

74. møde

Torsdag den 8. marts 1979 kl. 13.00

Dagsorden:

- 1) *Tredje behandling af:*
 Forslag til lov om kliniske tandteknikere.
 (Lovforslag nr. L 130).
- 2) *Forespørgsel til finansministeren:*
 Forespørgsel [om Danmarks økonomiske situation] af Glensgård (FP) og Askjær Jørgensen (FP).
 (Forespørgsel nr. XX).

Meddelelser fra formanden:**Tredje næstformand (Ninn-Hansen):**

Medlem af folketinget *Erhard Jakobsen* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 13. marts samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Arbejdsmarkedsudvalget har afgivet:

Betænkning over forslag til lov om pensionering af flyveledere. (Lovforslag nr. L 165).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af:

Forslag til lov om kliniske tandteknikere.

(Lovforslag nr. L 130. Fremsat 25/1 79. Første behandling 6/2 79. Betænkning 15/2 79. Anden behandling 6/3 79).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
 vedtoges med 126 stemmer mod 8.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel til finansministeren:

Forespørgsel af Glensgård (FP) og Askjær Jørgensen (FP):

»Hvilke initiativer agter regeringen at tage i anledning af Danmarks alvorlige økonomiske situation, som nu også er erkendt af regeringens økonomiske sekretariat?«

(Forespørgsel nr. XX. Anmeldt 14/2 79. Fremme af foresp. vedt. 28/2 79).

Forhandling**Glensgård (FP):**

»Socialdemokratiet og venstre er enige om en politik, som vi mener kan danne grundlag for en regering.« Det var indledningen til de punkter, som regeringen lod sig præsentere med. Man sagde også, at hovedopgaven bliver at skabe en bedre økonomisk balance som grundlag for en mere tilfredsstillende stigning i produktionen og beskæftigelsen.

Er beskæftigelsen så steget? Nej. Er produktionen så steget? Ikke tilfredsstillende. Men regeringen sagde også, at den første forudsætning for, at det kunne ske, var, at man fik styr på betalingsbalancen. Man skulle altså nedbringe betalingsbalanceunderskuddet til langt under de 9 mia kr., som man kunne forvente. Hvad gjorde man så? Man iværksatte momsforhøjelsen. Gavner det betalingsbalancen? Nej, egentlig ikke synderlig. Men hvad var regeringens egentlige mål? Ja, regeringen sagde:

»Regeringens mål er, at underskuddet højst bliver 6½ mia kr. og lavere i de følgende år. En fortsat stor gældsætning til udlandet svækker vore muligheder for at fremme beskæftigelsen.«

[Glensgård]

Hvor ender vi så? Det er ikke et spørgsmål om decimaler, som jeg forstår at der er diskussion om imellem de to regeringspartier, det er et spørgsmål om decimaler under 6,5 mia kr. Regeringens eget udsagn var, at vi højst skulle have et underskud på 6½ mia kr. Og fortsætter gældsætningen, siger hr. Ellemann-Jensen i dag til Jyllands-Posten, så varer det jo ikke længe, inden amterne læn- gere oppe i Jylland også er gældsat. SV- regeringen optager for øjeblikket ca. 3,6 mill. kr. i lån i timen. Allerede i midten af 1980erne vil renter og afdrag af de gældsæt- ninger, som er sket, være oppe i et beløb, som stort set udgør det samme, som ind- komstskatten indbringer i dag.

Der er intet, der peger i retning af, at vi når dette mål. Der er intet, der peger i ret- ning af, at vi de næste år når så langt. Det har det økonomiske sekretariat sagt. Men hvad vil regeringen? Vil regeringen fortsat øge gældsætningen? Hvorledes forventer re- geringen at det skulle kunne lykkes at afvikle gælden? Vi kan jo ikke være ubekendt med, at vore børn ikke er i stand til at bruge den fra dagspressen kendte bemærkning, at de fragår arv og gæld.

Derfor er det selvfølgelig interessant nu at høre, efter at regeringen har siddet i godt og vel et halvt år, hvad det er, regeringen vil. Hvad er det for en politik, som man mente kunne gennemføres? Hvor er den blevet af? Kan vi forvente noget i den nærmeste frem- tid? At socialdemokratiet og venstre er enige om en politik, der kan danne grundlag for en regering, er vi for så vidt ikke i tvivl om, men det er jo ikke en målsætning i sig selv.

Vi håber altså, at vi får et svar fra regerin- gen på, hvilken økonomisk politik man nu forventer at der skal drives, og det er klart, at det må være en anden end den, man for- ventede, da regeringen tiltrådte. Man har jo ikke iværksat noget af det, som man meddel- te at man ville. Man har ikke iværksat noget, som kunne frembringe den forudsætning, at vi skulle nå et underskud på betalingsbalan- cen på højst 6½ mia kr. Det er selvfølgelig nemt for oppositionen at spørge regeringen. Jeg skal senere vende tilbage til, hvad en del af oppositionen har af løsninger på disse problemer.

Finansministeren (Heinesen):

Den økonomiske udvikling ikke bare i Danmark, men også i en række andre euro- pæiske lande, har i en årrække været præget af betydelige balanceproblemer med stor ar- bejdsløshed og underskud på betalingsbalan- cen, og den økonomiske politik har været udformet med henblik på at reducere disse problemer.

Arbejdsløsheden skal formindskes, fordi det er socialt og menneskeligt uacceptabelt, at en stor befolkningsgruppe skal bære den ekstra store byrde, det er at være uden be- skæftigelse. Samtidig nødvendiggør hensynet til vores økonomiske handlefrihed på lidt længere sigt imidlertid en fortsat formind- skelse af underskuddet over for udlandet, idet en stadig voksende udlandsgæld vil be- grænse mulighederne for at føre en økono- misk politik til fremme af produktion og be- skæftigelse i de kommende år.

Arbejdsløsheden ville kunne afhjælpes på kort sigt, hvis størrelsen af betalingsbalan- ceunderskuddet ikke spillede nogen rolle. Tilsvarende ville det være muligt at fjerne underskuddet på betalingsbalancen gennem en hårdhændet begrænsning af den inden- landske efterspørgsel, men prisen ville være en øget arbejdsløshed. Balanceproblemet be- står i, at det kun vanskeligt og kun i løbet af nogle år vil være muligt at begrænse både arbejdsløsheden og underskuddet på beta- lingsbalancen.

Siden 1976 har der været lagt afgørende vægt på en afdæmpning af stigningstakten i importen, og der er tilstræbt en stærkere eks- portstigning gennem styrkelse af de eksport- orienterede erhverv, herunder gennem direkte eksportfremmende foranstaltninger, således at der kunne sikres en fortsat begrænsning af underskuddet på betalingsbalancen. Bl. a. på grund af de gennemførte foranstaltninger har det været muligt at opnå en nedbringelse af underskuddet på betalingsbalancen fra 11,6 mia kr. i 1976 til 7,7 mia kr. i 1978. Siden slutningen af 1977 har der ligeledes kunnet konstateres en betydelig afdæmpning i pris- udviklingen, således at inflationsproblemet er mindre akut end i de første år efter oliekri- sen.

Beskæftigelsen har siden 1976 udvist en fortsat vækst, også i de perioder, hvor væk- sten i den indenlandske efterspørgsel er blevet begrænset kraftigt, men som følge af den ekstraordinært store tilgang til arbejdsmarke-

[Finansministeren]

det har det ikke været muligt at undgå en voksende arbejdsløshed fra 1976 og frem til begyndelsen af 1978. Siden begyndelsen af 1978 har vi kunnet konstatere, at antallet af arbejdsløse, sæsonkorrigeret, har været stort set uændret, og i de seneste måneder har vi kunnet notere et begyndende fald i arbejdsløsheden.

Det fremgår af det, jeg her har sagt, at jeg altså ikke er enig i den vurdering, som hr. Glensgård har anlagt.

Ved regeringsforhandlingerne i august måned sidste år blev der på baggrund af et foreløbigt skøn over underskuddet på betalingsbalancen på 9 mia kr. i 1979 fastlagt en økonomisk politik med det formål at sikre en yderligere nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet. Momsforhøjelsen og besparelserne på finanslovforslaget havde til hensigt at afdæmpe den indenlandske efterspørgsel, og samtidig er meningen med K-låneordningen og andre former for eksportfremme at give danske virksomheder et incitament til at øge deres markedsandel.

Der kan allerede nu konstateres en række faktorer, som vil vanskeliggøre regeringens erklærede mål om en fortsat nedbringelse af underskuddet over for udlandet. Som det fremgår af Økonomisk årsoversigt fra det økonomiske sekretariat, der blev offentliggjort i begyndelsen af februar, må det på nuværende tidspunkt forventes, at betalingsbalanceunderskuddet for 1979 vil udgøre omkring 8 mia kr., hvilket svarer til en stigning på knap ½ mia kr. i forhold til 1978. Det bør påpeges, også over for hr. Glensgård, at underskuddet ville være blevet væsentlig større uden de i efteråret gennemførte foranstaltninger, hvilket jo også udgangsskønnet fra august viser. Samtidig er der grund til at forvente, at arbejdsløshedstallene som følge af bl. a. væksten i beskæftigelsen og indførelsen af efterlønsordningen direkte vil falde på trods af en forventet tilgang til arbejdsmarkedet på op imod 40.000 personer.

Udsigterne for betalingsbalancen på nuværende tidspunkt tegner sig altså noget mere ugunstige for 1979 end hidtil antaget. Der er dels tale om internationale faktorer, dels om kræfter i den hjemlige økonomi, som kan forklare dette forhold. Internationalt kan der være grund til at omtale olieprisstigningerne i december, der blev noget større end forventet i august 1978, ikke mindst de af uroen i

Iran forårsagede yderligere prisstigninger, hvilket direkte vil give sig udslag i en forringelse af vare- og tjenestebalancen.

Af indenlandske kræfter kan der først og fremmest være grund til at nævne tendenserne til en noget større opdrift i den indre konjunktur gennem 1979 end hidtil forventet. På basis af de budgetter for 1979, som blev vedtaget af kommuner og amtskommuner i september sidste år, må man regne med en betydelig stigning i de kommunale aktiviteter; det betyder på den anden side også, at beskæftigelsesmulighederne forbedres mærkbart på disse områder.

Det private forbrug, som allerede ved udgangen af 1978 lå lidt højere i niveau end tidligere forventet, må efter de i den økonomiske oversigt gjorte forudsætninger antages at ville vokse med op imod 2½ pct. målt i faste priser fra 1978 til 1979, hvilket indebærer en stigning på godt 4 pct. igennem indeværende år ud fra de forudsætninger, som det økonomiske sekretariat arbejder med. En sådan vækst kan ikke undgå at belaste betalingsbalancen både direkte gennem import af forbrugsvarer og indirekte gennem import af råvarer og hjælpestoffer og investeringsgoder til indenlandsk produktion af forbrugsvarer.

På baggrund af hensynet til i de kommende år at kunne tilrettelægge en hensigtsmæssig økonomisk politik er det af stor betydning, at betalingsbalanceunderskuddet reduceres, og det er fortsat regeringens mål. Vi kan ikke ved initiativer fra dansk side sætte mere gang i den internationale økonomiske udvikling, og det vil derfor først og fremmest være gennem påvirkningen af den indenlandske økonomi, at det vil være muligt at opnå en mere gunstig udvikling på betalingsbalancen. Det vil være nødvendigt nøje at følge udviklingen i det samlede private og offentlige forbrug for at sikre, at det ikke forhindrer en forbedring af betalingsbalancen. En forbedring af konkurrenceevnen, herunder ikke mindst en mere permanent afdæmpning i omkostningsudviklingen i forhold til udlandet, må fortsat stå som den centrale metode til en mere permanent og langsigtet forbedring af både betalingsbalancen og beskæftigelsen.

På denne baggrund er udfaldet af det samlede indkomstopgør af stor betydning for udformningen af den økonomiske politik for de nærmeste år. Samtidig er regeringen rede

[Finansministeren]

til at forsøge at bidrage til en løsning på arbejdsmarkedet ved sin tilrettelæggelse af den økonomiske politik.

Tiden er, som hr. Glensgård meget vel ved, ikke inde til fremlæggelse af en samlet løsning for folketinget, idet regeringen håber i den nærmest kommende tid at kunne tilvejebringe en dialog med arbejdsmarkedets parter herom, fordi udsigterne for den økonomiske udvikling helt klart nødvendiggør, at alle grupper i samfundet medvirker til en løsning. En ændring af de mørke udsigter for dansk økonomi i de kommende år vil kræve mådehold, og det tror jeg også at befolkningen vil acceptere; hvis mådeholdet omfatter alle befolkningsgrupper.

Selv om jeg således ikke i dag vil være i stand til at løfte sløret for, hvilke konkrete planer regeringen har for den økonomiske politik i den nærmeste tid, så kan jeg godt røbe, i hvilken retning disse planer ikke kommer til at bevæge sig.

De kommer ikke til at ligne den økonomiske politik, som hr. Glensgård og hr. Askjær Jørgensen står for. Fremskridtspartiets økonomiske politik, som vil ramme adskillige socialt dårligt stillede familier hårdt, og som vil resultere i en drastisk forøgelse af arbejdsløsheden og et fuldstændigt kaos i det danske samfund, er ikke noget ønskværdigt alternativ til den af regeringen førte politik, og derfor må jeg afvise de forslag, som fremskridtspartiet har fremsat ved adskillige lejligheder. Vi har ikke brug for fremskridtspartiets såkaldte mirakelkur, for den virker ikke. Hvad der skal til, er en ansvarlig, langsigtet politik, som sikrer genskabelsen af balancen i dansk økonomi.

Glensgård (FP):

Da finansminister Heinesen blev udnævnt den 13. februar 1975, var statsunderskuddet 3 mia kr. Allerede året efter var det lykkedes for finansministeren at få underskuddet op på 9 mia kr. Det blev såmænd fordoblet i 1977, og i 1978 fik det en tand til, så vi nåede 28 mia kr. Så kom SV-regeringen, og hvad kan vi så forvente for 1979? Ja, et statsunderskud på 39 mia kr. Disse tal er bevis nok for udelighed. Det er klart, at bemærkninger som »de duer ikke«, er noget, der ligger befolkningen i sinde. Regeringen har mistet taget i statens økonomi. Det er klart, at

det ikke kun er noget, oppositionen siger, det er reelt også noget, som regeringens egne økonomer erkender.

Finansministeren hævder, at underskuddet på statsfinanserne er der for at gavne beskæftigelsen. Ja men beviset er jo, at hver gang vi har øget underskuddet på statsfinanserne, så har vi også ændret beskæftigelsessituationen i negativ retning. Underskuddet opkræves nemlig på samme måde som skatterne. Ganske vist sker det i form af statslån. Statsgælden er vokset fra 9 mia kr. til 71 mia kr. i løbet af 4 år. Og allerede ved udgangen af 1979 overstiger statsgælden 100 mia kr. Det er afsindigt, det er galmandsværk. En ellevedobling af statsgælden på 5 år!

De kommende års finanslove, hvad byder de os så? Ja, en forhåndsbyrde til renter og afdrag i størrelsesordenen 35 mia kr. Det svarer stort set til, hvad statsindkomstskatten indbringer. Hvis finansminister Heinesen får lov til fortsat at være »finansgeniet«, ganske vist i gåseøjne, så vil dette forargelige spil føre Danmark ud i en større og større gældsætning. En bundløs gæld vil være, hvad finansministeren kan overdrage til fremtiden. I historien vil betegnelsen »gældsætteren« nok indgå i 1970ernes politiske historie. Finansministeren vil fattiggøre fremtidens Danmark.

Men hvad har finansministeren så gavnet? Hvem har finansministeren gavnet med dette spil? Nulskatteyderne har finansministeren gavnet. Dem, der har formue, har finansministeren gavnet. Dem, der har fået store kursgevinster på statsobligationerne, har finansministeren gavnet. Men produktionen har finansministeren ikke gavnet.

Men hvad skal der så gøres? Der skal ikke kun flyttes om på en halv eller en hel million kroner her og dér. Nej, der skal en nødvendig sanering til. Det er ikke nok med små justeringer, der skal graves meget dybt. Konkurrenceevnen skal forbedres. Det er nødvendigt, for at vi kan få genskabt beskæftigelsen. Lavere omkostninger for dansk erhvervsliv er den eneste måde, hvorpå vi kan øge produktionen og forbedre salget af danske varer. Når det sker – og det bliver formentlig ikke i denne finansministers periode – så vil vi få flere mennesker i arbejde, og ved at få flere mennesker i arbejde vil vi kunne gavne vores eksport, og vi kan også gavne den importkonkurrerende del af er-

[Glensgård]

hversvilket. Alt dette fører frem til, at vi på én gang kan gavne beskæftigelsen og betalingsbalancen. Omkostningsniveauet skal altså ned.

Dansk Arbejdsgiverforening og LO, socialdemokratiet, venstre og de andre gamle partier har jo hævdet, at det var nødvendigt at fastholde den frie forhandlingsret på arbejdsmarkedet. Det er hykleri, fordi folketinget jo nødvendigvis skal gribe ind, ja, i 1979 anmoder arbejdsmarkedets parter jo direkte folketinget om at gøre det. Men folketinget har allerede grebet ind i arbejdsmarkedets parternes forhandlinger. Folketinget har nemlig grebet ind på den måde, at det har bestemt noget vedrørende skatterne. Det er egentlig også rimeligt, fordi vi er den øverste myndighed i dette land.

Når arbejdsmarkedets parter ikke kan komme videre, hænger det naturligvis sammen med, at de ikke ved, hvad der sker på beskatningsområdet. Folketinget har gennemført en skattelovgivning, som bevirker, at 58 øre ud af hver krone fjernes af rovdryret, fjernes på den måde, at der kun er en lille smule tilbage, rester. Men nu skal man være sig, for gribbene er på vej efter resterne. Det er således, at de danske lønmodtagere ifølge regeringens økonomiske minister må se i øjnene, at hvis ikke vi når at komme ned under et betalingsbalanceunderskud på 6½ mia kr., så kommer der nye skatter og afgifter. Det var økonomiminister Anders Andersens bemærkninger ved offentliggørelsen af det økonomiske sekretariats rapport. Betalingsbalanceunderskuddet skal altså ligge under 6½ mia kr., ellers får vi nye skatter og afgifter. Det står vel fast, for det er vel ikke således, at finansministeren i dag vil afkræfte økonomiministerens bemærkninger? Folketinget skal altså gribe ind i overenskomstsituationen, for at vi kan få afklaret disse ting. Jens Thorsen og Thomas Nielsen kan ikke mindske beskatningen af produktion. Det kan man kun gøre ét sted, og det er i folketinget.

Hvad står vi så i nu? Vi står i den situation, at regeringen har ladet disse skinforhandlinger foregå siden efteråret, og alle vidste, at det ville ende i folketinget. Ingen har været i tvivl, endog Thomas Nielsen har ikke været i tvivl om, at folketinget skulle gribe ind i situationen. Alligevel har vi ladet det køre med forhandlinger, trepartsforhandlinger, møder mellem LO og socialdemokratiet, mellem LO

og regeringen og mellem LO og venstre, hvis det ellers gik, som en enkelt venstremand sagde, at man ville snakke med dem. Men så var der forhandlinger mellem det andet lille regeringsparti og den anden del af arbejdsmarkedet.

Står vi så i en situation nu, hvor vi kan forvente, at folketinget skal gribe ind? Ja, det gør vi, men der er ingen, der tør, ingen tør komme ud af busken. Vi må erkende, at den frie forhandlingsret skal sættes til side nu og her, der er kun ét sted, disse problemer kan løses, og det er i folketinget.

Hvis det nu resulterer i, at socialdemokratiet og venstre ikke kan blive enige, så får vi et hurtigt valg, sagde statsminister Anker Jørgensen på et møde i Billund forleden aften. Er et valg nu, samtidig med at 350.000 mennesker går ud i en kaotisk strejke- og lock-outsituation, lykken? Nej, naturligvis er det ikke det. Hvis man sigtede på et valg fra socialdemokratiets side, så skulle valget have været afholdt så betids, at vi kunne nå at samle et folketing, inden vi kom ud i den kaotiske strejke- og lockoutsituation. Men nu har man altså bevidst eller ubevidst, begavet eller ubegavet styret hen i en situation, hvor folketinget står over for på den ene side en valgtrussel og på den anden side en trussel om store problemer i samfundet med 350.000 mennesker ude af beskæftigelse.

Det er en ulykkelig situation, hvis statsministeren ønsker at kaste landet ud i sådanne kaotiske forhold. Vi håber det ikke. Vi mener, at folketinget skal gribe fat om nælden, trække arbejdstøjet på og komme i gang. Vi synes ikke, det er rimeligt, at finansministeren her meddeler, at man nu må forsøge at få en dialog i gang mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter. Den tid er overstået. Vi har kun 14 dage til at afklare situationen. De 14 dage skal i hvert fald ikke misbruges, som de sidste 3 måneder er blevet misbrugt, hvor vi har set finansministeren, arbejdsministeren og statsministeren suse ind og ud ad LOs dør. Sådan skal de næste 14 dage ikke misbruges. Det er folketinget, der skal tage fat, og vi opfordrer regeringen til at tage fat på de problemer. Læg problemerne i folketinget, således at vi kan løse dem her! Så vil det vise sig, om regeringen kan holde sammen. Så vil det vise sig, om oppositionen kan holde sammen. Det vil i det hele taget vise sig, om dette folketing er i stand til at

[Glensgård]

klare Danmark ud af den krisesituation, som vi står over for.

Da vi ikke kender statsministerens indre hjernevindinger, er vi stadig væk bange for, at han styrer imod den kaossituation, som hedder både valg og overenskomststrejker og overenskomstlockouter på én gang. Det ønsker vi ikke. Vi ønsker ikke at kaste landet ud i denne ulykkelige situation.

På den baggrund vil vi fremsætte det dagsordensforslag, som er fremgået af flere dagblade. Vi er godt klar over, at statsministeren ikke skal følge en sådan dagsorden. Det kan kun blive en henstilling til statsministeren, lige så vel som da folketinget vedtog en henstilling til arbejdsmarkedets parter. Den overholdt de heller ikke. Men jeg vil alligevel godt se, om en statsminister ikke vil overholde henstillingen. Vi henstiller altså til statsministeren ikke at bringe landet ud i »Anker og kaos«. Vi henstiller til statsministeren at overlade de problemer til folketinget, ikke at kaste os ud i kaos, men overlade problemerne på arbejdsmarkedet til folketinget.

Med disse bemærkninger skal jeg tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget henstiller til statsministeren ikke at søge folketingsvalg udskrevet, før arbejdsmarkedssituationen er afklaret eller folketinget har haft rimelig tid til at tage stilling til et lovforslag om, at arbejdskamp tidligst kan iværksættes 1 måned efter valgdatoen.

Tinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Camre (S):

Det er svært at deltage i denne forespørgselsdebat uden at begynde med at beklage, at fremskridtspartiet igen har fundet det rimeligt at spille folketingets tid med en debat i utide.

Jeg troede, alle og enhver vidste, at situationen på arbejdsmarkedet er sådan, at regeringen ikke nu og her kan fremlægge sine eventuelle initiativer. Men fremskridtspartiet har selvfølgelig ikke nogen fornemmelse for,

hvorledes dels de økonomiske og dels de politiske problemer skal løses. Man tror, man kan komme brasende som en elefant i en porcelænsbutik og diktere en løsning. Det vidner om mangel på respekt for arbejdsmarkedets parter og for de spilleregler, der må følges i et demokrati, der ønsker at løse sine problemer uden unødvendige konfrontationer.

Vi er efterhånden vant til fremskridtspartiets idelige forsøg på at skabe uro og splittelse med de evindelige patentløsninger og den evindelige godtkøbssnak, der er uden enhver forståelse for relevante sammenhænge og for mulighederne for at ændre på det økonomiske forløb. Vi forventer ikke, at vi kan råbe fremskridtspartiet op. Det ligger i selve partiets natur at være et usagligt protestparti, som ikke kan anvendes til saglige formål. Det, landet har brug for netop nu, er hverken protester eller patentløsninger, og derfor har landet heller ikke brug for fremskridtspartiet.

Vi har senest ved finanslovdebatten lige før jul haft lejlighed til at drøfte den generelle økonomiske politik, og jeg finder ikke grund til at gentage mine bemærkninger fra dengang. De står at læse i Folketingstidende – for dem, der skulle være interesseret.

Jeg skal derimod gøre nogle få bemærkninger om kernen i vores nuværende vanskeligheder og om, hvilke midler der kan løse vanskelighederne, og også sige lidt om, hvilke midler der i hvert fald ikke kan gavne.

Det er velkendt, at vi siden 1963 konstant har haft underskud i samhandelen med udlandet. Vores rådighedsbeløb, altså den samlede værdi af det, vi forbruger og investerer, har hvert år været større end værdien af vores produktion. Efter oliekrisen i 1973 og dens voldsomme indflydelse på udviklingen i de internationale prisrelationer er dette forhold forværret, og vores samlede offentlige gæld til udlandet er i dag tæt ved 42 mia kr.

Til trods for en ekspansiv økonomisk politik har det ikke været muligt at skabe nye arbejdspladser i et tempo, der svarede til tilgangen til arbejdsmarkedet, og selv om vi har flere mennesker i arbejde og en højere produktion end i de sidste år med fuld beskæftigelse, så er arbejdsløsheden i dag oppe på helt uacceptable tal.

Socialdemokratiet vil imødegå denne situation, ikke ved nedskæringer, men ved en

[Camre]

aktiv erhvervspolitik, der øger produktion, eksport og beskæftigelse.

Det er velkendt, at en almindelig ekspansiv økonomisk politik skulle føre til øget beskæftigelse. Men en ekspansion stiller også krav om udenlandsk valuta og vil altså i vores situation betyde øget låntagning i udlandet. En sådan øget låntagning er ikke mulig ud over snævre rammer.

Det vil være nødvendigt at låne i en år-række endnu, men betalingsbalanceunderskuddet må nødvendigvis blive mindre i de kommende år. Vi skal og må indrette vores økonomi sådan, at vi frigør os gradvis for udlandsgælden og den deraf følgende betydelige rentebyrde. Kun på denne måde kan der skabes grundlag for en ny ekspansion og sikring af fuld beskæftigelse.

Grunden til, at en ekspansiv økonomisk politik med en stærkt voksende produktion og eksport ikke er mulig uden meget omhyggelig styring, er naturligvis også at finde i, at de lande, vi samhandler med, oplever en trykket konjunktursituation, og at vores omkostningsniveau er så højt, at vi har vanskeligt ved at konkurrere på det internationale marked og på det hjemlige marked, hvor viljen til at købe dansk også er afhængig af, om danske varer er konkurrencedygtige på prisen.

På den baggrund er det indlysende, at omfattende stigninger i det indenlandske pris- og lønniveau – stigninger, som går ud over produktionsstigningen – vil være overordentlig farlige for beskæftigelsen og for betalingsbalancen. Det er klart, at der tegner sig et meget nuanceret billede af virksomhedernes omkostningsstruktur og deres indtjeningsmuligheder, men vi kommer ikke uden om, at stigninger i pengelønnen i vores situation generelt ikke fører til tilsvarende stigninger i reallønnen. Reallønnen er jo udtryk for, hvilken mængde goder den enkelte kan købe for sin løn, og den er derfor afhængig af produktionens størrelse. Hvis et samfund foretager ændringer i sin økonomi, som får produktionen til at stagnere eller får produktionen til at falde, ja, så virker det tilbage på reallønnen.

Oppositionen til højre for regeringen ønsker mere eller mindre direkte at sænke lønniveauet og at sænke den indenlandske efterspørgsel, primært ved at nedskære det offentlige forbrug og de offentlige investeringer.

En sådan politik ville bevirke et fald i den hjemlige efterspørgsel med øget arbejdsløshed til følge. De ændringsforslag til finanslovsforslaget, som fremskridtspartiet fremsatte i december 1978, og som på grund af deres asociale virkninger heldigvis alle blev nedstemt, indebar, at man ønskede et statsbudget, som foruden at være voldsomt beskåret på de enkelte poster også havde statsindtægter og statsudgifter af samme størrelse. Det var i hvert fald hensigten, selv om der var nogle milliardregnefejl, som vel er udtryk for, at man heller ikke behersker selve teknikken.

Jeg vil i en sidebemærkning godt foreslå hr. Glensgård at sende sin regnemaskine til reparation, for det tror jeg den trænger til – også når jeg hørte det regnestykke om, hvor meget vi låner i timen. Jeg forstod på hr. Glensgård, at vi lånte 3,6 mill. kr. i timen. Hvis hr. Glensgård vil gøre sig den ulejlighed måske at prøve med blyant og papir eller med en anden regnemaskine, så vil han finde ud af, at de 8.760 timer, som et år indeholder, gange 3,6 mill. kr. giver en låntagning på 31.536 mill. kr., og det er nu nogle gange mere end virkeligheden. Det er muligt, hr. Glensgård regner med en meget kort arbejdsuge og ikke med årets faktiske timeantal i den beregning, men som sagt: prøv at få regnemaskinen set efter hos en kyndig reparatør!

En økonomisk politik af det indhold, som vi har set fra fremskridtspartiets side, bliver heldigvis afvist af alle andre partier, og jeg vil sige rent ud, at det er vores opfattelse, at den er udtryk for en vanvidskurs. Det er givet, at den begrænsning af indkomststigningerne, som er nødvendig for at ændre på den økonomiske balance, må omfatte alle indkomster, og der må i særlig grad gribes ind mod store indkomster og arbejdsfri indkomster. Det er ødelæggende for den solidaritet, der må eksistere i et samfund, der ønsker en sund og stabil udvikling, hvis enkeltgrupper og enkeltpersoner kan opnå urimelige indkomster, mens flertallet må holde igen.

Det gælder, uanset om der er tale om store lønindkomster, honorarindkomster, salærer eller profitter, og det gælder i ganske særlig grad, at vi ikke kan acceptere spekulationsgevinster, bag hvilke der ikke ligger nogen produktiv indsats.

[Camre]

Lad mig derfor også nævne behovet for en kapitalmarkedspolitik, som muliggør en stærkere styring af renteutviklingen og en begrænsning af profitterne ved at låne penge ud – profitter, som de seneste bankregnskaber viser er ganske voldsomme.

Det vil derfor være socialdemokratiets klare mål, at en indkomstpøolitik skal være omfattende og effektiv, og den skal medvirke til at skabe større indkomstlighed i vores samfund. Det bør derfor også nævnes, at begrænsninger i urimelige gevinster skal opnås ved hjælp af skattepolitikken, sådan som det også er nævnt i statsministerens åbningstale i oktober og i aftalen mellem venstre og socialdemokratiet. Endvidere er det socialdemokratiets opfattelse, at værdistigninger på fast ejendom ikke må skabe grundlag for genbelåning og dermed for øget forbrug.

Det er vores opfattelse, at den økonomiske omstillingsproces, vort land er midt i, kun er mulig, hvis alle grupper viser besindighed og mådehold. Vi er trods alt et af verdens allerrigeste lande, hvor få har for meget og færre for lidt. Det er vigtigt, at indsatsen mod ubalanceproblemerne og altså også den eventuelle politiske løsning af overenskomstsituationen, hvis en sådan bliver nødvendig, kan gennemføres i samarbejde og forståelse mellem regeringen og arbejdsmarkedet.

Vi har fået præsenteret dels i dagspressen – og det takker vi selvfølgelig for – dels her i folketinget et forslag om motiveret dagsorden af hr. Glensgård, i hvilket man henstiller, at statsministeren ikke søger folketingsvalg udskrivet, før arbejdsmarkedssituationen er afklaret eller folketinget har haft rimelig tid til at tage stilling til et lovforslag om, at arbejdskamp tidligst kan iværksættes 1 måned efter valgdatoen.

Jeg vil godt på socialdemokratiets vegne sige, at vi betragter et folketingsvalg i den nuværende situation som noget yderst ulykkeligt for landet. Men det er naturligvis uacceptabelt på forhånd at binde en statsministers handlefrihed, sådan at han afskæres fra at anvende et normalt demokratisk middel, som udskrivning af folketingsvalg er, hvis en fastlåst situation skulle kræve det.

Med disse bemærkninger skal jeg meddele, at vi agter at stemme imod den af hr. Glensgård foreslåede dagsorden, og vi opfordrer andre til at gøre det samme.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Nu har jeg det ikke som hr. Camre, at det kniber mig at lægge selv små tal sammen. Men jeg skal bede hr. Camre lægge 21 og 4 sammen. Det giver 25, hr. Camre. 7 til 25 giver 32, hr. Camre, og når man så sætter milliarder bagefter, så stemmer tallet. Det var de lovforslag, som finansminister Heinesen ved lovforslag nr. L 112 og nr. L 114 fremsatte i december måned 1978. Min regnemaskine skal altså ikke til reparation, men måske skal hr. Camre til en eller anden form for opfattelsesprøve, for det må jo være det, det kniber med.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Nu forstår jeg, at hr. Glensgård for så vidt nok kan regne, idet jeg ikke skal benægte sammenhængen mellem de tal, han nævner; det er altså den økonomiske forståelse for sammenhængen bag ved disse tal, og hvad de betyder i henseende til vores gældsætning, det kniber med. Men jeg vil gerne ved lejlighed give hr. Glensgård et kursus i nationaløkonomi.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Vil hr. Camre for forståelsens skyld bekræfte, at de to lovforslag, jeg omtalte, og de 32 mia kr. drejer sig om optagelse af lån?

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg kan godt starte med at svare for hr. Camre. Som medlem af finansudvalget er jeg vidende om, at de lovforslag blev vedtaget, og at finansministeren dermed har fået folketingets flertals bemyndigelse til at sælge obligationer for disse beløb. Det kan enhver overbevise sig om ved at læse i de vedtagne lovforslag.

Selvfølgelig bør der i den nuværende overenskomstsituation gives lønfremgang. Lige så selvfølgelig er det, at der skal tales om real-lønsfremgang i stedet for bruttolønsfremgang. Danmark er så heldigt at have mange forskellige produktionsvirksomheder med dygtige ledere og virkelig dygtige medarbejdere. Dette i forbindelse med den teknologiske udvikling og produktivitetsforøgelsen

[Askjær Jørgensen]

indebærer naturligvis, at vi kan få reallønsfremgange, hvis vi styrer vores samfund rigtigt.

For at det ikke skal misforstås, skal jeg understrege, at fremskridtspartiet naturligvis er helt enig i, at der ikke er basis for at forøge omkostningsniveauet. Der er ikke basis for at forøge bruttolønningerne, men det har ingen sammenhæng med, at man ikke kan forøge reallønningerne.

Fremskridtspartiet har i to år vidst, at der skulle være overenskomstfornyelse her i marts måned 1979. Derfor forberedte vi denne situation i god tid. I forbindelse med, at vi gennemarbejdede finanslovsforslagene, ajourførte vi Z-planen. Regeringen har tilsyneladende ikke vidst, at der skulle fornyes overenskomster. I hvert fald har den opført sig, som om den ikke anede, at der skulle ske fornyelser på dette område.

Det er sagt fra parterne på arbejdsmarkedet, at man forhandler med bind for øjnene. Heri er vi helt enige. Når vi har rejst denne forespørgselsdebat, så er det, fordi vi kan se, at regeringen står med skægget i postkassen og ikke aner sine levende råd. Derfor synes vi, det er rimeligt, at folketinget får lejlighed til at prøve ligesom at skubbe til, så noget kan ske.

Nu har vi fået at vide, at man ikke vil have regeringens politik patenteret. Det synes jeg var en klog konklusion af hr. Camre. Jeg synes ikke, regeringens politik er værd at søge patent på. Man vil givetvis ikke kunne få det. Når hr. Camre siger, at man ikke vil have patentløsninger, passer det altså nøje på regeringens politik.

Z-planen tager udgangspunkt i, at hvis man skal have reallønsfremgang, hvis vi alle sammen skal have noget mere, ja, så skal der naturligvis produceres noget mere, så skal der fyldes noget mere i den kasse, vi alle sammen skal have vores udkomme fra, derfra, hvor lønningerne skal hentes, hvor indkomsterne skal hentes. Det er ligesom det, regeringen ikke vil forstå. Vi har jo et nationalprodukt på 300 mia kr. eller derover. 10 pct. af det er 30 mia kr. eller måske mere. Hvis man forøger arbejdsstyrken, der producerer, med 10 pct., hvorfor skulle man så ikke kunne forøge produktionen med 30 mia kr.?

Vi er jo så heldige i den øjeblikkelige situation, at vi har disponibel arbejdskraft. I

fremskridtspartiet forudsætter vi, at mindst 150.000 af de arbejdsledige skal i arbejde omgående. Ja, for os gerne alle 200.000, hvis det virkelig er 200.000, der reelt er til rådighed for arbejdsmarkedet. Jeg tror ikke på, at der er mere end 150.000. Det er faktisk vel lidt, hvis man skal forøge produktionen så meget, som det er nødvendigt. Derfor forudsætter vi, at vi er nødt til også at hente mellem 100.000 og 200.000 medarbejdere til produktionen oven i de mindst nødvendige offentlige job. Med omkring 300.000 nye medborgere i produktionssektoren er det ikke urealistisk at forestille sig, at vi kan have en produktionsforøgelse af danske varer på 40 mia kr. på årsbasis. Om produktionsforøgelsen så udelukkende bliver en eksportforøgelse, om det udelukkende bliver importbegrænsende produktion eller både det ene og det andet, det kan være lige meget. Slutfacit er det samme. Ud af 40 mia kr. kan man først bruge den halve snes milliarder, man har brug for for ikke at have et betalingsbalancunderskud. Desforuden er der så 30 mia kr., hvoraf man kan tage en part til reallønsfremgang, og så kan man tage en snes milliarder kroner til afvikling af gælden i udlandet.

Hvis vi følger den plan, så kan vi i løbet af 2-3 år afvikle vor udlandsgæld, så kan vi få renten ned fra disse 19-20 pct., den effektive rente er, når det er boliger, der skal tages lån i, til omkring 7 pct.

Jeg har læst i Jyllands-Posten i dag, at det ikke er det første par år, hr. Ellemann-Jensen vil i gang med at afvikle gældsætningen. Vi er uenige med hr. Ellemann-Jensen i, at vi ikke skal gå i gang med det samme. Vi mener, det haster med at komme ud af gældsætningen, som nu i henhold til hr. Ellemann-Jensen svarer til to amter i Sønderjylland. For øvrigt må man sige, at hr. Ellemann-Jensen dog trods alt lærer noget af fremskridtspartiet. Det er længe siden, vi begyndte at bruge den illustration, den billedgørelse af vores gældsætning og dens størrelse, at det svarede til et par af de sønderjyske amter. Jeg skal rose hr. Ellemann-Jensen for, at han dog har hentet lidt inspiration i fremskridtspartiet. Jeg skal anbefale at fortsætte i den linje.

Når vi i fremskridtspartiet og i Z-planen taler om lavere pris på arbejdskraft i Danmark, så er det naturligvis, for at den nød-

[Askjær Jørgensen]

vendige merproduktion, vi skal have produceret, også kan sælges. Merproduktionen skal simpelt hen være konkurrencedygtig, og derfor skal vi sætte prisen ned på det råstof, vi selv er prisfastsættende på, arbejdskraften.

Z-planen tager udgangspunkt i det forhold, at det direkte er samfundsskadeligt at lægge statsafgift på arbejdskraft, så man derigennem gør danske varer for dyre. Statsafgiften på produktionen af danske varer er den modbydelighed, der eksisterer under betegnelsen indkomstskat. Når hr. Ellemann-Jensen skriver om, at vi først skal gå i gang med at afvikle vor gældsætning engang ind i 1980'erne, så er det vel nok, fordi hr. Ellemann-Jensen ikke ved, hvordan man skal klare opgaven, hvis ikke man fjerner statsafgiften på arbejde. Jeg kan oplyse, at vi heller ikke i fremskridtspartiet tror på en fornuftig samfundsudvikling, medmindre man hurtigt muligt afskaffer statsafgiften på arbejdskraft.

Z-planen tager naturligvis grundigt og detaljeret fat på opgaven, den opgave, vi også betegner som »operation Danmark gældfrit«. Vi tør stå frem og sige, at arbejdsløshedsunderstøttelsen er rigeligt høj, og at man også af retfærdighedshensyn nødvendigvis må nedsætte understøttelsen. Det er drønende uretfærdigt over for de medborgere, der trofast møder på job hver dag til f. eks. 35 kr. i timen, at disse skal betale i nogle tilfælde mere til medborgere, som ikke går ud og giver et nap med i produktionen.

Jeg er fuldt ud klar over, at nogle siger, det er menneskefjendsk og arbejdsfjendsk at nedsætte arbejdsløshedsunderstøttelsen. Det stik modsatte er tilfældet. Det er uretfærdigt over for dem, som betaler understøttelsen, at denne undertiden er højere end lønnen for at arbejde. Det er naturligvis de medborgere, der går på arbejde hver dag, som betaler understøttelsen til dem, som ikke går på arbejde. Hvem skulle ellers gøre det? Man kan ikke plukke penge af træerne.

Under en retfærdighedssynsvinkel bør man naturligvis også se på, om det over for folke- og invalidepensionister er rimeligt at give en understøttelse, som er 2 til 3 gange så høj som folke- og invalidepensionen. Jeg understreger, at når vi i Z-planen taler om understøttelsens højde, så taler vi alene om den skatteyderbetalte understøttelse. Hvad den enkelte herudover måtte sikre sig gennem selvbetalt forsikring eller gennem aftaler med

arbejdsgiver, skal det offentlige ikke blande sig i.

Z-planen går også i dybden med problemet om, hvorvidt det er attraktivt at producere i Danmark. Hvis man i et samfund indfører så mange restriktioner og hindringer for at drive en fornuftig og indtægtsgivende produktion, at dette rent faktisk er umuligt, ja, så er der naturligvis færre og færre, der bærer sig så tåbeligt ad, at man starter eller opretholder produktioner, som ikke er lønsomme.

Z-planen går ganske enkelt ud på at gøre det attraktivt at producere i Danmark, og det er attraktivt, hvis der kan produceres med fortjeneste, samtidig med at der kan produceres til priser, der er konkurrencedygtige. Forbrugerne får naturligvis først og fremmest fordelene, der ligger i, at varerne bliver billigere, og efterhånden som Z-planen gennemføres og man bringer renten ned, så bliver varerne billigere og billigere. Denne reduktion i priserne på danske varer er vejen til den ægte reallønsfremgang.

Z-planen indeholder det stik modsatte af regeringens politik. Alene heri ligger beviset for, at Z-planen er den rigtige plan at følge, da regeringens politik jo bevisligt har kuldsejlet vort samfund.

Som hr. Ellemann-Jensen skriver i Jyllands-Posten i dag, har man allerede sat de første to amter over styr. Det er ungefær to amter pr. år – undskyld, det var forkert, det er et amt hvert andet år. Det er faktisk de sidste 4 år, det er sket, da har det svaret til 2 amter. Så kan man regne ud, hvor lang tid det tager.

Hr. finansminister Heinesen er manden, der har skabt et samfund, hvor de store gevinster ligger i at investere i statsobligationer i stedet for i arbejdspladser, og så skal vi høre en hr. Camre stå heroppe og tale om, at man vender sig imod de arbejdsfri indtægter. Hvad er det for en dobbeltmoral, hr. Camre? Jeg ved ikke, om det passer ind i hr. Camres regnemaskine. Det er i hvert fald ganske ulogisk. Jeg synes, de socialdemokratiske ordførere skulle standse denne snak om arbejdsfri indtægter, med den politik, der føres af socialdemokratiet.

Når fremskridtspartiet vil have gældsætningen afviklet hurtigt, så er det naturligvis for at få renten sat ned hurtigst muligt. Hr. Ellemann-Jensen vil ikke i gang med at af-

[Askjær Jørgensen]

vikle gælden det første par år. Hermed siger hr. Ellemann-Jensen, at højrentesituationen skal fortsætte nogle år endnu. Det kan vi ikke acceptere i fremskridtspartiet.

Z-planen er en arbejdervenlig plan, for det er planen, der skaber et samfund med stor efterspørgsel på arbejdskraft, hvor det er således, at virksomhederne kan se deres fordele ved at skabe menneskevenlige arbejdsmiljøer for at tiltrække de dygtige medarbejdere og for i det hele taget at skaffe arbejdskraft. Det bør naturligvis være således i et velfærdssamfund, at der er rigeligt med job, og det skal være job med meningsfyldt arbejde på gode og sikre arbejdspladser. Virkelig gode arbejdspladser skabes ikke gennem tvang og restriktioner. Nej, de skabes ved, at det er attraktivt og profitgivende at etablere gode og menneskevenlige arbejdspladser.

Jeg opfordrer folketingets partier til at slutte op om Z-planen. Man har nu brugt masser af tid her i salen på at diskutere regeringens politik. Vi får at vide, at fremskridtspartiets politik er mirakelkure osv. Ja men tag da og erkend, at regeringen selv har bevist, at den politik, socialdemokratiet står som eksponent for, kun gør situationen værre og værre!

Vi kan ikke være bekendt over for kommende generationer, at Danmarks frihed skal være pantsat rundt omkring i bankerne i Japan, hos oliesheikerne, i Tyskland og rundt omkring, hvor finansminister Heinesen har undertegnet de enorme gældsforpligtelser på kommende generationers vegne.

Hvis vi skal give optimisme tilbage til den danske befolkning, må vi gå ud og fortælle, at Danmarks problemer kan løses, men kun kan løses ved, at vi yder noget mere. Hvis man vil sætte arbejdstiden ned, hvis man vil fordyre bruttoprisen på arbejdskraften, fortsætter vi ødelæggelsen af vort samfund. Hvis vi alle sammen vil have fremgang, skal vi bestille noget mere med en mindre bruttopris på arbejdskraft, men med en højere realløn. Det skal først og fremmest nås ved, at man fjerner skatterne og gør danske varer billigere.

Ellemann-Jensen (V):

Fremtiden er ikke, hvad den har været, især ikke den økonomiske fremtid. Det fremgik jo klart af februarrapporten fra regerin-

gens økonomiske sekretariat, og det er fremgået af finansministerens redegørelse her i dag. Både udefra og indefra ser vi mulighederne for at genskabe balancen i dansk økonomi blive forringet, og som finansministeren understregede: det eneste, vi kan gøre noget ved, er de indefra kommende påvirkninger.

Det vigtigste mål for regeringens politik bør være at sikre grundlaget for en varig forbedring af beskæftigelsen og dermed af det stabile danske velstandsdemokrati. Det at få et sådant sikkert grundlag forudsætter, at vi bringer låntagningen i udlandet til ophør, og det er jo også netop, hvad regeringens erklærede politik går ud på. Regeringens mål er en fortsat nedbringelse af underskuddet på betalingsbalancens løbende poster i år og i de kommende år, men det er nok værd at nævne, at det i gunstigste fald indebærer, at Danmarks samlede nettogæld til udlandet når op på mellem 80 og 90 mia kr., før vi helt kan standse låntagningen.

I dag har vores gæld vel passeret de 60 mia kr., men hvad siger det så egentlig den enkelte dansker? Nu har vi jo i årevis hørt på, at den fortsatte låntagning vil udhule vores velstand, og i stedet for er alle blevet i stand til at sætte levestandarden i vejret år for år. At vi så samtidig har mistet handlefrihed i den økonomiske politik, og at det mest føleligt kan aflæses på vores nuværende høje renteniveau, føles vel af det enkelte menneske, den enkelte dansker, ikke som noget, der har direkte forbindelse med denne abstrakte gæld til udlandet. Det er vel derfor, vi stadig hører snak om, at velstanden og levestandarden skal vokse videre, som om intet var hændt, at snart den ene gruppe, snart den anden gruppe har krav at stille til samfundet, krav om at få kompensation for efterslæb, krav om ikke bare en sikring af levestandarden, men også om fortsatte forbedringer.

Den rapport, vi har fået fra det økonomiske sekretariat, og som er en del af baggrunden for forespørgslen her i dag, understreger, hvor alvorlige problemer der bliver skabt af rentebyrden fra udlandsgælden, og rapporten understreger også, hvor uhyre vanskeligt det er at nedbringe underskuddet og dermed rentebyrdens vækst på grund af de mange vækstfaktorer, vi finder i vores økonomi. De mest alvorlige er den fortsatte store tilgang til arbejdsmarkedet, et løndannelsessystem,

[Ellemann-Jensen]

der rummer et stort element af lønglidning, og den automatik, der sikrer pensionister, dagpengemodtagere og lønmodtagere kompensations også for de prisstigninger, som kommer til os udefra, og som i virkeligheden gør det danske samfund fattigere. For der er jo noget skævt og uholdbart i, at hver gang f. eks. en kaffeplukker i Brasilien får en lønforhøjelse, følger der automatisk en kompensations til de fleste danske kaffedrikkere, en kompensations, som betyder, at vi må låne så meget mere i udlandet. Endnu værre er det, når øgede energipriser slår igennem i købekraften i Danmark. Hvis Iran tager mere for sin olie, skal de fleste danskere automatisk holdes skadesløse i deres hverdag, og det tilsærer jo ganske, at nationen bliver fattigere.

Regeringen har som bekendt ikke lagt op til, at problemerne med hensyn til udlandsgælden skal løses her og nu, og flere af forespørgerne fra fremskridtspartiet er vældig forargede. Men problemerne kan ikke løses her og nu, så kan man nok så meget komme rendende med Z-planer eller andre fantasifostre, der er uden sammenhæng med den virkelighed, vi lever i, og som vi må indrette os på. Hvis vi virkelig forestillede os, at vi med omgående virkning skulle standse låntagningen i udlandet, ville vi pålægge så store grupper i det danske samfund så store ofre, så store byrder, at det ville være urimeligt at tro, at dette ville blive accepteret, og vi ville sætte den politiske og sociale stabilitet fuldstændig over styr.

Regeringen lægger derfor op til et mådehold i alle samfundsgrupper, et mådehold, der ikke rokker væsentligt ved det nuværende velstandsniveau, men som vel at mærke giver en chance for, at vi kan fastholde dette niveau også i de kommende år. Finansministeren understregede her betydningen af at forbedre konkurrenceevnen og i den forbindelse også den store betydning, som udfaldet af det samlede indkomstopgør har for landets økonomiske fremtid.

Vi deler finansministerens synspunkt, at dette ikke er tidspunktet til mere konkret at drøfte, hvilke løsninger dette indkomstopgør bør føre til. Der skal ikke skubbes til, som hr. Askjær Jørgensen sagde; så ryger det hele bare på gulvet. Men det skal da siges, at de problemer, der som noget helt naturligt opstår, hver gang forskellige samfundsgrupper søger at fremme egne interesser, selvfølgelig

ikke kan presse en regering til at opgive sin langsigtede politik, altså den nedbringelse af underskuddet over for udlandet, som er forudsætningen for en varig forbedring af beskæftigelsen.

Midt i alle de dystre udsigter, hvor den dystreste vel nok er udsigten til nye alvorlige stigninger i vores energipriser, er der i de sidste par dage dukket et lille lysglimt op, og det er den tilsyneladende afklaring af de problemer, som har hindret iværksættelsen af det europæiske monetære system, EMS. Hvis det nu lykkes af få EMS sat i værk, vil det på den længere sigt kunne indebære en klar forbedring af specielt Danmarks kreditsituation. Vi vil, hvis EMS-planerne gennemføres, kunne få nye store sikkerhedsnet under vores udlandsgæld i form af nye kreditmuligheder. Dette må naturligvis ikke blive en sovepude, sådan at man fristes til at slække på kravene om en mådeholdende udvikling i forbruget, og det får vi såmænd heller ikke lov til, for der vil naturligvis knytte sig betingelser til sådanne kreditter, hvis det bliver nødvendigt at tage dem, betingelser, vi dog allerede i dag kender fra Den internationale Valutafond og fra den politik, man her fører over for lande, der tvinges ind på den mere alvorlige lånevej.

Nej, vi må tværtimod bruge de muligheder, som EMS vil give Danmark, til en forstærket indsats for at styrke konkurrenceevnen. Etableringen af EMS vil således ikke mindske de krav, der bliver stillet til en stram og disciplineret økonomisk politik i Danmark, men EMS vil derimod gøre det mere sandsynligt, at en politik som den, SV-regeringen bygger på, vil kunne føre til det ønskede resultat, nemlig en varig forbedring af beskæftigelsen. Det er i den forbindelse væsentligt at slå fast, at ingen i denne salingen – har kunnet præstere et sammenhængende eller brugbart alternativ til regeringens økonomiske politik.

Der er fremsat et forslag til motiveret dagsorden. I venstre kan vi da være enige i, at et valg nu ville være unødvendigt, og at et valg ville være ulykkeligt, men vi finder på den anden side ikke, at der er nogen grund til at vise en sådan mistillid til statsministeren, at man søger at begrænse hans grundlovsbaserede rettigheder og pligter eller for den sags skyld at gribe ind i lovgivningen omkring mægling på arbejdsmarkedet, sådan

[Ellemann-Jensen]

som der jo lægges op til i dette forslag om motiveret dagsorden, så vi kan ikke stemme for dette forslag.

Palle Simonsen (KF):

Det mest aktuelle grundlag, vi har for debatten her i dag, er jo unægtelig det økonomiske sekretariats rapport, altså rapporten, som jeg går ud fra regeringen selv står bag. Når vi ser på konklusionerne i denne rapport, er der i hvert fald én ting, der for os står som det afgørende for både de kortsigtede og de langsigtede løsninger, og det er den konklusion, der siger, at regeringens målsætning, et betalingsbalanceunderskud på 6½ mia kr. i 1979, nu vil udvikle sig til 8 mia kr., vel at mærke forudsat – og det næste er jo det vigtige – at der ikke bliver tale om lønstigninger ud over 8 pct. i det følgende overenskomstår. Det, som man også må hæfte sig ved, er, at der vel nok kommer olieprisstigninger oven i disse beregninger, hvilket gør billedet endnu mere broget.

Det er derfor med visse bange anelser, at man må se på, hvilke muligheder der bliver for at løse de balanceproblemer, som finansministeren taler om. Finansministeren sagde i sin tale til afslutning, at nu drejer det sig om at genskabe balancen i dansk økonomi. Jeg husker snart ikke, hvor mange gange der er afsluttet taler i denne sal med denne sætning, hvor mange gange det har været inkorporeret i politiske forlig, og alligevel er det, som om vi har fjernet os mere og mere fra målsætningen: at genskabe balancen.

Vi har sagt det før, og vi vil gerne gentage nu, at der ikke er nemme løsninger på dette problem. På ét punkt er vi enige med finansministeren, nemlig i, at fremskridtspartiets mirakelkure ikke har nogen mulighed for at løse disse problemer. Det er et spørgsmål om, at man søger at tage håndfast på dem, men jeg må til gengæld sige over for min konstatering i forhold til fremskridtspartiet, at det også er så som så med regeringens styrke til at formå at løse disse problemer.

Det er klart, at der i denne debat er en række punkter, som man må gå ind på, først og fremmest hvordan den aktuelle overenskomstsituation vil udvikle sig. Det er jo ikke så overraskende, at finansministeren i dag kommer og siger, at man i denne specielle situation ikke kan sige noget om, hvordan

det vil udvikle sig, og at det nok ikke er klogt at sige for meget.

Det er naturligvis rigtigt, når vi nu er kommet i den situation, men vi finder, at det er meget beklageligt, at regeringen har bragt sig i den situation, at det ikke var muligt på et tidligt tidspunkt gennem trepartsforhandlinger at nå frem til en løsning af forhandlingerne. Finansministeren siger i sin redegørelse i dag:

»Samtidig er regeringen rede til at forsøge at bidrage til en løsning på arbejdsmarkedet ved sin tilrettelæggelse af den økonomiske politik.«

Ja, det er sandelig lidt sent.

Var det i virkeligheden ikke også regeringens målsætning, da den blev etableret for et halvt år siden, at man havde forestillet sig at nå frem til et oplæg til arbejdsmarkedets parter, inden vi nåede så langt som nu? Forslaget om forlængelse af prisstoploven er vel egentlig det bedste argument for, at regeringen havde forestillet sig noget andet. Regeringen vidste jo godt, at denne prisstoplovgivning udløb et par dage før, at nye overenskomster skulle træde i kraft. Man må have forestillet sig dengang, at man kunne få noget ud af en økonomisk politik, som man kunne forhandle med arbejdsmarkedets parter. Nu står man i en fastlåst situation, og vi må med spænding se frem til, hvad det er her, 5 minutter i 12, at regeringen ønsker at lægge op.

Det, der gør denne situation alvorlig, er jo igen de 8 pct.s lønstigning som det maksimale som baggrund for, at betalingsbalanceunderskuddet »kun« bliver 8 mia kr. i 1979. Hvordan vil regeringen i virkeligheden opnå, at lønstigningerne alt i alt ikke bliver mere end 8 pct.? Det vil sige, at det er dyrtidsportioner, det er lønglidninger, og det er overenskomststigninger. Det står for os klart, at hvad overenskomsterne angår, er der ikke plads til andet maksimalt end en nulløsning, og vi må henstille stærkt til regeringen, at den fører sin politik ud fra de samme retningsslinjer.

Men det, man så spørger om, er: selv om der kommer en nulløsning ved overenskomstforhandlingerne, hvordan vil regeringen så kunne nå frem til, at lønningerne ikke stiger mere end 8 pct.? Der er opsparet dyrtidsportioner, og der er en lønglidning.

[Palle Simonsen]

Derfor vil jeg spørge finansministeren i dag: har regeringen nogen planer om at foretage indgreb over for lønglidningsmekanismen? For når vi ser på lønudviklingen gennem de senere år, må vi konstatere, at det er lønglidningsfaktoren, som er den sorte hest i løbet. Det er den, som kan udvikle sig uforholdsmæssigt, og derfor må vi henstille til regeringen, at der bliver truffet foranstaltninger til imødegåelse af en uacceptabel lønglidning.

Regeringen kunne f. eks. godt tage en snak med sine kollegaer i Norge, hvor man har gennemført et lønstop dækkende over halvandet år; det er jo en effektiv løsning på problemet. Vi opfatter det sådan, at hvis ikke der bliver gjort for det første noget konsekvent med hensyn til at nå en nulløsning på arbejdsmarkedet og dernæst noget konsekvent med hensyn til lønglidningsmekanismen, bliver lønstigningerne i det kommende år højere end de 8 pct. og betalingsbalanceunderskuddet højere end de 8 mia kr.

Vi må også henstille til regeringen, at den målsætning, som man stillede sig om betalingsbalanceunderskuddet, bliver opretholdt. Jeg har hørt udenrigsministerens udtalelse om, at man ikke fører politik på decimaler. Det er vi enige med udenrigsministeren om, men tilbage står blot, at det, man havde forestillet sig om de 6½ mia kr., ligesom er forsvundet op i den blå luft. De 8 mia kr. er måske tvivlsomme på nuværende tidspunkt. Finansministeren siger i sin tale i dag, at de 8 mia kr. dog alligevel er bedre end de 9 mia kr., som var blevet resultatet, hvis ikke SV-regeringen var blevet dannet. Ja men det kunne jo godt være, hr. finansminister, at vi kom på den anden side af det, som man var klar til at gribe ind over for, da regeringen blev dannet i august-september sidste år.

Det, der er det ulykkelige ved sagen omkring betalingsbalanceunderskuddets udvikling, er jo, at vi pådrager os selv en større og større rente- og afdragsbyrde. Da vi diskuterede bemyndigelsen til finansministeren til hjemtagelse af lån fra udlandet på 7 mia kr., fremgik det klart, at hvis regeringens målsætning om betalingsbalanceunderskuddet blev opretholdt, ville vi i 1983 få en samlet offentlig rente- og afdragsbyrde på 12-14 mia kr. i forhold til de 6 mia kr. i dag. Også her må vi altså, når vi tager situationen i betragtning,

konstatere, at det bliver en højere rente- og afdragsbyrde.

Det er meget, dette samfund skal tjene hjem i øget produktion, for at vi kan blive ved med at klare disse ting, og det er åbenbart, at selv om vi søger at løse både betalingsbalanceproblemet og beskæftigelsesproblemet på én gang, er det lige så givet, at gør vi ikke noget alvorligt ved betalingsbalancen, vil der på et eller andet tidspunkt blive en så uheldig beskæftigelsessituation, som vi måske ikke har forestillet os.

Finansministeren siger også i sin redegørelse i dag, at der i den kommunale sektor, når man ser på budgetterne i amter og primærkommuner, er en betydelig stigning i 1979, og vi opfatter det egentlig sådan, at finansministeren synes, det er lykkeligt, for så kommer der nogle flere i arbejde. Der må vi sige til finansministeren, at vi tror ikke på, at man løser dette samfunds problemer ved at ansætte nogle flere i den offentlige sektor, hverken beskæftigelsesproblemet eller betalingsbalanceproblemet. Jeg ved godt, finansministeren vil sige: ja men vi ødelægger beskæftigelsessituationen, hvis ikke vi ekspanderer den offentlige sektor. På lang sigt ødelægger vi betalingsbalanceproblemet gennem det øgede offentlige forbrug, som opstår igennem denne ekspansion af den offentlige sektor. Derfor må vi igen fastslå, at der er behov for at bremse op i udgiftsstigningerne både for den statslige og for den kommunale sektor.

Der er en klar tilbøjelighed til hos regeringen ligesom at ville reparere på arbejdsløshedstallet ved at indføre nogle kunstige løsninger. I 1978 er der i stat, amter og kommuner kommet 36.000 nye offentligt ansatte til. Der er stærke forlydender om, at efterlønsordningen vil bevirke, at op imod 50.000 forlader arbejdsmarkedet. Det er selvfølgelig store tal - 86.000 - som man kan bruge til at reparere på arbejdsløhedsstatistikken med, men jeg håber også, finansministeren vil give os ret i, at det ikke løser vores grundlæggende problemer.

Hvis finansministeren - og det vil vi støtte ham stærkt i - vil leve op til målsætningen om at genskabe balancen i dansk økonomi, er der én eneste forudsætning, der skal opfyldes, og det er et mere konkurrencedygtigt erhvervsliv.

[Palle Simonsen]

Jeg ved godt – det har vi jo drøftet tidligere – at regeringen føler, at den har gennemført nogle erhvervsfremmende foranstaltninger, som kan løse problemet. De har nu ikke haft særlig store virkninger, når vi konstaterer situationen i dag. Det er til syvende og sidst kun nogle småreparationer. Vi tror ikke på, dette her bliver bedre, før man klart konstaterer, at erhvervslivet skal have mulighed for at tjene penge for at kunne investere i flere arbejdspladser.

Når hr. Camre i forbindelse med indkomspolitikken taler om, at det, det drejer sig om, er, at vi skal have en større indkomstlighed i samfundet, ligger der også i dette ønsket om, at man endelig heller ikke må tjene for store overskud ude i de private virksomheder. Industrirådet har netop offentliggjort en rapport, der siger, at man i gennemsnit i 1978 har haft et afkast af egenkapitalen på 3 pct. Når afkastet er så ringe, er det ikke så mærkeligt, at der ikke er så mange, der ønsker at investere yderligere. Man kan i hvert fald meget hurtigt nå frem til, at det er mere profitabelt at investere i finansministerens statsobligationer end i en erhvervsvirksomhed; dér får man et betydeligt højere renteafkast.

Det er derfor en stærk tilbageholdenhed omkring lønområdet – således at vi ikke får lønstigninger – der er en af de væsentlige forudsætninger. Det hjælper ikke noget, som nogle profeter forsøger at give det indtryk af, at tage fat på alle formuedannelser i dette samfund for at løse disse problemer. Hvad der er af problemer på disse områder, har ikke nogen indvirkning på, hvordan den enkelte virksomheds rentabilitet er i dagligdagen. Der er to hovedposter: løn og rente, og det er her, vi fra folketingets side skal bidrage til at gøre omkostningsstigningen lavest mulig.

Vi vil også gerne i den forbindelse sige, at vi håber, regeringen har lagt tankerne omkring tvangsordninger på ØD-området til side, uanset om det drejer sig om de hidtil kendte forslag eller det drejer sig om tanker omkring ATP-ordningen. Det er jo i virkeligheden paradoksalt, at man i en situation, hvor erhvervslivets indtjeningssevne er ringe, og hvor overskuddene normalt ikke er særlig høje, da taler om, hvordan man kan hente ting hjem fra virksomhederne til oprettelse af fonds.

Vi tror, der er nogle grundlæggende mekanismer, der skal rettes op på for at få tingene til at køre i et bedre spor. Jeg har nævnt problemerne omkring overenskomsterne, omkring betalingsbalancen og omkring de offentlige budgetter. De løses ikke fra den ene dag til den anden, men der er noget, der hedder dynamik og drivkraft i et samfund, og hvis man gennem socialdemokratiets ønske om større indkomstlighed fjerner denne dynamik, vil der ikke længere være så mange, der vil investere i virksomhederne, og så vil der i øvrigt heller ikke længere være så mange, der ønsker at investere deres arbejdskraft i ansvarsfulde stillinger.

Finansministerens ønske om at lave lønudjævning i stor udstrækning er jo også et bidrag til at hæmme dynamikken i et samfund. Hvis vi alle skal have samme indkomster, hvis virksomhederne ikke må tjene noget, kan vi godt fortælle, hvad løsningen bliver: så bliver det den ganske enkle, at man kan få flere i arbejde ved at lave de kunstige løsninger, som regeringen har arbejdet med indtil nu, og som ikke løser det fundamentale problem, men bidrager til, at vores økonomiske situation bliver værre og værre.

Min konklusion på disse bemærkninger skal være, at vi ikke lægger op til, at det hele kan løses fra i dag til i morgen, men vi henstiller til regeringen, at den udviser mere mod i løsningen af problemerne, ikke mindst ved afgørelsen i forbindelse med overenskomstforhandlingerne. Det nytter ikke noget, at der her bliver givet lønforhøjelser og bliver taget andre ting ind, som er hæmmende i forhold til erhvervslivets udvikling. Erhvervslivet må have bedre ekspansionsmuligheder som baggrund for at skabe flere produktive arbejdspladser.

Lad mig så sige noget om fremskridtspartiets dagsordensforslag. Mon ikke der er bred enighed i dette folketing om, at denne vanskelige situation ikke skal løses af et folketingsvalg; det ville naturligvis være tåbeligt. Regeringen har en forpligtelse til at løse disse problemer sammen med folketinget, og det konservative folkeparti er klar til at deltage i løsningen af disse meget alvorlige problemer. Vi håber, at regeringen vil være åben over for forhandlinger om de indgreb, som selvsagt på et tidspunkt kan finde sted. Derfor forestiller vi os slet ikke, at den tanke kan opstå, at regeringen ville benytte situati-

[Palle Simonsen]

onen til at udskrive valg. Vi mener, at den måde, fremskridtspartiets dagsorden er udformet på, vil medføre, uanset at hr. Glensgård taler om henstilling til statsministeren, at vi fratager statsministeren hans ret til at udskrive valg. Den kan folketinget ikke fratage statsministeren, og på denne baggrund må vi stemme imod dagsordenen.

Brusvang (CD):

På centrum-demokraternes vegne vil jeg sige, at vi finder, at denne debat i dag i forhold til de økonomiske problemer, vi står over for, er som en hund i et spil kegler. Det er naturligvis fremskridtspartiets ret at begære en sådan debat, men som jeg skal vende tilbage til det, finder jeg den malplaceret på dette tidspunkt.

Dernæst vil jeg først vende mig til den redegørelse, der er givet af finansministeren. Det er efter mit partis vurdering en ganske nøgtern redegørelse, som på en række punkter giver udtryk for en målsætning, vi gerne vil støtte. Det gælder indledningen af ministerens redegørelse om, at regeringen tilstræber at reducere arbejdsløsheden. Vi tror blot ikke, at der uanset god vilje er så forfærdelig store muligheder derfor. Vi taler i dag om et par hundrede tusinde mennesker, der er ledige, og jeg er bange for, at det i løbet af ét, to eller tre år er 300.000. Det er et teknologisk problem – og en teknologisk konsekvens – som uanset god vilje næppe kan løses.

Regeringens målsætning om at begrænse udlandsgælden er vi naturligvis også enige i, men for os er de 6½ mia kr., som man har anført i Marienborgaftalen, ikke noget magisk tal; vi er overbevist om, at dette land også kan overleve med et endda måske betydelig større underskud, men målsætningen er vi enige i.

Ministeren har også i sin redegørelse omtalt de forskellige støtteforanstaltninger specielt med sigte på at fremme de eksportorienterede erhverv. Jeg tror, at mit parti har stemt for samtlige de forslag, der var fremme her. Men denne passus i ministerens redegørelse kunne give mig anledning til en enkelt kritisk bemærkning.

Der har igennem de senere måneder været en ret skarp debat i anledning af regeringens afvisende holdning over for de anmodninger, der er fremsat fra rederierhvervets side, og

jeg må tilstå, at det, efter at vi har haft sagen til debat i folketingets erhvervsudvalg, er min og mit partis opfattelse, at sagen er afgjort på et forkert grundlag og derfor har fået en forkert og negativ udgang. Sagen er jo ikke afgjort endeligt, vi skal her den 15. marts på ny drøfte rederierhvervets forhold, og jeg vil altså her understrege over for regeringen, at mit parti mener, der må findes nogle løsninger for et erhverv, der i den grad er af stor betydning for valutaindtjeningen her i landet. Jeg understreger også, at Rederiforeningen ikke har strakt hatten eller hånden frem for at få et statstilskud. Man har bedt om, at der må findes udveje for, at der kan laves en moratorieordning, men dette er ikke ensbetydende med, at det skal ske i form af statstilskud. For coasterflåden er det som bekendt en anden sag og et meget mindre tal, der er tale om, men i det hele har vi altså meget lidt forståelse for den negative holdning, som regeringen har på dette punkt.

I ministerens redegørelse omtales også visse foranstaltninger med henblik på afdæmpning af den indenlandske efterspørgsel og altså en positiv virkning på valutabalancen ad den vej, momsforhøjelse m. v.; CD har jo også stemt for disse forslag og kan altså være enig med regeringen på dette punkt.

Når vi finder, at forespørgslen i dag er en hund i et spil kegler, er det, fordi tidspunktet er så dårligt valgt som vel muligt. Hvis man blot har noget som helst reelt ønske om, at parterne på arbejdsmarkedet skal finde hinanden, vil de mange tilkendegivelser fra denne talerstol i øjeblikket næppe tjene dette formål. Vi har ikke voldsom tro på, at det er det helt rigtige med de såkaldte frie forhandlinger, som alligevel ikke er frie forhandlinger, og det er muligt, vi en dag skal have et andet system, men så længe vi ikke har fået det, må vi respektere de gældende spilleregler og give parterne den tid og den ro, som er nødvendig.

Tilsvarende vil jeg om regeringens handlinger i tiden her op til overenskomstforhandlingerne sige, at det har været en bevidst hensigt fra CDs side at yde vort bidrag til, at der skulle være en parlamentarisk ro i salen, for at regeringen kunne samle sine kræfter om de opgaver, som regeringen måtte få i forbindelse med disse overenskomstforhandlinger.

[Brusvang]

Jeg vil ikke bebrejde regeringen, at trepartsforhandlingerne ikke har fundet sted på et tidligere tidspunkt, men jeg vil ikke tilbageholde den bemærkning, at vi har undret os over, at den mulighed ikke har været brugt. Det er fortsat vor opfattelse, at regeringen skal have sin tid i denne sag, den skal have den ro, der nu engang er nødvendig, og derfor står vi fortsat positivt over for regeringen. Det gav vi udtryk for i oktober måned, da vi politisk påtog os den byrde at stemme for en skatteudskrivning, som i virkeligheden inderbar en finanspolitisk stramning på 1.200 mill. kr. Det var ikke politisk særlig rart, og det var ikke det, vi mente var nødvendigt, men vi gjorde det altså for at vise regeringen, at den skulle have en fair chance.

Vi har efter fremkomsten af halvårsrapporten udtalt, at vi fortsat er principielt positivt indstillet over for regeringen, sådan at forstå, at kommer der et resultat på arbejdsmarkedet, som væsentligt overstiger, hvad landets økonomiske evner kan bære efter regeringens skøn, kan regeringen godt finde støtte hos os, hvis det bliver nødvendigt med en eller anden form for finanspolitisk stramning. Det betyder ikke, at vi er indstillet på at sige ja til alt, hvad regeringen kunne finde på i den henseende, men altså vilje til at yde en positiv indsats er der.

Vi ønsker ikke her i dag at foretage en almindelig vurdering af den økonomiske situation her i landet; det finder vi ikke er det rette tidspunkt at bruge tiden til. Vi skal nok fra CDs side tage stilling, den dag der foreligger et resultat fra arbejdsmarkedets parter eller det resultat, at regeringen spiller ud med konkrete forslag, fordi den har fundet dette fornødent. Så vil vi tage konkret stilling.

Der er i dag fremsat et dagsordensforslag, og jeg kan straks sige, at centrumdemokraterne ikke kan stemme for det, men må stemme imod. Den tanke, der ligger bag ved dagsordensforslaget, nemlig at man helst ikke skal have et valg samtidig med, at man har en vanskelig overenskomstsituation, kan vi selvfølgelig godt give udtryk for sympati med, men at folketinget som sådant ligefrem skulle forsøge at gribe ind i statsministerens særlige rettigheder på dette punkt, finder vi ikke nogen anledning til og må derfor stemme imod det stillede dagsordensforslag.

Ole Olsen (SF):

Det er efterhånden ganske besværligt at huske, hvor mange gange der i denne samling har været foretaget det, man kan kalde en almindelig økonomisk debat. Jeg vil tro, at hvis en eller anden uhildet observator af det danske samfund forsøgte at vurdere det, ville han nok finde, at det antal debatter, vi gennemførte, var omvendt proportionalt med de økonomiske resultater, vi nåede.

Man kunne godt, såfremt situationen ikke var så katastrofal, som den i og for sig er, være fristet til at læne sig tilbage i sin gode lænestol og iagttage og opfatte det hele som et satyrspil. Den situation, som Danmark og også mange andre lande er havnet i, er i og for sig en ganske ejendommeligt situation. Vi taler om, at vi har en krise, og det bliver nævnt, at man ikke kan afskaffe kapitalens krise, for den er international; men vi skal lige lægge mærke til, hvad de forskellige tal viser. Der er stigende overskud for erhvervsvirksomhederne, der er stigende priser, og der er stigende beskæftigelse – jeg ved godt, at det sidste, om beskæftigelsen, skyldes, at vi har taget flere offentligt ansatte ind – men det er bestemt ikke forhold, man normalt skulle vente var forbundet med en krise. Jeg er bange for, at man er begyndt at tale så meget om krisen, at man tror, vi ikke kan gøre noget ved den, og derfor glemmer at foretage de tiltag, man rent faktisk kunne foretage, og som bør foretages for at gøre noget ved krisen.

Det er næsten uendelig langt, man skal gå tilbage for at finde baggrunden for den specielle udvikling, vi har i Danmark, som er noget anderledes og desværre også dårligere end udviklingen hos vore væsentligste handelspartnere.

Det forekommer mig, at det ville være rimeligt at gå tilbage til VKR-regeringens dage. Denne regering gjorde for at notere en politisk gevinst det galmandsværk at prøve at føre en rentesænkningspolitik. Rentesænkningspolitikken gjorde det nødvendigt for Nationalbanken at opkøbe for mange milliarder kroner obligationer, og dengang var en milliard kroner jo et betydeligt mere imponerende tal, end det er i dag. Der skete det, som der næsten måtte ske, at lavrentepolitikken brød sammen for regeringen, og at man faktisk var nødsaget til at forhøje renten, og-

[Ole Olsen]

så op over det niveau, som man befandt sig på dengang.

Senere regeringer har imidlertid, selv om de måske i og for sig var mere talentfulde end VKR-regeringen – det skulle der vist ikke så meget til – ikke været i stand til at få saneret den danske økonomi. De har tværtimod gjort deres bedste for at forværre situationen. Den evindelige højrentepolitik, som skiftende regeringer har ment det nødvendigt at gennemføre, har naturligvis medført, at den høje rente, der nu har eksisteret i mange år, er blevet aflejret i virksomhedernes omkostninger. Andre lande, der ikke har været velsignet med en lignende politik, er tilsyneladende sluppet noget billigere.

Når man i de sidste år har spurgt om mulighederne for at hjælpe til med at sænke renten til eksportindustrien og til den industri, der befinder sig i konkurrence med importerede varer, har man stedse fået det svar – oftest fra den nuværende minister for økonomisk samordning – at det var nødvendigt at tvinge erhvervslivet til at hjemtage store beløb i udenlandske lån af hensyn til den dårlige betalingsbalance. Staten kunne ikke i stedet for hjemtage lånene, da det ville forringe vor låneværdighed på det internationale marked.

Set på kort sigt er det naturligvis rigtigt, at vi har været tvunget til at hjemtage store udenlandske lån af hensyn til betalingsbalancen, men den sidste del af forklaringen virker efter min mening betydelig mindre overbevisende.

Når vi forsøger at betragte udviklingen over et noget længere tidsrum, må vi erkende, at vi har ført en højrentepolitik for at kunne imødegå den dårlige betalingsbalance, som igen i højere og højere grad skyldes de forhøjede renteomkostninger. Det er altså en ond cirkel, vi er kommet ind i. Det kan være rimeligt at laste VKR-regeringen for for alvor at have startet den onde cirkel, men efterfølgende regeringer må så til gengæld lastes for at have ladet stå til og ikke villet eller ikke turdet se sandheden i øjnene, nemlig at det er nødvendigt på den ene eller den anden måde at få sænket renten for konkurrenceerhvervene.

Det er måske ikke ulogisk, når man ser på de borgerlige partiers karakter – måske også på socialdemokratiets – at de forsøger at undgå at nævne lønmodtagerne til prygelknægte. Vi

ser netop i disse dage, at regeringen gør sig store anstrengelser for at få lønmodtagerne til at bære den væsentligste del af de byrder, der er opstået som følge af en talentløs økonomisk politik.

Udgangspunktet for et forsøg på at bedre de økonomiske forhold i landet må være at erkende forholdene, som de er, og forsøge at lade være med at bruge alt for megen vane-tænkning. Det er gang på gang blevet sagt, at vi ikke kan afskaffe den økonomiske krise her i landet. Jeg mener selvfølgelig, det er rigtigt, men man skal være forsigtig med at standse op ved dette punkt. Som jeg tidligere har sagt, kan man naturligvis ikke uden videre afskaffe krisen. Krisen i dag er reelt et selvjusterende system, som fører nedad.

Det forekommer os, at vi i stedet for at slå os til ro med forklaringer om krisens natur skulle forsøge at anskueliggøre vore økonomiske problemer som en styringsproblematik. Vanskelighederne ved at foretage en økonomisk styring af vort samfund turde være almindeligt kendte. Det er svært at formindske arbejdsløsheden uden at forværre betalingsbalancestillingen og omvendt. De almindeligt kendte økonomiske styringsmekanismer har i praksis vist sig temmelig virkningsløse.

En af årsagerne til, at disse virkemidler ikke duer længere, er selve den store samhandel, Danmark har med udlandet. Forsøger vi at fyre op under kedelen og starte en økonomisk ekspansion, sker der det, at den forøgede købekraft, som skulle hjælpe på de hjemlige forhold, i stedet for bliver rettet mod udenlandsprodukter; dette blev tydeligt demonstreret af »mimsen«.

Vort medlemskab af EF har medført, at vi, hvis vi opfører os pænt, er afskåret fra at foretage direkte indgreb mod udenrigshandelen. Denne binding i valget af økonomiske virkemidler befastes naturligvis af vort medlemskab af OECD og andre internationale organisationer.

Internationale erfaringer viser, at det i alle lande, måske med undtagelse af de allerstørste, er nødvendigt i stort omfang at lade udenrigshandelen virke som en konkurrent til den hjemlige produktion for at holde omkostningerne nede. Vi er altså integreret i verdenshandelen, og det synes jeg i allerhøjeste grad vi skal blive ved med at være. Vi er bestemt ikke stemt for i det lange løb at unddrage os konkurrencen fra udlandet.

[Ole Olsen]

Mens den internationale arbejdsdeling betyder en gevinst for landets økonomi, betyder en situation med arbejdsløshed et mindst lige så kontant tab. Skulle vi foretage en rationel afvejning, måtte vi veje disse to tendenser op mod hinanden. Det er endvidere langtfra klart, hvilke personer her i landet der har fordel af den internationale arbejdsdeling; det er nok sådan, at hvor det ikke er så stærkt til fordel for lønmodtagerne, er det i højere grad til fordel for andre.

Vi er ved valget af økonomiske virkemidler blevet konfronteret med den såkaldte indkomstpolitik; i modsætning til de traditionelle virkemidler skulle der angiveligt være tale om at påvirke indkomstdannelsen direkte. Om denne politik er virksom, kan man i bedste tilfælde sætte et stort spørgsmålstegn ved. Mig bekendt har dette økonomiske virkemiddel i intet tilfælde rundt om i verden på nogen måde overbevisende demonstreret, at det havde virkning. Dertil skal lægges, at der i praksis kun er tale om at holde lønmodtagernes løn nede.

I modsætning til indkomstpolitikken vil det være muligt at foretage en styring af landets økonomiske forhold ved, at vi anvender såkaldte selektive indgreb.

Vi kan ikke bruge told og kvantitative importrestriktioner – det forbyder vores traktater med forskellige udenlandske lande os – men vi må alligevel godt kunne gribe ind over for varer, der i det væsentlige importeres udefra. Indgrebene kan foretages, uden at vi sætter os ud over vore internationale forpligtelser. Sådanne indgreb vil direkte forbedre betalingsbalancen uden at have negative virkninger på beskæftigelsen.

Indgreb mod en vare som personbiler virker direkte på betalingsbalancen og indirekte fremmede for beskæftigelsen. Erstatning af de generelle økonomiske styringsmidler med mere selektive burde være en selvfølge. Dette gælder ikke blot for importen, men f. eks. også for kreditformidling og rentens højde.

Desværre er der adskillige partier her i salen, der vender sig mod disse virkemidler. Et godt eksempel er en selektiv sænkning af renten til eksporterhvervene. Nogle partier vil antagelig finde, at en sådan politik er en forfærdelig og ødelæggende gang socialisme, andre vil til gengæld mene, at der er tale om et tilskud til erhvervslivet; begge betragtningsmåder virker på mig som vanetænk-

ning, der forhindrer en styring, der er bedre i økonomisk forstand.

Vi kunne nævne adskillige andre ting som virkemidler, der faktisk kunne anvendes her i dag; det er hævet over enhver tvivl, at sådan noget som indgreb over for kapitalen med kapitalvindingsskat også ville hjælpe på betalingsbalancen.

Det centrale er, at hvis vi vil styre på en sådan måde, at virkningerne af krisen forsvinder, eller hvad man nu vil kalde det, er det nødvendigt at føre en sådan selektiv politik, men der er desværre ikke meget, der tyder på, at den nuværende regering er indstillet på det. Det var langt bedre, dengang den socialdemokratiske regering var en mindretalsregering, da kunne man dog komme til at tale med regeringen om at føre en selektiv økonomisk politik.

Jeg skal lige bemærke, at jeg blev meget overrasket over at høre hr. Askjær Jørgensen heroppe på talerstolen i dag. Nu skal jeg ikke gå for dybt ned i regnestykket med disse mange milliarder kroner, man blot kunne producere mere, en procent af nationalindkomsten, så skulle det nok hjælpe på økonomien. Jeg ved ikke, om hr. Askjær Jørgensen har sat sig ned og kigget lidt på, hvordan man stiller nationalregnskabet op. Man skulle forøge alle de forskellige poster, f. eks. også den løn, de ansatte får, for den går ind i nationalindkomsten, også avancer i detail- og engrosledet, som ligeledes går ind. Der går mangfoldige begreber ind i nationalindkomsten, som jeg i og for sig ikke tror hr. Askjær Jørgensen ønskede at forøge det med. Hr. Askjær Jørgensen skulle nok i stedet for se, hvor meget man skulle forøge, hvis det drejede sig om de produktive erhverv, så tror jeg, hr. Askjær Jørgensen ville finde, det var en enormt stor procent af de produktive erhverv, der skulle til, for at det kunne eksportere os ud af krisen.

Jørgen Jensen (DKP):

Det dagsordensforslag, der er fremsat af fremskridtspartiet, kan vi ikke støtte.

Et væsentligt og afgørende bidrag til en god løsning af overenskomstsituationen og sikring af beskæftigelsesforholdene var vel at fjerne den SV-regering, så vi har absolut ikke noget imod et valg, hvis det er det, der skal

[Jørgen Jensen]

til for at sikre, at vi får en anden regering og en anden politik.

Ellers vil jeg gerne sige: skal man tro regeringspartierne, den borgerlige opposition, Arbejdsgiverforeningen og, om end lidt tilbageholdende, også LO, er Danmark nærmest på fallittens rand. Så er vi i den situation, at vi er ved at blive sat under administration af de storbanker ude i verden, hvor vi har lånt penge. Ikke alene det, men vi er også ude af stand til at beskæftige de mange unge, der melder sig til arbejdsmarkedet for at skabe værdier, og det er vi, fordi vi, som man siger, mangler penge til at opbygge eller forny produktionsapparatet. Vi kan ikke konkurrere med udlandet, for lønningerne er for høje og en meget stor del af lønarbejderne er uvillige til at tage arbejde og vil hellere gå på understøttelse som arbejdsløse.

Man påstår også, at lønarbejderne forbruger for meget, og det til trods for, at ingen lønarbejder får den fulde værdi af det, han skaber. Det er en kendsgerning, at profitten tager sin store andel, og dertil kommer afgifter og skatter. Alligevel påstår man, at forbruget hos lønarbejdere og pensionister er den egentlige grund til, at vi har et underskud på betalingsbalancen, en stigende udlandsgæld og en næsten ubetalelig rentebyrde.

Vi benægter ikke, at vi har underskud på betalingsbalancen. Vi benægter ikke, at vi har en stor gæld og en rentebyrde. Men at sige, at netop det er grunden til, at man ikke kan lade lønarbejderne forhandle frit om prisen på deres arbejde, er noget ganske andet, men det er baggrunden for, at skiftende regeringer under krisen – hvad enten det var en ren venstre-regering under Hartling eller en ren socialdemokratisk mindretalsregering under Anker Jørgensen eller den nuværende SV-regering – har grebet ind direkte, som det er sket med dyrtidsreguleringen, og har suspenderet dele af overenskomsterne, altså dele af den kontrakt, der er indgået mellem arbejdere og arbejdsgivere. Under de løbende møder, som afholdes i denne tid mellem Arbejdsgiverforeningen og LO, har regeringen jo også bevidst og direkte støttet arbejdsgiverne med udtalelser om, at man vil gennemføre nye afgifter og skatteforhøjelser, hvis der bliver givet indrømmelser til arbejderne krav.

Men påstandene om, at Danmark er et fallitbo, og om, at det er en økonomisk katastrofe, der truer vort land, er ikke rigtige. De er i hvert fald kun rigtige, hvis man fortsætter indkomstpoltikken, dvs. den eftergivenesshed over for storkapitalen og over for spekulanter, som ligger i denne politik.

Selv om vi nu har haft en åben krise i de sidste fem år, er det en kendsgerning, at der i Danmark produceres stadig flere værdier. Det er også en kendsgerning, at produktiviteten er øget i denne periode. Dermed kan det afvises, at lønarbejdere og pensionister skulle have opslugt alt det, vi skaber af flere værdier. Tværtimod er kendsgerningen den, at pensionisters, lønarbejderen og navnlig de såkaldt højerelønnede akademikers forbrugsmuligheder er faldet i de senere år med fra 0,2 pct. til 9 pct.

Den politik, der har været ført under navnet helhedsløsning og indkomstpoltik, og som SV-regeringen er enig i skal forstærkes, er den direkte årsag til det næsten forbryderiske spild af muligheder, som den nuværende situation forårsager. Den har ansvaret for den skæve fordeling af de værdier, der bliver frembragt, og også ansvaret for den spekulation og de forbrugsmuligheder, der ikke er dækket af en aktiv arbejdsindsats.

Påstandene om, at vort medlemskab af EF, som jeg hørte venstres ordfører var inde på, ville rette op på vore økonomiske vanskeligheder, har vist sig at være – jeg kan lige så godt sige det direkte – lige så løgnagtige som alle de andre løfter, der blev givet for at få menneskene til at stemme ja i 1972. Det samme gælder de påstande, som blev fremsat dengang om, at hvis krisen skulle komme, ville Fællesskabet have mulighed for at imødegå den og forhindre, at vi fik samme situation som i 1930'erne med stor arbejdsløshed og tilbageslag. Det har vist sig ikke at være rigtigt. Tværtimod har EF stået i vejen og blokeret for, at vi nationalt kunne komme igennem med løsninger, som ville have forbedret vores situation.

Der kunne nævnes mange eksempler. Jeg skal nævne fiskeriet, men vi kunne også nævne landbrugsområdet, som var det område, hvor man lovede Danmark den største gevinst, altså dér, hvor vi skulle have virkelig store resultater. Vi har kunnet opleve, at selv de mest forstokkede tilhængere af EF må begynde at tage afstand fra noget af det, der

[Jørgen Jensen]

sker i landbrugspolitikken inden for EF. Det er en kendsgerning, at de store tilskudsordninger, som er inden for dette område, først og fremmest havner hos storlandbruget og hos bankerne inden for EF. Det er jo en kendsgerning, at man destruerer tomater i det solrige Italien, fordi man siger, der produceres for meget. Samtidig giver man kæmpe tilskud til at bygge drivhuse i Holland, for at man kan producere tomater dér. Det er en kendsgerning, at man indkøber billige foderstoffer uden for EF, fordi det er for dyrt at bruge det korn, man frembringer inden for EF, og samtidig giver man tilskud til opmagasinering af kornet, og senere giver man tilskud, når det skal sælges igen.

Det er også en kendsgerning, at vi inden for EF har fulgt den vesttyske valuta. Men noget af prisen for dette har været, at renten i Danmark er steget til ågerhøjde, medens den er faldet i Vesttyskland.

Så kan man tale om høje lønninger og deres skadelige indflydelse på omkostningsniveauet og dermed vores konkurrenceevne, men det er en kendsgerning, at renteudgiften pr. arbejder i Danmark er mere end dobbelt så stor, som den er i Vesttyskland. Den er så stor, at den udgift, der er pr. arbejder i industrien til rente, er meget højere, end den er til den garanterede mindstebetaling, også selv i den skitse, man arbejder med at gennemføre ved indgreb i overenskomstsituationen.

Det er også en kendsgerning, at lønnen til samtlige ansatte i fremstillingsvirksomheder og landbrug i 1977 var ca. 44 mia kr. Det er stort set omkring dette beløb, forhandlingerne mellem LO og Arbejdsgiverforeningen foregår, og her siger man, der ikke er råd til at give indrømmelser for mere end 8 pct., eller skal vi rettere sige 2 pct. mindre end den prisstigning, man mener der vil komme i de kommende to år.

Den samlede lønmasse i privatvirksomheder, også den til offentligt ansatte samt pensioner og understøttelser, var i 1977 140 mia kr.

Man påstår i dag, at fagbevægelsens krav ligger på mere end 20 pct.s forhøjelse. Selv om man nu gik ind på dette tal, som jeg vil bestride, fordi der er mange af fagbevægelsens krav, som også skal modregnes med andre ting, men selv om vi lod det omfatte samtlige lønninger, pensioner og understøttelser, ville det med 20 pct.s forhøjelse være

ca. 28 mia kr. Men ejendomspriserne er i de sidste to år steget med 300 mia kr. Ca. 40 pct. af ejendomspriserne bliver belånt. 20-25 pct. af denne belåning går direkte ud i forbruget. Vi har altså råd til en forbrugsudvidelse, der ikke er modsvaret af en produktiv indsats, på ca. 27 mia kr., men vi har ikke råd til en udvidelse af forbruget hos dem, der skaber værdierne. Det er altså ikke rigtigt, at det er de økonomiske vanskeligheder, men det er den måde, man griber tingene an på.

Det er også en kendsgerning, at tallet for bruttooverskud og kapitalindkomster i 1977 var på 251 mia kr., altså 110 mia kr. mere end lønninger, pensioner og understøttelser tilsammen. Det siger også noget om den situation, vi befinder os i.

Banker og sparekasser kan igen prale med kæmpeoverskud, nye rekordagtige meddelelser om, at egenkapitalen er blevet af den og den størrelse i de enkelte institutter, og det er jo en kendsgerning, at selv også i Aktuelt, regeringsbladet, må man meddele, at der nu er flere, der er kommet op i milliardklassen. Man kan også nævne overskrifterne i Børsen om, at banker og sparekasser forrenter sig godt, og at de i forhold til egenkapitalen er steget væsentligt fra 1977 til 1978.

Det er en kendsgerning, at der tjenes penge. Det er da også en kendsgerning, at Finansbankens formand, Brask Thomsen, kan sætte en annonce i bladene, som man ikke mener er en provokation under overenskomstforhandlingerne, men en retfærdighed over for aktionærerne, når han meddeler, at man øger aktieudbyttet med 23 pct. fra 1978. Indkomstpoltikkens positive virkninger fremstår ganske tydeligt i årsregnskaberne fra banker og pengeinstitutter.

Det kan heller ikke skjules, at der sker en kapitalophobning, og det er egentlig en ganske naturlig følge af regeringens arbejdsfjendske politik, for når produktiviteten presses i vejret uden nogen forbrugsudvidelse, er det en kendsgerning, at der skal skabes merværdi, som ophobes i virksomhederne. Det er en kendsgerning, at en arbejder i dag ikke har kunnet udvide sit forbrug fra 1973, skønt man producerer 20 pct. mere pr. arbejdstime, end man gjorde i 1973.

Kapitalkoncentrationen og deraf følgende magtkoncentration – i og for sig bestemmelsesretten i det danske samfund – kan ikke skjules, ej heller selv om socialdemokratiet

[Jørgen Jensen]

forsøger på det, når de forbrødrer sig med de borgerlige partier for at afvise et forslag, som egentlig er en del af deres eget arbejdsprogram, om at nedsætte en kommission til at undersøge kapitalkoncentrationen, dens virkninger på prisdannelser, prisaftaler og produktion.

Selv om det ikke er alt, der er oplyst, har vi jo nu nogle gange i den diskussion, som har været om Danmarks økonomiske situation, peget på, at de fem største finansgrupper behersker mere end 200 af de største virksomheder i Danmark. Vi har også kunnet pege på, at 49 enkeltpersoner går igen i ledelsen af disse virksomheder, og at de i 1977 havde afgørende indflydelse på virksomheder med en samlet egenkapital på 35 mia kr. Vi har også kunnet dokumentere, at disse virksomheder havde et samlet overskud på 5,7 mia kr.

Vi kunne nævne eksempel på eksempel på, at der ikke er tale om, at vi er fattige, eller at der ikke produceres, og også nævne, at det klart lyser ud af regnskaberne, at der er noget galt med fordelingen, med styringen, med forbruget af de værdier, der skabes.

Oliekrisen skal tilsyneladende igen bruges som en undskyldning for, at de økonomiske vanskeligheder vil føre til nye indgreb over for befolkningen. Samtidig ser vi, at regeringen indgår aftaler om udvinding af dansk olie og gas på sådanne betingelser, at det betyder foræring af milliardbeløb, ikke alene til A. P. Møller-koncernen, men også til udenlandske oliemonopoler.

Det er egentlig forståeligt, at vi er i den situation, at regeringen skammer sig så meget over denne aftale, at man prøver på at hemmeligholde den, at den ikke må komme frem til offentligheden, ja, end ikke til folketingets medlemmer.

Det er noget af den situation, vi befinder os i. Der kunne afsløres mange andre uhyrligheder, men jeg vil bare understrege, at det, jeg har sagt her, også er baggrunden for, at kommunisterne afviser at deltage i det hysteriske krav om, at fagbevægelsen skal opgive deres berettigede krav. For det er jo det, der ligger i talen om, at parterne skal nærme sig hinanden. Når man skal nærme sig hinanden, er det arbejderne, der skal opgive deres krav, og ikke arbejdsgiverne. Det ligger i væsentlig grad på linje med det, regeringen både har krævet i overenskomstperioden, og

som den helt klart gennem den skitse, man jo har erkendt fadderskabet til, lægger op til ved et politisk indgreb.

Derfor mener vi også, det er bedrageri, når arbejdsgivere og borgerlige politikere og regeringen truer arbejderklassen med større arbejdsløshed, hvis kravene om kortere arbejdstid, længere ferie og en rimelig mindsteløn gennemføres.

Skal dansk økonomi rettes op, er det nødvendigt, at der gribes ind over for storkapitalen og over for spekulatøren; det er den første forudsætning. Derfor er det også min opfattelse, at vi her fra folketinget og fra socialdemokratiets side burde støtte arbejderne i gennemførelsen af deres retfærdige og berettigede krav, støtte dem med at ophøre med den falske tale om samfundsøkonomiske hensyn. Regeringen eller i det mindste den socialdemokratiske del af regeringen burde trække løftet til arbejdsgiverne tilbage og gøre det klart, at man ikke vil gennemføre arbejdsgivernes overenskomstkrav ved et politisk indgreb, for det er jo reelt det, der er lagt op til.

Det andet, man måtte gøre, var at indefryse de arbejdsfri kapitalgevinster på jord og fast ejendom. Det kunne man gøre, så meget mere som tanker og planer om dette jo indgik såvel i den tidligere skatteminister Kampmanns som i LOs skatteoplæg og også var helt på linje med det, Danmarks kommunistiske parti har foreslået.

Det andet, man måtte gøre, var en regulering af importen. Her kunne man også sikre en større dansk produktion bl. a. ved større hensyntagen til det danske erhvervsliv ved offentlige investeringer og varekøb. Det er jo ikke rigtigt, at vi ikke kan gøre det. Jeg skal bare erindre om den diskussion, vi havde om den boreplatform, man skulle bruge til olieudvinding; den gik til et fransk værft, fordi der var støtteordninger dér.

For det fjerde en kraftig indsats over for de milliardstore indtægter, som i dag undrager sig beskatning. Den skitse, som er fremlagt, og forsøgene på at fremstille det, som om man skal overføre overskuddet til en investerings- og beskæftigelsesfond, er kun en ganske lille imødekommelse af det, man ville få ind, hvis man gennemførte en større beskatning af virksomhederne.

For det femte en statslig finansiering af boligbyggeriet. Og så kunne vi jo kigge på

[Jørgen Jensen]

den skitse, som var lagt frem i foråret fra den tidligere regerings side, og som indeholdt helt andre visioner end det, der nu er lagt frem i boliglovgivningen.

For det sjette en gennemgribende undersøgelse af kapitalkoncentrationen i erhvervslivet, dens indflydelse på prisdannelse og produktion.

Og som det syvende må vi sige, at aftalerne mellem regeringen og A. P. Møller om olie- og gasudvindingen må annulleres. Et statsligt selskab må overtage udnyttelsen af såvel olie- som gasforekomsterne i Nordsøen, men det må også i den nuværende situation begynde indkøb af olie og dermed blokere for det pres, oliemonopolerne lægger på priserne og dermed udnyttelsen af situationen til at sikre sig nye kæmpegevinster.

Grethe Philip (RV):

Vi har som udgangspunkt for debatten i dag dels det økonomiske råds novemberrapport, dels regeringens økonomiske sekretariats økonomiske halvårsoversigt fra februar. Jeg synes, det er påfaldende, så stor overensstemmelse der er i vurderingerne i de to rapporter.

Et af nøgletallene er underskuddet på betalingsbalancen. Vi ved, at det har været nedadgående et par år, men også, at det stadig væk er højt. Nu spår det økonomiske sekretariat, at det i 1979 vil stige fra de ca. 7½ mia kr., det bliver for 1978, til ca. 8 mia kr., altså det modsatte af det, der var regeringens mål, da den blev dannet. Regeringen har altså allerede i november 1978 haft en prognose liggende fra det økonomiske råd, der har talt om et betalingsbalanceunderskud af en størrelse, som regeringen nu må tilslutte sig vurderingen af.

Men jeg vil gerne høre, hvordan regeringen ser på udsigterne nu, ikke alene for 1979, men også for 1980 og 1981. Er regeringen dér også tilbøjelig til at tilslutte sig vurderingen fra det økonomiske råd, som jo går ud på, at der selv under forudsætning af, at lønningerne kun, i hvert fald i de første år, stiger med maksimum 8 pct., vil være en tendens til et stigende underskud på betalingsbalancen ikke alene fra 1978 til 1979, men også i de næstfølgende år?

Som situationen ligger i øjeblikket, synes jeg, man kan notere sig visse meget beskedne

lyspunkter. Blandt dem vil jeg regne, at de forhandlinger, der er foregået i efteråret omkring valutaforholdene, tyder på, at der vil komme noget mere ro internationalt omkring valutaerne, og jeg betragter også de drøftelser, der har været imellem EF-landene om et gensidigt samarbejde og en gensidig støtte til de nationale valutaers stabilitet, som et led i en stabilitet omkring hele valutaspørgsmålet.

Vi må også notere os, at der i visse af de lande, som vi samhandler med, ser ud til at være opadgående konjunktur, noget der naturligvis vil være en fordel for Danmark.

Vores bytteforhold har i det sidste år været opadgående, men desværre ser det ud, som om det er et lyspunkt, som ikke vil være ved, men at vi tværtimod i forbindelse med stigende oliepriser vel må regne med, at bytteforholdet vil blive dårligere i det kommende år.

Vi har også, når vi ser på de interne forhold, visse beskedne lyspunkter at notere os. Jeg tænker særligt på, at prisstigningen er afsvækket, og at vi har et om end svagt stigende bruttonationalprodukt, ligesom der også er en svag stigning i beskæftigelsen til trods for den store arbejdsløshed.

Men de mørke punkter går jo stærkt ind i billedet. Udlandsgælden stiger stadig stærkt med stigende rente og afdrag som følge, og vores arbejdsløshed, der kommer op på ca. 190.000 i 1978, og som vel stadig må forventes at ligge på det niveau, måske nærmest stigende i det kommende år, er vel noget af det mest uacceptable i den situation, vi står i.

Vi er altså i den sædvanlige klemme, som vi har drøftet så mange gange herinde, at vi har vanskelighed med vores betalingsbalance, at vi har et underskud, der er meget stort og endda ser ud til at være stigende, og at vi gennem de sidste år desuden har måttet operere med en meget stor arbejdsløshed. Jeg tror ikke, der er nogen tvivl om herinde, hvilket mål vi sætter os. Vi er vel enige om, at det gælder om at få denne udlandsgæld afviklet og få arbejdsløsheden sat ned.

Vi mener ikke, at vi her i dag fra det radikale venstre kan komme med detaljerede forslag om, hvordan vi skal nå disse mål, men det skal dog siges, at vi er af den opfattelse, at der er endog meget ringe spillerum for en generel reallønsforbedring. Eller sagt lidt skarper: jeg tror overhovedet ikke, vi kan regne med, at der kan blive en reallønsfor-

[Grethe Phillip]

bedring til andre end nogle ganske få grupper. Og her må vi jo huske på, at vi allerede har vedtaget lovgivning, som giver reallønsforbedring til nogle af grupperne. Jeg tænker specielt på de love, vi vedtog omkring pensionisternes forhold, og som giver dem en ganske væsentlig realindkomstforbedring. Vi var i det radikale venstre med til at gennemføre disse love. Vi fandt det rimeligt, at pensionisterne fik disse forbedringer, men det er jo noget, vi må huske på, når vi ser, hvor meget der er tilovers til de andre grupper. Vi har også vedtaget lovgivning både om efterlønsordning og om forholdsregler for de langtidsledige, alt sammen noget, der er medvirkende til at skabe en øget efterspørgsel i visse grupper, men dermed også stærkt begrænser mulighederne for øget efterspørgsel for de andre grupper i samfundet.

Det radikale venstre finder det afgørende, at de indgreb, der sigter på faldende betalingsbalanceunderskud, kommer til at foregå på en måde, der er velafbalanceret, og som i befolkningen som helhed føles rimelig og acceptabel. Vi vil pege på, at der er grupper, bl. a. blandt funktionærer og tjenestemænd, der har haft en meget betydelig reallønsnedgang. Vi er i vores gruppe specielt opmærksom på, at der heriblandt er grupper med meget beskedne indkomster, hvor man altså kombineret har meget beskedne indkomster og en betydelig reallønsnedgang. Vi finder dem blandt de offentligt ansatte, vi finder dem i nogle funktionærgrupper, der følger de offentligt ansattes aftaler om lønningerne, og vi mener ikke, at dette kan fortsætte i længden. Det er vel særlig taktreguleringen, der bør ændres og forbedres.

Folketinget skal ikke nu i hast vedtage en lang række love, men tiden er inde til, at vi alvorligt skal overveje en helhedspakke med en række principbeslutninger, der tilsammen kan give os en rimelig løsning for de forskellige grupper.

Vi mener i det radikale venstre, at der i denne helhedspakke bør indgå nogle væsentlige bestanddele. Jeg vil pege på indkomstskatten, der bør omlægges, så den bliver mindre tyngende for de små og mellemstore indtægter derved, at fradragsreglerne ændres, så det ikke i den grad, som tilfældet er nu, kan betale sig at stifte stadig større gæld. Vi mener, at der bør dæmmes op for de store og

skadelige jordprisstigninger ved en løbende grundskyldbeskatning.

Vi mener, at det også som et vigtigt punkt bør indgå i helhedspakken, at de ansatte må sikres andel i overskuddet i deres egen virksomhed, vel at mærke uden at dette kombineres med en central fond. Vi mener, at dette punkt måske i særlig grad trænger sig på til principbeslutning. Jeg har allerede nævnt, at vi mener, at taktreguleringen for de offentligt ansatte må forbedres, specielt således at de lavtlønnede tjenestemænd og funktionærer får deres lønninger rettet op. Og endelig vil vi pege på, at der må findes en løsning for de to indefrosne dyrtidsportioner, eventuelt i forbindelse med en udvidet ferie.

Gennem en sådan helhedspakke tror jeg, der vil kunne vindes forståelse for tilbageholdenhed med generelle krav om lønforhøjelse. Hvis vi virkelig kunne få denne forståelse og det gav sig udslag i overenskomsterne, ville vi kunne komme ind i en lykkelig cirkel med en bedre konkurrenceevne med dermed følgende mindre betalingsbalanceunderskud, hvilket igen ville give mulighed for at forhøje udlånsloftet og for at sætte renten ned med de gunstige virkninger, det så yderligere ville have for aktiviteten i samfundet.

Jeg synes ikke, at jeg under mit indlæg her i dag kan undlade også et øjeblik at komme ind på ungdomsarbejdsløsheden, som jo er en væsentlig del af problematikken omkring arbejdsløsheden.

Gennem en række forlig og efterfølgende love har vi søgt at støtte de unge og give dem uddannelse og beskæftigelse og et økonomisk grundlag at leve på. Den nylig udgivne sortbog om ungdomsarbejdsløsheden udgivet af Selskabet for Samfundsdebat giver et meget mørkt billede af de resultater, der er kommet af alle disse velmente bestræbelser fra folketingets side. Det fremgår af sortbogen, at man ude omkring lokalt i kommuner og amtskommuner har brugt uhyre megen tid på at finde ud af, hvem der egentlig skulle gå i gang med at få løst ungdomsarbejdsløshedsproblemet, og hvordan man overhovedet skulle tage fat på det, og at en væsentlig del af de penge, der har været til rådighed, er anvendt til de konsulenter og andre mennesker, som skulle prøve at få de unge i arbejde, men uden at det altså er lykkedes at få så forfærdelig mange i gang. Dette er utilfredsstillende, og derfor mener vi også, at drøftel-

[Grethe Philip]

ser specielt om ungdomsarbejdsløsheden bør gå ind i overvejelserne om en helhedspakke.

Et enkelt punkt vil jeg gerne nævne, selv om jeg er ganske klar over, at vi måske vil få skudt forkerte motiver i skoene, men jeg vover mig alligevel ud på den lidt tynde is. Jeg tænker specielt på de lønninger, vi giver de 18-årige umiddelbart efter deres 18 års fødselsdag. Vi ved, efter de opgørelser vi har over ungdomsarbejdsløsheden, at den specielt rammer de unge, når de passerer 18 års alderen. Det er ikke, i hvert fald blandt drengene, i særlig grad de 15-16-17-årige, der er arbejdsløse, men det er derimod dem, der lige passerer 18 års grænsen. Det er blandt de 18-19-årige, ja, måske helt op til de 24-årige, vi finder de mange unge arbejdsløse.

Det vil være nærliggende at tro, at der er en forbindelse imellem, at disse unge mennesker, som i mange tilfælde overhovedet ikke har været ude på arbejdsmarkedet, øjeblikkelig skal op på voksenlønnen. Vi hører gang på gang virksomhederne sige, at disse unge har de vanskeligt ved at tage ind, når de skal give dem den samme løn, som erfarne, ældre arbejdere får. Jeg mener naturligvis ikke, at vi her fra folketinget skal gå direkte ind i en lønfastsættelse for de unge, men vi ved jo, at i hvert fald det ene af regeringspartierne, socialdemokratiet, har en meget nær tilknytning til arbejdsmarkedets parter, måske specielt til den ene af parterne, og vi finder, at det ville være ønskeligt, om man inddrog i forhandlingerne om en helhedspakke problemstillingen omkring de unges lønninger og gerne for min skyld, hvordan man kunne sætte yderligere ind på at forberede de unge til at gå ind i et erhvervsarbejde, altså forberede dem med uddannelse, med træning osv.

Jeg vil gerne have understreget det sidste, fordi det er ikke et led fra vores side i en spareforanstaltning, men det er et led i et forsøg på at omlægge støtten til de unge, så vi undgår den store ungdomsarbejdsløshed.

Hvis overenskomstforhandlingerne bryder sammen, står regering og folketing over for afgørende beslutninger. Et valg løser ingenting. Der skal ikke være tvivl om det radikale venstres holdning til den ting, men vi finder på den anden side, at hovedansvaret for, hvordan dette skal udvikle sig, ligger hos statsministeren. Det må derfor være statsministerens afgørelse i den sidste ende, om der skal udskrives valg eller ej. Dette betyder

også, at vi fra vores side vil stemme imod den dagsorden, der er fremsat af fremskridtspartiet, og som vi mener i realiteten går ud på at begrænse statsministerens afgørelse i dette vigtige spørgsmål.

Det radikale venstre kan ikke acceptere en storkonflikt, der lammer erhvervslivet. Det må være muligt igen en gang at finde frem til en helhedsløsning, der kan få bred tilslutning i befolkningen, og som kan holde omkostningsudviklingen under kontrol, samtidig med at vi får ro på arbejdsmarkedet i de næste to år.

Jens Møller (KrF):

Finansministeren sluttede sin tale her for snart et stykke tid siden med at sige – og jeg citerer efter hukommelsen – »at det, vi særlig trænger til, er en ansvarlig, langsigtet politik, der kan genskabe balancen i dansk økonomi«.

Ja tak, det vil vi gerne have. Det mener vi nemlig ikke vi har haft indtil nu. Den har nok været ansvarlig, det vil jeg godt erkende, men den har ikke været langsigtet. Den har i hvert fald ikke været langsigtet nok. Den har set sådan 2-3 år frem, men hvad der har ligget derudover har bare været kønne ord uden noget rigtigt indhold.

Det eneste parti, der for alvor har prøvet på at lave en sådan mere langsigtet plan, er kristeligt folkeparti. Det var vores økonomiske plan, vores Q-plan, der udkom første gang i august 1976 og derefter i en ny og revideret udgave i august 1977. I denne plan forudsagde vi, hvordan det kunne gå med vores økonomi i de kommende 10 år, hvis vi foretog visse ting, hvis vi bl. a. gennemførte en rimelig og fornuftig indkomstpøolitik.

Vi kan nu sammenligne denne plan med det, der er sket i virkeligheden, og vi kan konstatere, at hvis vi havde fulgt den plan, havde det i dag ikke været et spørgsmål, om vi skulle have 6½ mia kr. eller 8 mia kr. i underskud, men så havde det været et spørgsmål, om vi kunne klare det uden underskud i dette år, 1979. Det ville unægtelig have været en noget anden situation, som havde stillet os betydeligt bedre og givet os større muligheder for en rentesænkning og derved en yderligere forbedring af konkurrenceevnen; det ville have givet større chance for at få folk i arbejde i den kommende tid

[Jens Møller]

for alvor. Men på dette område kan vi sige, at sent er bedre end aldrig; hvis man vil, kan man jo begynde nu.

Der er imidlertid en anden ting, der måske er mere alvorlig, og det er, at den politik, der er nødvendig for at få Danmark på ret køl igen, få underskuddet på betalingsbalancen ned og beskæftigelsen forbedret, og vel at mærke begge dele på én gang, nemlig indkomstpoltikken, er blevet mere eller mindre ødelagt i den periode, der er gået.

Da vi fremsatte vores Q-plan i sin tid, blev vi meget udskældt for mange af de ting, vi kom med i den. Man sagde, at det, man kom med, var alt for hård medicin. Udviklingen har jo vist, at vi havde ret. For det, man satte i stedet, viste sig ikke at være hårdt nok. Det har udviklingen jo ganske klart vist.

Jeg skal tage et enkelt eksempel, som har stor betydning i denne forbindelse. Vi skrev f. eks. i vores Q-plan, at minimallønssystemet afvikles, således at alle fremover er normal-lønnede. Det gjorde vi af to grunde. For det første for at hjælpe de lavtlønnede, for de lavtlønnede er som bekendt næsten alle sammen inden for normallønsområdet, og hver gang vi har en overenskomstsituation, prøver vi at hjælpe dem ved at give dem mere, men i løbet af overenskomstperioden bliver det, de har fået, ædt op ved, at de minimallønnede gennem lønglidning får mere. Når vi så kommer til den nye overenskomst, står det faktisk ligesådan igen, alle har bare fået noget mere, og der er ingen, der er blevet rigere af det.

Det var den ene grund. Men den anden grund, som måske er den vigtigste, er, at vi har forudset, at en indkomstpoltik ikke kan fungere ordentligt, når man har et sådant glidende lønsystem, som minimallønssystemet er. Det har jo også vist sig. Nu står vi over for nye forhandlinger, og tjenestemænd og funktionærer har jo fuldkommen ret, når de nu kommer og siger: Vi er kommet bagefter. Vi har fået alt for lidt. Der er andre, der har fået meget mere. Det er rigtigt, at der er kommet denne skævhed, men sandheden er jo, hvis vi prøver at gå lidt til bunds i det, at når vi ser det fra helhedens synsvinkel, er det ikke funktionærer og tjenestemænd, der har fået for lidt, det er andre grupper, der har fået for meget, fordi man ikke har formået at holde styr på disse grupper netop inde under minimallønssystemet. Og det, der er det for-

færdelige ved dette, er, at det har undergravet befolkningens tro på, at denne absolut nødvendige indkomstpoltik kan gennemføres på en rimelig og retfærdig måde.

Man har ikke ønsket at tage konsekvenserne, man har ikke ønsket at erkende, at hvis man vil et mål, må man også ville de nødvendige midler dertil, ellers når man ikke målet.

Vi har for nylig fremsat forslag om, at regeringen nu prøver at udarbejde en sådan plan, en 10 års plan om man vil, for vi tror, det vil have meget stor betydning i den kommende tid, hvis Danmarks befolkning kan se, at der foreligger sådan en plan, der viser, at hvis vi alle sammen viser den nødvendige tilbageholdenhed, så kan det nytte noget, så vil vi i løbet af rimelig tid kunne få balance i tingene og få folk i arbejde og igen få en reallønsfremgang, og det er jo det, der har interesse. Vi håber, regeringen vil gå ind på at lave en sådan plan. De må gerne låne vores Q-plan som et forlæg.

Så tales der meget om valg fra visse sider, og vi har endda fået et dagsordensforslag, der skulle hindre det. Dette dagsordensforslag kan vi ikke medvirke til vedtagelsen af, ganske enkelt fordi det efter vores opfattelse strider imod grundloven. Det er ikke folketingets opgave at foreskrive statsministeren, hvad han må og ikke må i denne sammenhæng. Men dertil kommer, at trods mange politiske forskelligheder har jeg den tiltro til vores statsminister, at han ikke er den mand, der smider tøjlerne midt i vadestedet. Det er noget, vi, der er gamle nok til at have kørt med heste i sin tid, ved, at man skal ikke smide tøjlerne på et hvilket som helst tidspunkt. Det skal man gøre på et rimeligt og passende sted, og et rimeligt og passende sted er ikke, når man er ude på den bløde bund. Det er ikke, når man kører igennem åen, hvor vandet bruser og der er store sten, for slipper man tøjlerne dér, risikerer man, at læsset kører fast eller vælter og det hele bliver ødelagt. Den situation, vi står i nu med disse meget store problemer på arbejdsmarkedet, med trusler om strejker, med trusler om lockouter osv., er netop for det danske samfund et sådant vadested, et sådant vanskeligt sted, vi skal igennem. Jeg tror ikke, vi behøver at frygte for, at vores statsminister smider tøjlerne fra sig i den situation. Det ville unægtelig også være en kapitulation for

[Jens Møller]

både hans eget og det andet parti, der er med i regeringen, hvis man her, når det virkelig kneb, smed det hele fra sig.

Kristeligt folkeparti har sagt, og det står vi ved, at vi på forhånd er positive over for det regeringsindgreb, der kommer. Det betyder naturligvis ikke, at vi er ligeglade med indholdet, men det betyder, at vi vil gå til det med meget stor positivitet, og vi vil strække os langt, fordi vi ved, at alternativet til et sådant indgreb sandsynligvis vil blive en arbejdskamp, der kun har én sikker virkning, og det er, at vi alle bliver fattigere, og at de uansvarlige kredse i dansk politik vil trænge fremad. Og det kan ingen af os være interesseret i.

Formanden:

For en ordens skyld må jeg vist gøre opmærksom på, at formanden ikke opfatter den foreslåede dagsorden som værende i strid med grundloven. Man har altid lov at henstille til statsministeren. Hvad statsministeren så vil gøre ved det, er statsministerens sag.

Ib Christensen (DR):

Jeg skal indlede med at opsummere følgende punkter i den økonomiske politik, som retsforbundet anbefaler.

For det første en regeringserklæring om, at man vil respektere arbejdsmarkedets fri forhandlings-, aktions- og aftaleret og i tilfælde af konflikt kun gribe ind på isolerede områder, hvor menneskers liv eller helbred måtte trues. Derved vil man tvinge organisationerne til seriøse og ansvarlige forhandlinger, og dette er vel nok det yderste bud på at sikre en fredelig løsning på overenskomstsituationen under arbejdsmarkedets parter frie og ansvarlige afgørelser.

For det andet Danmarks udtræden af valutastangen gennem en kronefrigivelse, som omgående vil forbedre erhvervslivets konkurrencedygtighed og beskæftigelse. Vi har gennem medlemskabet af valutastangen og nu altså EMS-systemet fået en reel kroneopskrivning, der helt er ude af trit med vores valutas realøkonomiske værdi, og derved har vores erhvervsliv haft fantastisk ugunstige betingelser at konkurrere med udlandet på.

For det tredje gennemførelse af en løbende værdistigningsafgift på jord; derved imødekommes et lønmodtagerkrav. Samtlige løn-

modtagerorganisationer har krævet som forudsætning for tilbageholdenhed, at der gribes ind over for de arbejdsfrie gevinster på jord. Samtidig vil erhvervslivet ved stop for jordspækulationen og en inddragelse af jordværdistigningerne i samfundet få den investeringskapital, som i øjeblikket med fatal virkning for erhvervslivets muligheder for at tiltrække sig kapital i dag passivt anbringes i fast ejendom.

Kombinationen af punkt 2 og 3, altså en fri kronekurs og en værdistigningsafgift på jord, der også opsamler eventuelle inflationære virkninger af en kronefrigivelse, vil muliggøre en mærkbar rentesækning til gavn for erhvervenes omkostninger og huslejeniveauet. Vi holder bl. a. den høje rente, fordi man vil tvinge erhvervslivet og andre til at låne i udlandet; det bliver ikke så påkrævet, når man gennemfører en kronefrigivelse. Da renteomkostningerne er af overordentlig stor betydning for erhvervslivet med den enormt høje rente, vi har, indebærer dette en betydelig lettelse i erhvervslivets konkurrenceforhold og også en afdæmpning af det tårnhøje huslejeniveau i nybyggeriet.

For det femte et forslag til arbejdsmarkedets parter om at erstatte den nuværende dyrtidsregulering med et velstandstal, så indkomstudviklingen sker i takt med stigende velstand i stedet for med voksende fattigdom gennem udefra kommende prisstigninger. Vi synes i og for sig, det er barokt, at fordi landet bliver fattigere på grund af højere oliepriser og andre udefra kommende prisstigninger, så regulerer vi alle sammen vores indkomster op, og derfor synes vi, det vil være en god idé for arbejdsmarkedets parter at ændre dyrtidsreguleringen. Men det er noget, som arbejdsmarkedets parter selv skal afgøre, vil jeg gerne understrege.

For det sjette gennemførelse af en skatte- og boligreform, hvor skatten på arbejdsindkomster lettes i kraft af værdistigningsafgiftens provenu og en aftrapning af boligsubsidier for alle, der selv magter at klare deres boligudgifter. Ved en sådan skatte- og boligreform kan vi lette den brandhårde marginalbeskatning af arbejdsindkomster og sikre, at der ikke sker en oppustning i hjemmemarkedsektoren til skade for de importkonkurrerende erhverv og eksporterhvervene.

For det syvende en skattelettelse på den direkte indkomstbeskatning, der yderligere

[Ib Christensen]

kan finansieres gennem offentlige besparelser på tilskud og støtte til særinteresser af enhver art, herunder såkaldt erhvervsstøtte.

For det ottende at monopoltilsynets muligheder for at bekæmpe monopoldannelser kan forbedres gennem en stramning af monopolloven og øget personale. Ligeledes bør der nedsættes en trustkommission. Det er forslag, som retsforbundet tidligere er kommet med her i tinget, og som stadig væk er aktuelle og relevante.

For det niende en fortsættelse af samfundsnyttige offentlige beskæftigelsesforanstaltninger og en videreførelse af dem på en række punkter, således som det også er skitseret i vores beskæftigelsesplan.

Gennem en politik som den, disse 9 punkter repræsenterer, vil der være taget afgørende og hurtigt virkende skridt, der på én gang vil sætte mange titusinder i arbejde, vil bremse inflation og betalingsbalanceunderskud og lette rente- og skattetrykket samt imødekomme afgørende krav og ønsker fra begge arbejdsmarkedets parter.

Denne politik – det skal til gengæld indrømmes – indebærer et brud med indkomspolitikken, men vi kan også konstatere, at indkomspolitikken er slået totalt og aldeles fejl. Den indebærer også et opgør med subsidiepolitikken, altså den filosofi, der går ud på, at man ved hjælp af offentlig styring og kæmpemæssige offentlige subsidier, som må betales igen i form af øgede skatter, kan klare problemerne.

Denne politik indebærer også, det skal indrømmes, en revolution af skattepolitikken derved, at man flytter en væsentlig del af skattebyrden væk fra arbejdet og over på de arbejdsfrie, samfundsskabte værdier. Det indebærer altså en slagting af jord- og ejendomsspekulationen, denne kræftskade i vores økonomi og vores samfund, som er en kilde til asocial fordeling af byrderne. Det indebærer også en frigørelse fra valutariske EF-bindinger.

Det er således en politik, der er noget nær det modsatte af den, socialdemokratiet og en række borgerlige partier har ført de sidste mange år. Derfor gør vi os heller ikke nogen illusioner om, at den vil blive gennemført af den nuværende regering, men dens tid er måske også snart omme, vel senest om 2 år. Jeg siger dette, ikke fordi retsforbundet er et

regeringsstormerparti, men jeg siger det nærmest konstaterende. Med den offentlige diskussion, der er mellem regeringspartierne om, hvorvidt der, hvis det nu revner, skal være valg eller ikke valg osv., er det vel nærmere en diagnose eller en prognose, end det egentlig er et udtryk for en forhåbning fra vores side, selv om vi da må sige, at vi advarede mod dannelsen af denne SV-regering, fordi vi forudså den handlingslammelse, som vi altså også har konstateret i folketinget og konstaterer endnu den dag i dag.

Når derfor hr. Ellemann-Jensen på venstres vegne siger, at ingen har kunnet præstere en sammenhængende alternativ politik til regeringens, vil jeg dertil sige, at det har jeg gjort her med disse 9 punkter, og jeg vil omvendt sige: hvor er sammenhængen i regeringens politik? For det første gennemfører man lettelse af den amtskommunale grundskyld, og så siger man, at man vil gennemføre en værdistigningsafgift. På den ene side letter man altså jordbeskatningen, på den anden side hævder man, at man senere vil forøge beskatningen af de faste ejendomsværdier. På den ene side fører man et kæmpemæssigt finanspolitisk underskud frem, og for at afdæmpe virkningerne af det gennemfører man en lånepolitik med udstedelse af statsobligationer, som i realiteten unddrager erhvervslivet kapital og for så vidt også befolkningen den købekraft, som man ville give den gennem lettelse af finanspolitikken. På den ene side siger man, at man vil holde befolkningens boligudgifter i ro gennem en nogenlunde fastlåsning af lejeværdi og boligtilskud og af grundskylden, og på den anden side, netop fordi man dæmper disse boligudgifter gennem skatter og afgifter og grundskyld, må skatten på arbejdsindkomster stige, for ét sted fra skal amter og kommuner jo have pengene og staten ligeså. På den ene side siger man, at man gennemfører beskæftigelsesforanstaltninger i form af erhvervstilskud på milliardbeløb i håb om at få folk i beskæftigelse, og på den anden side gennemfører man en finanspolitisk stramning, som man fuldt ud erkender sender dobbelt så mange ud i arbejdsløshed, som beskæftigelsesforanstaltningerne skulle sætte i arbejde.

Det er det, man kalder helheden i regeringens politik, men jeg må sige, at der er ingen helhed i dette. Der er hverken hoved eller hale på det, og vi ser da også resultaterne på

[Ib Christensen]

beskæftigelsesstatistikken og på betalingsbalanceunderskuddet.

Det hele afspejler vel den situation, at vi har to grupper af ministre, mere end vi har en regering. Vi har to grupper af ministre, der hver går til sin hovedorganisation, som de økonomisk og politisk har stærke bindinger til eller er afhængige af. På den måde får vi ikke en uafhængig samfundsmagt, en uafhængig regeringsmagt, der kan skære igennem og finde frem til en eller anden proportional, efter at man er blevet bearbejdet af arbejdsmarkedets organisationer. Man har den situation, at der reelt ikke har været afholdt frie og ansvarlige forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, at der end ikke har været tilløb dertil, fordi den ene og den anden side af regeringen allerede i måneder har haft intime, hyppige og hemmelige forhandlinger og aftaler med hver sin hovedorganisation. Derfor ligger vi, som vi ligger, og derfor får vi en situation, hvor det, der skulle være en ansvarlig løsning på det indkomstpolitiske problem ved arbejdsmarkedets parter selvstændige afgørelse af deres egne anliggender, er smadret i bund og grund, fordi de to organisationers respektive bindinger til de to regeringspartier har bidraget til denne farlige cocktail mellem organisationsmagt og politisk magt.

Da vi er imod, at staten blander sig i det private arbejdsmarkeds overenskomst- og aftaleforhold, kan vi selvfølgelig heller ikke stemme for den af hr. Glensgård foreslåede motiverede dagsorden. Selvfølgelig kan folketetinget, hvis det ønsker det, henstille til statsministeren, at han ikke bruger sin opløsningsret, respektive at han bruger den. Det er statsministerens suveræne afgørelse, om han vil rette sig efter en sådan henstilling eller ej. Det er ikke den del af dagsordensforslaget, vi i og for sig er så kritiske over for. Det er den anden del, der i og for sig implicerer en stillingtagen til, at man sandelig godt fra statsmagtens side kan gribe ind ved en tvangsforlængelse i et eller andet tidsrum af overenskomsterne. Det mener vi kun man kan gøre i det omfang, egentlig livsvigtige samfundsfunktioner i alleregentligste forstand bliver truet. Derfor må vi anbefale at stemme imod den af hr. Glensgård foreslåede dagsorden, så meget mere som hr. Glensgård advokatur for denne dagsorden i realiteten indebar en konstatering af, at den frie

forhandlingsret var ødelagt og ikke eksisterende, altså skulle folketetinget herefterdags bestemme over disse ting, som ellers i et frit samfund og under en fri samfundskonometri bør være et aftaleanliggende og afgøres mellem de ansvarlige parter selv.

Jeg vil derfor foreslå en anden dagsorden, som kan være folketingets budskab til arbejdsmarkedets parter her 5 minutter i 12 om at erkende deres ansvar. Den lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketetinget anerkender arbejdsmarkedets frie forhandlings- og aftaleret samt fri aktionsret i det omfang, hvor menneskers liv eller helbred ikke trues,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Wilhelm (VS):

Oversigten fra det økonomiske sekretariat, som er den formelle anledning til debatten her, er en af dens slags prognoser, som fremlægges op til overenskomstfornyelser lige så sikkert som almanakhistorier ved juletid og med nogenlunde samme lødighed. Den tjener to meget kontante formål: at øve pression og at begrunde LO-spidsernes forestående kapitulation, og den har da også virket efter hensigten.

I den sammenhæng er det næsten kun et kuriosum, at det økonomiske sekretariat denne gang afstår fra at sætte tal på forudsigelserne og faktisk begrunder det med, at det forudsætter nogle antagelser, som man ikke har noget solidt grundlag for. Det forhindrer dog ikke, at rapporten drager nogle ret håndfaste konklusioner, som af massemedierne har kunnet bruges imod lønarbejderne. Den eneste forskel fra tidligere er derfor reelt, at man undlader at oplyse om forudsætningerne, og at man derved forhindrer saglig kritik af disse forudsætninger.

Den økonomiske situation, vi nu befinder os i, er sådan set en status efter 4 års såkaldt indkomstpolitik. Og hvordan ser det så ud? Der er forskellige størrelser, det er interes-

[Wilhelm]

sant at kigge på. Der er lønnen, der er beskæftigelsen, der er den totale samfundsøkonomi, og der er investeringerne som nogle af de vigtigste. Når vi ser på løn- og andre indkomster, er det klart, hvad det er, der er sket. Indkomststatistikken for nylig har jo vist, at mens f.eks. privat praktiserende advokater i gennemsnit har haft en merindkomst i de seneste år, som sætter dem i stand til alene på merindkomsten at ansætte deres egen frisørmeester, er reallønnen sænket for lønmodtagerne. Det er lidt forskelligt for de forskellige grupper, men samlet for hele aftaleområdet mellem LO og Dansk Arbejdsgiverforening har LO-Bladet for nylig oplyst, at det drejer sig om ikke mindre end minus 3,9 pct. for denne samlede gruppe for de sidste 3 år.

Beskæftigelsen. Ja, vi kender jo godt tallet, over 200.000, og vi kender også finansministerens og andres ustandselige henvisninger til, at i virkeligheden er der jo flere i arbejde, end der var før krisen. Ikke fordi jeg synes, det er nogen undskyldning. Det hjælper ikke ret meget for de over 200.000, at der måske er flere i arbejde, end der var før krisen. Men dertil kommer, at det ikke er rigtigt. Det er gang på gang påvist i opgørelserne, at der ikke er flere job i dag, end der var før krisen, og allermest åbenbart er det naturligvis inden for industrien, hvor de seneste tal, som vi fik forleden dag i handelsministeriets månedsrapport til politisk-økonomisk udvalg, siger, at i første halvår 1974 var der 425.000 job i industrien og i første halvår 1978 var der 365.000 job i industrien, en nedgang på 60.000 job eller 14 pct. Dertil kommer, at arbejdsløhedsstatistikkerne efterhånden er noget fortegnet af f.eks. efterlønsordninger osv.

Med hensyn til den totale samfundsøkonomi er det specielt betalingsbalancen, man hæfter sig ved, og dér er der samtidig sket en vis forbedring, men jeg synes, det skal nævnes, at denne forbedring er der ikke nogen som helst grund til at tro skyldes den såkaldte indkomstpølitik. Alene sådan noget som energiprisernes fald kan mere end redegøre for forbedringen af betalingsbalancen. Danmark har i dag overskud i samhandelen med olielandene. Medens man for 4 år siden havde et underskud på 4 mia kr. på årsbasis i samhandelen med olielandene, havde man i 1978 et overskud i samhandelen med disse lande på 0,7 mia kr., og det skyldes jo ho-

vedsagelig, at råvarepriserne som sædvanlig i kamp mod u-landene faktisk er raslet ned i disse 4 år siden 1974. Det er rigtigt, at der også er sket en forøgelse af eksporten, det er de 2 mia kr., men de 2,5 mia kr. nedad er en direkte nedgang i importudgifterne til energindkøb hos olielandene.

Hvis vi så ser på udsigterne ud fra denne status. Lønnen. Ja, her har vi set hensigterne, og det er ikke svært at gætte om virkningerne, hvis man gjorde det, som regeringen lægger op til, og som man lægger op til i det berygtede notat. Beskæftigelsen. Der er ingen udsigt til, at den bedres, man kan snyde lidt på vægten med en efterlønsordning og noget svindel med statistikken og den slags ting, men den egentlige beskæftigelse er der ingen udsigt til bedres. I den forbindelse kunne jeg godt tænke mig at gøre en bemærkning til regeringen og ikke mindst den socialdemokratiske del. Den fremlagde en såkaldt beskæftigelsesplan II i sommeren 1977 og sagde, at den gav 40.000 job på årsbasis. Vi har aldrig troet på det, vi mener, det var vildt overdrevet, men det var, hvad de sagde. Den udløber til sommer. Hvis man har troet på denne beskæftigelsesplan IIs virkning med 40.000 job, hvad regner regeringen så med sker til sommer, ikke på én dag, men hen over halvåret? Da forsvinder jo de påståede 40.000 job. Det var ganske vist bruttovirkningen, men den finanspolitiske stramning, som modvirkede for de 20.000 jobs vedkommende, er der jo stadig væk, så det er også bruttovirkningen, vi vil få, hvis der er nogen som helst troværdighed i, at beskæftigelsesplan II gav 40.000 job. Og så sidder men her og venter på, at de bare forsvinder igen. Det må i hvert fald den socialdemokratiske gruppe og den socialdemokratiske del af regeringen sidde og vente på, for det er dem, der har påstået, at der var tale om 40.000 job i denne stærkt opreklamerede plan. Hvad agter man at gøre ved det?

En anden ting i forbindelse med beskæftigelsesudsigterne og lønudsigterne. Jeg vil da godt spørge finansministeren, hvorfor man aldrig vil svare på spørgsmål om, hvilken virkning lønpolitikken faktisk har på beskæftigelsen. Der ligger nu på 9. uge, er det vist, det er i hvert fald slutningen af 8. uge, et spørgsmål i politisk-økonomisk udvalg, som er meget relevant. Jeg ved ikke engang, hvem der har stillet det, men det er også ligegyld-

[Wilhjelm]

digt, det er et udmærket spørgsmål: hvilken virkning har disse lønpolitiske indgreb på beskæftigelsen? Man har jo redskabet, man har sin ADAM-model derovre i budgetdepartementet. Mig bekendt er det den samme ADAM-model, som Arbejdsgiverforeningen har fået udleveret fra Danmarks Statistik, eller i hvert fald en variant af den samme model. De viger ikke tilbage for at påstå beskæftigelsesvirkninger og lønvirkninger og lave beregninger osv., men vi kan aldrig få noget ud af regeringen, når det drejer sig om de ting. Jeg må tillade mig at slutte derudfra, at regeringen udmærket ved – for man har jo lavet de løb på ADAM derovre – at lønreduktioner overhovedet ikke virker beskæftigelsesmæssigt på eksporten, på konkurrence-dygtigheden, men i det omfang det virker på betalingsbalancen – og det vil jeg ikke bestride – er det kun, fordi man nedsætter folks forbrug herhjemme, og intet andet.

I hvert fald nægter regeringen nu igen på 8. eller måske endda 9. uge at komme med oplysninger, som ville være yderst relevante netop op til en overenskomstsituation og et eventuelt overenskomstindgreb, hvis det går så galt, så vi kunne få at vide, hvordan disse ting egentlig virker, hvad regeringen ved om det, hvad de påstår at vide om det. De nægter bare at svare.

Betalingsunderskuddet er gjort til Den store Bastian: hvis ikke I godtager nedskæringer, vokser betalingsunderskuddet. Hvis ikke I accepterer forringelserne, vil betalingsunderskuddet sørge for, at det bliver nødvendigt med endnu større forringelser. Hvis ikke I affinder jer med tilbagegang i reallønnen, dypper vi jer lidt i betalingsunderskuddet, så I først for alvor bliver helt sorte. Hvis I tilkæmper jer et lønresultat, som nogenlunde kan hamle op med pris- og skattestigningerne, kommer vi med betalingsunderskuddet og klipper ikke bare neglene, men også fingrene af jer, så I én gang for alle er færdige med at rage til jer!

Det er, hvad man fortæller. Betalingsunderskuddet udnyttes til at mystificere folk. Betalingsunderskuddet er for socialdemokratiet under kapitalismen, hvad Gud og skærsmilden var for herremanden under feudalismen, et glimrende redskab til at holde undersåtterne på plads, glimrende, netop fordi det ikke rigtig kan fattes, og fordi det fortaber sig i mørket, hvorpå dets magt egentlig beror.

Det fortaber sig i præcis det samme mørke, som den sorte skole og autoritetstroen er en del af.

Vi har aldrig benægtet, at betalingsunderskuddet er et reelt problem, og jeg skal gerne sige det endnu tydeligere: vi erkender, at et betalingsunderskud på f. eks. 8 mia kr. er udtryk for, at det samlede forbrug her i landet i bred forstand, inklusive investeringer, er 8 mia kr. større, end der er dækning for i de værdier, der produceres herhjemme. Det er en banal kendsgerning, og det ligger ikke til os at bestride banale kendsgerninger. Men hvad vi ikke kan godtage, er de borgerlige socialdemokratiske »forklaringer« på dette reelle problem for slet ikke at tale om deres svar på hele miseren. De har én eneste forklaring og ét eneste svar: når vi – hvem det så ellers er – forbruger mere, end der er dækning for i det, vi selv producerer, skyldes det, at arbejderne tjener for meget, og derfor må lønningerne holdes nede. Det påståede overforbrug ligger altså mærkelig nok lige præcis hos dem, der skaber værdierne. En højt raffineret logik, må man sige. Vi accepterer hverken »forklaringen« eller konklusionerne. De er i virkeligheden intet andet end en salgbart indpakning af en renlivet klassepolitik.

Der er ganske rigtigt et såkaldt overforbrug på 8 mia kr., vel at mærke i forhold til, hvad der produceres herhjemme. Men en noget mere nærliggende forklaring er, at der sandelig også produceres alt for lidt. Det kapitalistiske systems økonomiske mekanismer afskærer for tiden mere end 200.000 mennesker fra at skabe de værdier, de gerne ville skabe. Det er en nok så nærliggende forklaring på ubalancen mellem produktion og forbrug.

Det såkaldte overforbrug, som viser sig ved det berygtede betalingsunderskud, udgør, som der i øvrigt står i DØS-rapporten, 2½ pct. af bruttonationalproduktet. Men selve systemet, dette at kapitalen har ondt i profitten, afskærer ikke mindre end 8–9 pct. af arbejdskraften fra på nogen som helst måde at bidrage til dette nationalprodukt. Kapitalens krav om arbejdsløshed redegør således mere end rigeligt, ja, faktisk 3–4 gange, for ubalancen mellem produktion og forbrug.

I et økonomisk system, hvor spørgsmålet om, hvorvidt arbejdskraften overhovedet kan få lov til at skabe noget, alene besvares af udsigterne til at tjene penge på denne ar-

[Wilhelm]

bedjskraft, får det selvsagt nogle meget voldsomme og endda selvforstærkende konsekvenser, når kapitalen får sine tilbagevendende anfald af ondt i profitraten. Konsekvenserne bliver ikke mindre, når staten hjælper kapitalen til alternativ anbringelse, en spekulation i købet af arbejdskraft. F. eks. når finansministeren for den ene milliard kroner efter den anden, ja, nu efterhånden for den ene snes milliarder kroner efter den anden, tilbyder kapitalen 17 pct. forrentning for absolut ikke at foretage sig noget, for slet og ret at lægge sig i venteposition, så siger det sig selv, at kapitalen ikke spekulerer på at købe arbejdskraft, i hvert fald ikke, medmindre spekulation i arbejdskraft har udsigt til at kaste mere af sig end de 17 pct., som statsobligationerne giver. Således bidrager den socialdemokratisk-borgerlige krisepolitik til direkte at forøge ubalancen mellem produktion og forbrug, og de forskellige dele af regeringens politik kommer i selvforstærkende konkurrence om at forøge og tilfredsstille kapitalens krav.

Når finansministeren tilbyder sine 17 pct., for at kapitalen bare skal være helt passiv, så må handelsministeren gennem tilskudsordninger og skatteministerens gennem afskrivningsordninger og andre begunstigelser selvfølgelig tilbyde endnu mere for at gøre den aktiv. Hvis det nu skulle lykkes i større omfang – det er ikke sket hidtil – vil finansministeren se sig nødsaget til, som det hedder, at hæve sit tilbud til f. eks. 19 pct. for at få afsat sine papirer, og det vil i sig selv motivere til nye tilskud og skattebegunstigelser fra de andre ministre.

Denne snak om overforbrug er selvfølgelig rigtig, når man ser på hele nationens økonomi som helhed, men fra en klassebetragtning er det noget sludder. Man taler om overforbrug, og man ser passivt til over for værdistigninger på 60 mia kr. i de sidste år, som er arbejdsfrie, og som kan omsættes i forbrug. Man taler om overforbrug, og man er passiv over for nogle fradragsfiduser, som også er arbejdsfrie. Vi fik i går, tror jeg det var, besked om, hvordan det, man kalder det mest demokratiske skattefradrag, det såkaldte husmandsfradrag, 3.000 kr.-fradraget, er asocialt i tredobbelt potens både ved besparelsen pr. fradraget krone, ved den, der fradrager, og ved, hvor meget de hver især fradrager. Og man udviser et betalingsbalancehysteri netop

fra de samme partier, som har foræret landets energiressourcer væk, således at den forbedring på over 60 mia kr. i den danske valutakasse, der ville komme ud af de allerede gjorde fund i Nordsøen, er der ingen sikkerhed for, ja, der er faktisk kun gennem royaltysaftalerne sikkerhed for 5-6 mia kr. af disse 60 mia kr.

Man snakker om underskud over for udlandet, og man accepterer, at DUC til trods for alle disse intetsigende løfter, man har ladet dem underskrive, placerer sine ordrer, 400 mill. kr. på platforme, i Frankrig, og det er ikke det sidste. Gormfeltet betyder investeringer på 1½ mia kr., og hvad der så deraf følger.

Den nuværende økonomiske situation, specielt med hensyn til lønniveau og beskæftigelse, er som sagt i høj grad et resultat af den krisepolitik, som helt har været domineret af den såkaldte indkomstpoltik. Om denne er der en voksende erkendelse selv blandt de socialdemokratiske fagspidser. Således siger konklusionen i SID's pjece om indkomstpoltikken, side 10:

»Vi kan derfor fastslå, at indkomstpoltik er en slags fordelingspoltik til fordel for ejerne af den »trængte« private kapital.«

Jeg ville gerne komme videre ind på, hvordan man ikke drager konsekvenserne af denne nye erkendelse, men når det ikke i denne omgang. Jeg skal slutte med at sige, at vi vil anbefale at stemme imod den af fremskridtspartiet fremsatte dagsorden, og så skal jeg på vegne af SF, DKP og VS fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager afstand fra regeringens indblanding i overenskomstforhandlingerne og fra, at repræsentanter for regeringen og LO-toppen lægger op til endnu et politisk overenskomstdiktat, et indgreb, der oven i købet skal baseres på en skitse, som indebærer et ynkeligt udsalg i forhold til de krav, der er rejst på arbejdspladserne, og som reelt vil indebære et reallønsfald for de fleste lønarbejdere.

Folketinget går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Formanden:

[Formanden]

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Flygaard (DR):

Det første spørgsmål, jeg vil berøre, er et spørgsmål til regeringen omkring regeringens pengepolitik, nærmere betegnet spørgsmålet omkring udlånsloftet. Jeg vil gerne spørge regeringen, om den har overvejelser med hensyn til at hæve eller ophæve udlånsloftet. Det er retsforbundets opfattelse, at virkningen af dette udlånsloft er forholdsvis begrænset. Det er vores opfattelse, at virkningen først og fremmest består i, at man flytter nogle pengemæssige aktiviteter fra det organiserede over til det uorganiserede pengemarked. Det mener vi egentlig ikke kan være ønskeligt, men det er måske rent faktisk i overensstemmelse med regeringens økonomiske politik i den forstand, at man tilsigter fortsat at opretholde et højt renteniveau, for man må selvfølgelig nok sige, at overflytningen fra det organiserede til det uorganiserede pengemarked alt andet lige trækker i denne retning.

Dernæst har jeg et par bemærkninger til et af de synspunkter, som den socialdemokratiske ordfører, hr. Camre, fremførte. Det var spørgsmålet omkring bankernes overskud. Jeg er slet ikke uenig med hr. Camre i, at der er tale om ganske betydelige overskud, men man kunne måske foretage en vis analyse af, hvorpå dette overskud beror. Hvem er det, der har drevet renten op? Er det bankerne selv, der skal have skylden for, at renteniveauet i dag ligger så højt, som tilfældet er? Jeg skal gerne medgive, at der vel ikke kan gives et enkelt svar på det rejste spørgsmål, men man kan da i hvert fald godt pege på, at statspapirernes forrentning i rigeligt omfang yder deres bidrag til at holde renteniveauet oppe. På denne baggrund kan det nok ikke forekomme helt rimeligt at bebrejde bankerne deres overskud. Man kunne måske i højere grad sige, at bankernes overskud er et produkt af regeringens økonomiske politik, men det er næppe en konstatering, som hr. Camre sådan ligefrem vil fremhæve eller ønske ført frem.

Finansministeren (Heinesen):

Hr. Glensgård hæftede sig i sit indlæg ved det stigende underskud på statsbudgettet. Jeg skal helt forbigå hr. Glensgårds maleriske beskrivelser og blot sige, at hr. Glensgård jo udmærket ved, at der er tale om en følge af den økonomiske krise, af den økonomiske afmatning, som betyder, at vi både får større udgifter f. eks. til arbejdsløshedsunderstøttelse og får mindre indtægter, end vi ellers ville have, ligesom en økonomisk afmatning nødvendiggør foranstaltninger til fremme af den økonomiske aktivitet. Hr. Glensgård ved jo også udmærket, at det ikke er noget, der er specielt for Danmark, men det er noget, der gælder for praktisk taget alle industrialiserede lande, at de har været igennem en sådan udvikling i disse år med stigende underskud på de offentlige budgetter.

Hr. Glensgård er jo fortaler for det balancerede budget. Det er jeg meget taknemlig over at der ikke er andre i denne sal end hr. Glensgård og hans parti der er, for der er naturligvis ingen tvivl om, at et balanceret budget fører til en drastisk forøgelse af arbejdsløsheden og fører store sociale ulykker med sig, og det ville også være blevet resultatet, hvis vi havde fulgt fremskridtspartiets recept til bekæmpelse af den økonomiske krise.

Jeg vil sige, vel er vore økonomiske problemer store, og vel er vanskelighederne på arbejdsmarkedet, herunder vanskelighederne på det offentlige arbejdsmarked, store, men de er for intet at regne sammenlignet med det kaos, som vil blive resultatet af hr. Glensgårds og hr. Askjær Jørgensens politik.

Hr. Askjær Jørgensen havde efter min mening et meget bemærkelsesværdigt indlæg. Han ville for det første gerne have afskaffet hele arbejdsløsheden i den private sektor, og det tror jeg vi er mange der gerne ville. Men derudover sagde hr. Askjær Jørgensen, at der også yderligere skulle afskediges fra den offentlige sektor, ikke, som vi hidtil har troet, og som fremskridtspartiet nærmest har sagt var for meget, 100.000, men nu skulle det være mellem 100.000 og 200.000, der skulle afskediges fra den offentlige sektor og derefter beskæftiges i konkurrenceerhvervene. Det vil altså sige en nybeskæftigelse i konkurrenceerhvervene af størrelsesordenen 300.000-400.000, sådan måtte jeg forstå hr. Askjær Jørgensen. Jeg forstår på nikket, at det er en bekræftelse.

[Finansministeren]

Så må man jo spørge sig selv, hvordan det skulle gå til. Hvad er det for redskaber, hvad er det for midler, fremskridtspartiet råder over til at få en sådan politik gennemført? Ja, man har et forslag om at nedskære lønnen i den private sektor med 5 pct. Det giver med en lønkvota på omkring de 50 en forbedring af omkostningsniveauet på ca. 2½ pct. At en så beskeden omkostningsreduktion skulle give beskæftigelse til ca. 400.000 mand ekstra i konkurrenceerhvervene – jeg tror oven i købet, det er i løbet af ½ års tid, fremskridtspartiet forestiller sig det, så vidt jeg husker – er jo ikke bare urigtigt og urealistisk, det er fuldstændig absurd. Hermed falder fremskridtspartiets påstand om, at man hurtigt kan fjerne betalingsbalanceunderskuddet gennem en øget afsætning til udlandet også fuldstændig sammen.

Hr. Palle Simonsen sagde, at det har været sagt mange gange, at vi skulle genskabe den økonomiske balance, og det kan jeg ikke være uenig i. Der er heller ingen tvivl om, at det vil blive sagt nogle gange endnu, for balanceproblemerne har en sådan størrelsesorden, at de kun kan klares i løbet af nogle få år og ikke fra det ene år til det andet. Jeg er glad for, at hr. Palle Simonsen også sluttede med at erkende det i sit indlæg.

Jeg finder det ikke rigtigt på nuværende tidspunkt at kommentere hr. Palle Simonsens spørgsmål om lønglidningen. Jeg vil blot minde hr. Palle Simonsen om, at det norske lønstop som sin forudsætning har en ganske overordentlig skrap prislovgivning, som hr. Palle Simonsen måske ville være knap så begejstret for.

Jeg kan være ganske enig med hr. Brusvang i, at fremskridtspartiets forespørgsel kommer som en hund i et spil kegler, men det er just fremskridtspartiets rolle, og derfor er der ikke noget overraskende for mig i det.

Hr. Brusvang havde en enkelt kritisk bemærkning vedrørende rederierhvervets forhold, og jeg vil gerne sige, at det forhold, at rederierhvervet har fået afslag på sin ansøgning, ikke betyder andet, end at regeringen naturligvis fortsat nøje følger udviklingen i dette erhverv.

Jeg må sige til hr. Ole Olsen, som han også selv var inde på det, at det nuværende renteniveau desværre er nødvendigt for at tilskynde til en tilstrækkelig privat låntagning i udlandet. En fortsat nedbringelse af beta-

lingsbalanceunderskuddet er derfor også en forudsætning for en sænkning af renteniveauet. Jeg synes nok, at hr. Ole Olsens indlæg giver anledning til at minde om de mange ordninger netop for konkurrenceerhvervene, som muliggør optagelse af lån til lavere rente. Jeg tænker her sidst på den kraftige udvidelse af K-låneordningen. Sandheden er jo, at der i virkeligheden føres en meget selektiv rentepolitik her i landet, sådan som hr. Ole Olsen efterlyste det.

Fru Grethe Philip spurgte om skøn for betalingsbalanceudviklingen i 1980 og 1981 med udgangspunkt i det økonomiske sekretariats forudsætninger. Det er klart, at beregninger herover må hvile på forudsætninger og skøn, som er meget usikre. Jeg tror ikke umiddelbart, efter det, jeg har kendskab til, at man med sikkerhed kan sige, som fru Grethe Philip var inde på det, at uændret konkurrenceevne betyder et stigende betalingsbalanceunderskud i 1980 og 1981, men formentlig bliver det et betalingsbalanceunderskud under de forudsætninger, som fru Grethe Philip selv præciserede, af nogenlunde samme størrelsesorden som i 1979.

Fru Grethe Philip nævnte flere elementer til en samlet økonomisk løsning, hvoraf nogle også indgår i vore overvejelser. Fru Grethe Philip nævnte således, at det var nødvendigt at forbedre taktreguleringen, ikke mindst af hensyn til de lavelønnede offentligt ansatte. Det er et synspunkt, jeg er ganske enig i, og derfor har regeringen også tilbudt de offentligt ansatte en væsentlig forhøjelse af taktreguleringens automatikdel.

Hr. Jens Møller nævnte som et meget væsentligt led i Q-planen, som regeringen burde overveje, at minimallønssystemet skulle afskaffes til fordel for et normallønssystem omfattende alle. Jeg skal ikke ved denne lejlighed gå nærmere ind på Q-planen og skal i og for sig heller ikke gå meget ind på de mange gode ting, der kan være at sige om minimallønssystemet, men jeg tager denne direkte henvendelse til regeringen op, fordi synspunktet underer mig meget, og jeg tror, at synspunktet er baseret på forudsætninger, som næppe længere holder stik.

Lønstigningen for minimal- og normallønnede set over en periode ligger nogenlunde på linje. Det er jo en almindelig antagelse, at de normallønnede får deres hovedsagelige lønstigning i form af overenskomstmæssige

[Finansministeren]

tillæg, herunder dyrtidstillæg, mens de minimallønnede hovedsagelige lønstigning skulle bero på lønglidning, men en analyse af de senere års udvikling bekræfter ikke helt denne formodning, og jeg kan sige, at i perioden 1975-78 er de normallønnede under ét steget mere, end de minimallønnede er det.

Hr. Wilhjelms havde, synes jeg nok, et lidt ejendommeligt indlæg om beskæftigelsesplan II. Dels tillagde han ikke planens indhold større beskæftigelsesmæssige virkninger eller i hvert fald ikke nær så store virkninger, som regeringen har gjort det i sin tid, dels var han på samme tid meget optaget af at få den videreført. Nu vil jeg da indrømme hr. Wilhjelms, at en bedømmelse af en sådan plans virkninger naturligvis beror på et skøn. Jeg mener imidlertid ikke, at vi har set noget materiale, der giver anledning til at tro, at virkningen har været væsentlig anderledes end den, man i sin tid lagde frem som et skøn. Jeg kan sige, at det er vores opfattelse, at beskæftigelsesplan II - der altså ikke udløber til sommer, men først udløber med udgangen af 1980 - har haft en væsentlig beskæftigelsesmæssig virkning, og at man derfor bør overveje en videreførelse af den, herunder i hvilken form den eventuelt skal videreføres.

Så efterlyste hr. Wilhjelms en redegørelse for lønudviklingens betydning for beskæftigelsen og betalingsbalancen og mente, at regeringen var interesseret i at holde noget skjult osv. Jeg vil gerne sige, som jeg har sagt det før, at der er tale om ganske komplicerede beregninger, men jeg skønner, at der kun vil gå kort tid, før en redegørelse er klar til politisk-økonomisk udvalg.

Til hr. Flygaard kan jeg sige, at vi har ingen planer om at ophæve udlånsloftet. Det er jo også på det seneste gradvis blevet lempet og tilpasset situationen, og jeg mener, at det i sin nuværende skikkelse fungerer ganske hensigtsmæssigt.

Formanden:

Efter anmodning skal jeg her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 16.30.

Mødet udsat kl. 16.05

Mødet genoptaget kl. 16.30

Forhandlingen genoptoges.

Glensgård (FP):

Og hvad var så finansministerens svar på de spørgsmål, vi stillede ham? Det var spørgsmål som: hvordan vil SV afhjælpe den situation, vi står i, med den store gæld? Hvordan vil man betale gælden på 100 mia kr. tilbage? Hvilken politik vil regeringen føre for at holde sig på et betalingsbalanceunderskud på højst 6,5 mia kr.? Svaret fra finansministeren udeblev.

Regeringen SV er altså ikke et hak bedre, end den gamle S-regering var. »SV-regeringen vil ikke fremlægge en økonomisk politik for nærværende«, sagde finansministeren. SV-regeringen driver den mest forargelige gældsætningspolitik, man faktisk kan forestille sig. SV-regeringen arbejder nu ifølge hr. Ellemann-Jensen hårdt for at komme ind i EMS-samarbejdet af én eneste grund, hovedmotiveringen: det kunne give nogle billigere danske lån. SV-regeringen er kørt fast i indre splid. SV-regeringen gavner dem, der ikke deltager i det produktive erhvervs-
liv.

Økonomiminister Anders Andersen optrådte for et par uger siden som TVs søndagsgæst. Det fremgik ganske klart, at økonomiministeren ikke havde nogen løsning på landets problemer. Det fremgik dermed lige så klart, at økonomiministeren ikke er i stand til at lede landet i den nuværende økonomiske situation.

Bedre gik det ikke med statsministerens mandagsprædiken den følgende dag. Det fremgik lige så klart og tydeligt, at heller ikke statsministeren havde nogen løsning på de problemer, vi står over for.

Hvad var så finansministerens bemærkning til de ting, som vi har fremført herfra? Finansministeren sagde, at det store underskud skyldes, at vi har en vis afmatning herhjemme, men specielt udefra. Finansministeren sagde også, at det store underskud skyldes, at vi skal betale så mange penge i arbejdsløshedsunderstøttelse. Det sidste er for så vidt korrekt. Underskuddet skyldes bl. a., at vi skal betale så mange penge i arbejdsløshedsunderstøttelse, men så skulle vi jo drive en ekspansiv politik, hvor vi ikke fik de mennesker ud i såkaldt arbejdsløshed. Vi skulle drive en politik, som sørgede for at få

[Glensgård]

de mennesker i arbejde, så ville vi ikke have denne udgift.

Finansministeren sagde derefter: så har vi fremskridtspartiet, som går ind for et balanceret budget, det er da heldigvis kun fremskridtspartiet, der går ind for det. Det er klart, at finansministeren og jeg er af modsat opfattelse, så jeg kan sige: desværre er det kun fremskridtspartiet, der går ind for det, desværre ud fra den betragtning, at det er det eneste, som kan hjælpe os ud af vores alvorlige beskæftigelsessituation og kan hjælpe os ud af vores betalingsbalanceproblematik.

Så sagde finansministeren, at den politik, som vi havde fremlagt ved vores ændringsforslag til finanslovsforslaget i december 1978, kun ville medføre øget arbejdsløshed. Der var ikke nogen egentlig begrundelse for de påstande, som finansministeren fremsatte.

Men så sagde finansministeren: og hvad er det, fremskridtspartiet vil? De vil sætte lønnen ned med 5 pct. Det passer jo ikke. Fremskridtspartiet vil jo ikke sætte lønnen ned med 5 pct. Det ved finansministeren udmærket godt, men det er en lille smart ting at kaste ind i debatten. Fremskridtspartiet vil sætte lønnen op, men det kommer selvfølgelig an på, hvad det er for en løn, vi taler om. For os drejer det sig om det, som lønmodtageren kan få lov til at bruge, det, han kan købe ind hos købmanden for, det, han kan købe hus for, det, han kan betale husleje med. Det er det, det drejer sig om for os, og dér vil vi altså sætte lønnen op. Så er det lidt groft, at finansministeren nu stiller sig op og siger, at vi vil sætte lønnen ned med 5 pct.

Finansministeren sagde også, at vores politik ville være med til at øge arbejdsløsheden, hvorimod regeringens politik var med til at gavne situationen for de arbejdsløse. Det kan vi nu ikke se. Man kan ikke gavne de arbejdsløse ved at sende flere ud i arbejdsløshed, medmindre man da har den opfattelse, at man skal lave nogle socialøkonomisk afhængige stemmereserver, hvilket der er lagt op til med den gruppe af befolkningen, som i dag får udbetalt understøttelse uden at yde et stykke arbejde. De stemmereserver kan man selvfølgelig lægge op til fra SV, men det vil oppositionen, i hvert tilfælde det største oppositionsparti, ikke være med til.

Finansministeren nævnte, at tiden ikke er inde til at fremlægge en samlet løsning. Ja

men hvornår er tiden så inde? Hvis ikke tiden er inde, lige nøjagtig når det brænder sammen på arbejdsmarkedet, hvornår er tiden så inde? Arbejdsmarkedets parter må da nødvendigvis vide, hvad de skal betale i skat næste år, hvis man i øvrigt tror på, at de kan nå frem til en overenskomst.

Så sagde hr. Camre, at oppositionen ønskede at sænke reallønnen. Hr. Camre ved jo godt, at det passer ikke, i hvert tilfælde hvis hr. Camre mener, at fremskridtspartiet hører med til oppositionen. Det er da muligt, at det konservative folkeparti ønsker at sænke reallønnen, sådan forstod jeg også hr. Palle Simonsen; man kunne højst få en nulløsning. Men det kommer sig altså af, at vi ikke er sat her i folketinget for at tjene DAs særlige interesser. Vi er sat herind for først og fremmest at gavne lønmodtagerne, og det mener vi faktisk ikke sker ved at gennemføre en politik, som vender tilbage til nogle dårlige tider, den politik, som man lægger op til nu her med, at nu skal det være lønmodtagerne, som pludselig skal straffes for det overforbrug, som det offentlige har.

Hr. Brusvang sagde – og det gjaldt for så vidt også hr. Palle Simonsen og jo helt tydeligt hr. Jens Møller – at vores dagsorden kunne man ikke tage, fordi den faktisk var halvvejs grundlovsstridig. For første gang i den tid, vi har haft den nye folketingsformand, må vi sige, at han kom os til hjælp, idet det klart fremgik, at folketingets formand sagde, at selvfølgelig er dagsordenen ikke grundlovsstridig, det er op til statsministeren, om han vil følge dagsordenen. Det er det eneste, der ligger i den, en henstilling til statsministeren. Statsministeren har jo for været med til at udstede henstillinger, og vi går selvfølgelig også ud fra, at statsministeren ville respektere en sådan henstilling. Hvis ikke statsministeren ville, så har vi altså ikke nogen strafsanktioner over for statsministeren.

Men det værste, der næsten er sket i dag, er hr. Brusvangs tale. Hr. Brusvang sagde, at de 200.000 arbejdsløse, vi har nu, de bliver til 300.000 om et år eller to, og det er der ikke noget at gøre ved, for det skyldes jo den teknologiske udvikling. Nå ja, sådan kan CD handle med mennesker.

Hr. Brusvang sagde videre: de dér 6½ mia kr., det er ikke noget magisk tal. CD tror, vi kan leve med et højere tal, ja, endog et bety-

[Glensgård]

deligt højere tal, sagde hr. Brusvang. Det tvivler vi ikke om, for hvordan er det nu hr. Brusvang forsvarer CDs økonomiske politik? I en valgudsendelse sagde han: »De økonomiske forhold, det er ikke os, det er regeringen.« Så kan man selvfølgelig sagtens sidde ovre på bænken og sige: vi er da fuldstændig ligeglade med, om vi når et betalingsbalancunderskud på 6½ mia. kr. eller mere.

Fru Grethe Philip sagde, at det, vi skulle se på nu, det var specielt nogle tjenestemandsgupper, som havde fået en reallønstilbagegang. Fremskridtspartiet var med til at give de pågældende en reallønstilbagegang, og det er vi stolte af. Vi er meget stolte over, at det lykkedes at få overtalt folketinget til at stramme de lønninger, en del af tjenestemændene havde. Nu skal vi ikke falde tilbage, blot fordi der er nogle grupper, som rejser sig. Folketinget skal rejse sig op og sige: det er noget af det bedste, vi har gennemført i mange år. Det vil jeg også bede fru Grethe Philip om at tænke på.

Vedrørende den dagsorden, som er foreslået af retsforbundet, om at folketinget anerkender arbejdsmarkedets frie forhandlings- og aftaleret, så fremgår det vel meget klart af den dagsorden, vi har foreslået, i hvert tilfælde af de ordførertaler, vi har holdt her, at det drejer sig om, at det er folketinget, der skal gribe ind. De skal overhovedet ingen forhandlingsret have. Ud fra de betragtninger går jeg ud fra, at hr. Ib Christensen er klar over, at vi ikke kan støtte hans dagsorden.

Så skal jeg til sidst sige om hr. Wilhelms dagsorden, at vi mener, det er ganske klart, at regeringen skal blande sig i overenskomstforløbet, og derfor kan vi selvfølgelig ikke støtte første del af VS' dagsorden. Jeg vil sige, at den anden del er da en lille smule sympatisk, for skulle folketinget blande sig, så skal de i hvert tilfælde ikke gøre det ud fra den skitse, der er lagt op til af LO og socialdemokratiet. Det er ikke, fordi jeg tror, at vi kunne blive enige med hr. Wilhelm om, hvordan skitsen så skulle se ud. Men det skulle i hvert tilfælde ikke være det makværk, vi har kendskab til fra Ekstra Bladet.

Camre (S):

Jeg skal ikke forlænge denne debat med ret mange sekunder, for jeg tror, den er ved at kede folketinget. Jeg skal nøjes med på

den socialdemokratiske gruppes vegne at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tager finansministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu også i forhandlingerne.

Askjær Jørgensen (FP):

Ja, hr. Camre har ret i, at den visionsløse politik, der fremlægges af regeringspartierne, er det kedeligt for folketinget at høre på.

Når jeg tager ordet igen her i anden runde, så er det for at hjælpe finansministeren, som trods alt har indset lidt af, hvad Z-planen går ud på.

Det var finansministerens problem med at finde ud af, hvordan en lønreduktion, altså en reduktion i bruttoprisen på arbejdskraft, på 5 pct. kunne skaffe arbejdspladser i den private sektor i størrelsesordenen 300.000-400.000, for det var kun at sænke omkostningerne med 2 pct. Jeg er enig i, at det er noget i retning af, at man sænker erhvervslivets omkostninger med 2 pct. Det er den ene del af Z-planen.

Nu er det således, at vi har talt om at fastfryse lønningerne, og da lønningerne i henhold til det, der tales om i disse dage, skal stige noget med 8 pct., så bliver forskellen ret hurtigt noget større.

Det ligger sådan, at vi også har foreslået en lang række andre ting. Vi har foreslået, at det offentlige skal bruge noget mindre, at det offentlige skal holde op med at gældsætte os. Hvis vi ellers har forstået regeringens økonomiske minister rigtigt, så er det således, at man, efterhånden som man afvikler gældsætningen, kan nedsætte renten. Og hvis ikke finansministeren ved eller er klar over, at det vil være positivt for produktionssektoren at sætte renten ned, så kan jeg oplyse, at hvis det danske erhvervsliv ser, at nu er der virkelig gjort noget for, at man kan få en nedadgående rente, hvis det får at vide, at nu har

[Askjær Jørgensen]

man ro på lønområdet, så vil det få tillid til at gå i gang igen.

Vi hørte jo, da man lavede SV-regeringen, at man skulle skaffe stabilitet. Vi får at vide i dag, at vores forespørgselsdebat er som en hund i et spil kegler. Ja, det er muligt, men nu har denne SV-regering altså siddet siden august måned eller september måned, eller hvornår det var, og intet foretaget sig. Så er det altså på tide, at der kommer en hund og bider regeringen i benene, hvis der skal ske noget. Vi mener, det er op over nu. Hvis hr. Brusvang har opfattet os som en hund i dag, så er det helt rigtigt, for det var nemlig meningen; vi synes, at SV-regeringen trængte til at blive bidt i benene.

Jeg har lige en lille bemærkning til den konservative ordfører, hr. Palle Simonsen. Jeg har i vinter flere gange talt for, at vi skulle have dannet en ZVK-regering. Når man drøfter dette med konservative folk, så siger de: ja men så må fremskridtsfolkene begynde at opføre sig høfligt og pænt og velopdragent over for det konservative folkeparti.

Nu hørte vi så i dag, at den eneste bemærkning, hr. Palle Simonsen havde om vores forslag, var, at det var en mirakelkur. Nå ja, det er da helt i orden, men hvilke forslag har så f. eks. det konservative folkeparti? Mener man, at de besparelsesforslag, man kom med, på ca. 5 mill. kr. til finanslovsforlaget er nok? Eller tør det konservative folkeparti komme og sige, hvad man vil? Vil man skitsere, hvad den kur, det konservative folkeparti vil have gennemført, består i?

Det er jo let at komme og sige til os, fordi vi virkelig vil skære, sådan at det virker noget, at det er en mirakelkur, at det er patentløsninger. Men kom så selv og stå op her og sig, hvor hårdt vi skal skære! Det vil jeg gerne bede om, inden man beskylder os for at lave mirakelkure. Fremlæg egen kur, inden man kritiserer andres så meget!

Ellemann-Jensen (V):

Den hund, vi har i keglespillet herinde i dag, har nu ikke haft meget bid i nogen af de ting, der er blevet sagt endnu, så jeg tror, hr. Askjær Jørgensen tager fejl, hvis han tror, at regeringen føler sig bidt i benet. Det er en tandløs hund, den gør kun og griser fortovene til.

Vi har tidligere taget afstand fra det af hr. Glensgård fremsatte dagsordensforslag. Vi kan heller ikke tilslutte os det af hr. Wilhjelm fremsatte dagsordensforslag, det behøver vist ikke yderligere begrundelse.

Så er der hr. Ib Christensens dagsordensforslag. Det turde da egentlig være overflødigt at fastslå, at den frie forhandlingsret for et flertal i folketinget er noget, man lægger overordentlig stor vægt på. Når man giver et dagsordensforslag den formulering, hr. Ib Christensen har gjort her, så kan ingen ansvarlig politiker drømme om at stemme for et sådant dagsordensforslag med de meget klare og stramme bindinger af folketingets og regeringens fremtidige handlefrihed, der ligger heri. Ingen ansvarlig politiker kunne drømme om at stemme for det, så vi må afvise det. Vi kan derimod stemme for det dagsordensforslag, hr. Camre kom med.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Hr. Ellemann-Jensen havde problemer med fortovene. Det synes jeg ikke hr. Ellemann-Jensen behøver at have så store problemer med, for hr. Ellemann-Jensen har selv skrevet i Jyllands-Posten i dag, at fortovene i Danmark er blevet pantsat, og det er nok således, at det vil blive nogle andre, der kommer til at bestemme over vores fortove og resten af samfundet. Jeg synes, det er for dårligt, at hr. Ellemann-Jensen, der har stået heroppe og doceret socialdemokratisk politik hele dagen, ikke kan svare med andet end den slags billigheder.

Palle Simonsen (KF):

Der er flere ordførere, der i dag har startet deres indlæg med at sige, at denne økonomiske debat var overflødig. Det skal jeg ikke gå nærmere ind på, men bare konstatere på nuværende tidspunkt, at den har i hvert fald ikke givet nogen resultater. Vi er ikke blevet spor klogere under denne debat. Regeringen har endnu ikke besvaret spørgsmålene om, hvorvidt den i virkeligheden – for at sige det meget enkelt – vil efterleve sin målsætning, bl. a. dette at holde betalingsbalanceunderskuddet nede på 6½ mia kr. Det må vi naturligvis tage til efterretning på nuværende tids-

[Palle Simonsen]

punkt, men det er også med beklagelse, vi gør det.

Hr. Askjær Jørgensen var, forstod jeg, lidt ked af, at jeg havde sagt de ting til fremskridtspartiet, som jeg havde gjort. Dertil må jeg sige, at jeg synes egentlig, vi var usandsynlig venlige i forhold til fremskridtspartiet. Den omstændighed, at vi indskrænkede os til at sige, at mirakelkuren troede vi ikke på, er egentlig udtryk for en kolossal venlighed. Hvis vi var gået nærmere i detaljer, så kunne man måske have talt om, at vi havde været grove i forhold til fremskridtspartiet.

Hr. Askjær Jørgensen kender alle vore forslag, han kender vores besparelsesforslag til finanslovsforslaget, han kender de 25 forslag, der er fremsat i folketinget i denne folketingsamling. Det behøver jeg formentlig ikke at gentage på nuværende tidspunkt. Der er svar nok på, hvad det konservative folkeparti vil i denne situation.

Så kan jeg heller ikke tilbageholde en bemærkning til hr. Glensgård. For nu at blive i den venlige tone, så skal det være en tak til hr. Glensgård. Det skal være en tak, fordi hr. Glensgård i dag slog sig til ridder på, at det var fremskridtspartiet, der havde bragt tjenestemændene ud i den situation, som de er kommet i. Jeg synes, det er meget rart, at vi får det klart bevist. Men det viser også, hvor usammenhængende fremskridtspartiets politik er, for hvad er det, man gør med den hetz, som startede med fremskridtspartiets fremkomst her i folketinget? Jeg synes, man må sige, at det desværre har givet en række partier, det har også givet socialdemokratiet en vis baggrund for at få deres udjævningspolitik igennem. Det betyder kort sagt, at mennesker ikke længere skal belønnes for at påtage sig et ansvar, at de ikke længere skal belønnes for at tage et ekstra arbejde. De mange mennesker, som ikke har en arbejdstid bare på 40 timer, men som løser deres opgave på måske 60 og 70 timer, de skulle også og de skal også have noget ud af at påtage sig dette ansvar. Det er interessant at få fastslået, at det, fremskridtspartiet vil, er udjævning, og det uanset om vi taler om tjenestemænd eller funktionærer.

Jeg vil da godt føje til, at det hjælper jo ikke, at fremskridtspartiet kører videre med, at tjenestemænd er sådan noget andenrangs her i samfundet, det er de naturligvis ikke. Vi har lige så stor en opgave i og lige så stor en

interesse i, at de mennesker, der sidder på de centrale poster i den offentlige sektor, også kommer til at tjene det, som man skal tjene for at udføre sit job rigtigt. Men det er meget godt at få det skåret ud i pap, og jeg kan bare kort sige, at det konservative folkeparti vil arbejde meget stærkt for, at denne lønudjævning bliver standset.

Så har vi fået et sæt af dagsordener – som sædvanlig, havde jeg nær sagt. Fremskridtspartiets dagsorden har jeg sagt at vi afviser, og jeg har motiveret hvorfor. VS' dagsorden kan vi heller ikke acceptere.

Hvad angår retsforbundets dagsorden, må jeg sige, at det jo er en af den slags dagsordener, som i sit indhold er korrekt. Jeg tror ikke, at der er ret mange – bortset fra fremskridtspartiet efter deres tale – der vil gå imod den. Men retsforbundets dagsorden vedtaget i den nuværende situation vil i virkeligheden bevirke, at regeringen ikke får mulighed for at gribe ind, hvis det bliver nødvendigt. På den baggrund kan vi ikke acceptere dagsordenen.

Så har vi tilbage socialdemokratiets dagsorden, standarddagsordenen om at tage finansministerens redegørelse til efterretning. Der må jeg sige, at finansministerens tale var meget beskrivende, og ud fra det kriterium kunne der såmænd ikke ske så meget ved at stemme for dagsordenen, men den er jo også udtryk for den utilstrækkelige politik, som regeringen fører, hvilket jeg har søgt at påvise i mit første indlæg. Vi er af den opfattelse, at regeringen, som jo kalder sig en flertalsregering, ikke har formået at komme med de forslag, der skulle til for at skabe større stabilitet i dette samfund. Vi mener, at midlerne er utilstrækkelige. Vi mener, at regeringen er kommet i en situation, hvor man ikke har mulighed for at få klaret indkomstpolitikken på den rigtige måde, og der kunne nævnes mange andre ting.

Derfor vil vi meget nødig tages til indtægt for regeringens manglende resultater ved at stemme for socialdemokratiets dagsorden. Vores konklusion må derfor være, at vi undlader at stemme for socialdemokratiets dagsorden.

Ole Olsen (SF):

Jeg forstår egentlig godt, at hr. Ellemann-Jensen ikke har meget lyst til at blive bidt i

[Ole Olsen]

benene af fremskridtspartiet. Jeg mener nok, at hvis der var en lille hund, der havde lyst til at nappe regeringen lidt i benene, så skulle den gøre det. Regeringen kan efter min mening godt trænge til det. Men vi har jo efterhånden problemer med hundegalskab her i landet.

Mere alvorligt mener jeg, at det er nogle meget tåbelige meninger, fremskridtspartiet fremfører heroppe. Nu ser jeg bort fra al deres teori i det længere løb og spørger fremskridtspartiet, hvor hurtigt man tror at et væsentligt og stort antal mennesker kan overføres til produktivt arbejde. Det var efter deres skøn en meget kraftig forøgelse, men det er nu engang sådan, at der skal foretages en lang række investeringer; vi kan ikke uden videre beskæftige disse folk.

Men hvad sker der så i det lange løb? Der sker noget helt andet. Der sker først det, at der kommer arbejdsløshed. Derefter sker der det, vi kalder, at indkomstkontraktionsprocessen går i gang, og til sidst bliver der igen skabt afledet arbejdsløshed. Vi kommer længere og længere ned, hvis vi forflygtigede det.

Til finansministeren vil jeg sige, at jeg er enig med finansministeren i, at man har en ganske god vilje til at sænke renten. Vor uoverensstemmelse drejer sig nok snarere om, hvad man skal gøre først. Det er jo rigtigt, at den høje rente i det korte løb hjælper på betalingsbalancen, men lige så sikkert er det, at den i det lange løb skader betalingsbalancen, når den aflejrer sig som omkostninger. Der er sket det, at det ene korte løb har taget det andet, hvor vi hele tiden skulle have høj rente, og så har vi den skadelige virkning på betalingsbalancen.

Jeg mener altså, at hvis finansministeren har god vilje – hvad jeg håber og tror – så skulle vi i højere grad gennemføre større selektivitet med hensyn til renten, så vi får en lavere rente for eksporterhvervene.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er sagt tidligere, at finansministerens redegørelse var beskrivende, og det var den vel også, men jeg vil godt understrege, at den fastholdt indkomstpolitikken. Den fastholdt også kravet om en begrænsning ved denne overenskomstafslutning. Den blokerede også for gennemførelse af de krav, der ligger fra

arbejdspladserne. Vi må sige, at vi ikke kan stemme for den dagsorden, vi må stemme imod den, fordi den indeholdt muligheden for i sidste ende et regeringsindgreb eller et politisk indgreb, som netop lever op til det, jeg har sagt, nemlig den begrænsningspolitik, som forhindrer gennemførelse af arbejdernes krav.

Grethe Philip (RV):

I mit første indlæg sagde jeg, at der var grupper blandt tjenestemænd og funktionærer, som både havde en relativt meget lav løn og havde haft en betydelig reallønstilbagegang, og at vi var villige til at hjælpe disse grupper. Henvendt til mig sagde hr. Glensgård så, at fremskridtspartiet var stolte over at have medvirket til den store reallønsnedgang for tjenestemænds- og funktionærgrupper. Han tog ikke engang forbehold for de grupper, der var særlig lavt lønnede, og som var særlig hårdt ramt.

Jeg synes, det er rart, at vi her i folketinget og ude i befolkningen igen har fået at vide, hvilken hård holdning fremskridtspartiet indtager over for tjenestemandsgupper og funktionærgrupper, der følger tjenestemændene. Det er en yderligere understregning af den hetz, som fremskridtspartiet fører mod folk, der er beskæftiget inden for disse områder.

Hvad angår dagsordenerne, vil vi afvise venstresocialisternes dagsorden.

Vi finder i det radikale venstre, at det er forkasteligt, at retsforbundet stiller et dagsordensforslag, der i realiteten indebærer, at folketinget fraskriver sig retten til at gribe ind og forhindre en storkonflikt. En storkonflikt ville i dag være en ulykke for det danske samfund, og vi fatter ikke, at retsforbundet vil have, at vi her i folketinget skal sidde og se passivt til. Vi havde gerne set en afstemning om retsforbundets dagsorden, men nu ser det jo ud til, at denne dagsorden ikke kommer til afstemning, og at vi i stedet kommer til at stemme om regeringens afværge-dagsorden.

Det radikale venstre finder, at vi i finansministerens redegørelse mere fik, som det tidligere er sagt, en beskrivelse end en redegørelse for, hvad regeringen agter at gribe ind med i denne situation, og jeg forstår også på finansministerens tale, at det var meget bevidst, at man ikke ønskede at afsløre noget

[Grethe Philip]

om sine tanker. Det gør det jo lidt sværere at stemme for redegørelsen. Vi har nu alligevel besluttet, at vi vil stemme for dagsordenen, fordi vi betragter det som et udslag af regeringens uvilje imod retsforbundets dagsorden og som et udtryk for, at regeringen ikke på dette tidspunkt vil fraskrive sig retten til indgreb.

Jeg gentager, at vi i det radikale venstre finder en storkonflikt ødelæggende, og vi opfordrer regeringen til hurtigt at tage et initiativ til at afværge den. Det radikale venstre er villige til at tage et medansvar, og vi har allerede i mit tidligere indlæg angivet, efter hvilke retningslinjer vi mener man skal finde frem til en helhedsløsning.

Jens Møller (KrF):

Blot nogle ord om vores stillingtagen til de forskellige dagsordensforslag.

Fremskridtspartiets, retsforbundets og VS' dagsordensforslag vil vi ikke kunne stemme for, ikke nogen af dem.

Tilbage er så socialdemokratiets dagsordensforslag, der tager finansministerens redegørelse til efterretning. Det har sådan set sat os i en lidt vanskelig situation, for vi er stort set enige i den målsætning, der er blevet skitseret i finansministerens tale her i dag, selv om jeg må give den radikale ordfører ret i, at meget at det, vi fik at vide, var ret intetsigende. Men dertil må nok siges, at det er forståeligt i den nuværende situation, da en for stor åbenhed måske kunne vanskeliggøre nogle vigtige forhandlinger, der foregår andetsteds. Derimod er vi lidt mere tvivlende over for regeringens evne og vilje til at gøre det nødvendige i den nuværende situation, men – og så igen på den anden side – vi må sige, at det, der gøres, er i den rigtige retning og dog bedre end ingenting.

Alt dette må føre til, at vi i hvert fald ikke kan stemme imod, men vi har på den anden side også svært ved at stemme for, så om vi stemmer for eller undlader at stemme, ja, det vil altså vise sig, når vi skal stemme om lidt. Vi kommer til at snakke lidt mere om det først.

Ib Christensen (DR):

Jeg har ikke så meget at takke hr. Glensgård for, men én ting kan jeg dog takke ham for: det var en helt usædvanlig krystalklar

tilkendegivelse af fremskridtspartiets synspunkter med hensyn til arbejdsmarkedets aftalefrihed. Arbejdsmarkedets parter skal ikke selv bestemme, folketinget skal afgøre tingene, sagde hr. Glensgård. Det er egentlig ejendommeligt at høre sådanne udtalelser fra et parti, der kalder sig landets næststørste arbejderparti, og som skilter med, at de er socialismens modstykke. Ikke ud fra nogen af de synspunkter er denne stillingtagen forklarlig, men den kan være forklarlig ud fra en almindelig ideologisk forvirrethed.

Så vil jeg sige til hr. Palle Simonsen og til hr. Ellemann-Jensen og til fru Grethe Philip, der ikke kunne støtte vores dagsorden, fordi de mener, at det forhindrer folketinget i at gribe ind, at det er klart, at det indebærer nogle indsnævringer. Det indebærer nogle indsnævringer i retning af, at kun hvis menneskers liv eller helbred trues, så kan og bør folketinget og regeringen gribe ind.

Jeg må sige til hr. Palle Simonsen og hr. Ellemann-Jensen og fru Grethe Philip, at hvis denne dagsorden bliver vedtaget, så ville parterne netop vide, at de ingen anden chance har end at blive enige, for ellers løber de risikoen for en storkonflikt med alt, hvad det indebærer af omkostningsbelastninger af virksomhederne og strejkekasser og lockout-kasser osv., som så må åbnes på vid gab. En sådan dagsorden ville simpelt hen tvinge arbejdsmarkedets parter til at blive enige, for der står ikke nogen og frelser dem og tvangsforlænger overenskomsterne, eller hvad man nu finder på at gøre. Derfor er det aldeles ikke udtryk for uansvarlighed, men netop for ansvarlighed, at retsforbundet stiller et dagsordensforslag som dette.

For hvad er det, der fratager arbejdsmarkedets parter ansvar for deres egne anliggender? Det er jo det, at folketinget og regeringen greb ind i 1975 og i 1977 og så helt åbenlyst også i 1979 med regeringens proklamation, allerede da den kom til, om en stram indkomspolitik i realiteten har besluttet sig for og ønsker en ultimativ politisk fastsættelse af lønforhold og arbejdsvilkår på det private arbejdsmarked og på arbejdsmarkedet i det hele taget.

Derfor kunne begge arbejdsmarkedets parter give høgene ret, både venstrefløjen i fagbevægelsen og højrefløjen i Arbejdsgiverforeningen, der var ingen omkostninger forbundet med det. Derfor så vi nogle vanvittige,

[Ib Christensen]

urealistiske krav fra begge sider, for de havde fået frataget ansvar og risiko, ethvert ansvar og enhver risiko for egne anliggender. Det er deri, den virkelige uansvarlighed består, hr. Ellemann-Jensen.

Jeg vil sige om denne afværgedagsorden, at det er jo regeringens standardsvar på alle problemer, at man tager redegørelser til efterretning, uanset hvor intetsigende de er, uanset hvor meget de blotlægger en total mangel på politik hos regeringen. Vi vil selvfølgelig stemme imod denne afværgedagsorden.

Wilhelm (VS):

Finansministeren sagde, at mit indlæg havde været ejendommeligt med hensyn til beskæftigelsesplan 2, for dels sagde jeg, at den ikke havde haft store virkninger, dels skulle jeg være optaget af at få den videreført. Det beror ganske enkelt på, hvad der vist ikke kan kaldes andet end citatfusk. Vi har sagt, at vi aldrig har haft tillid til den beskæftigelseseffekt, de 40.000 job på årsbasis, som regeringen og socialdemokratiet påstod at denne »beskæftigelsesplan« havde. Vi har aldrig haft ønske om at videreføre disse erhvervstilskud, som det i virkeligheden var.

Men jeg spurgte finansministeren: når nu I selv hævder, at den har bragt 40.000 i arbejde, hvad er så egentlig jeres svar på den situation, der vil opstå efter jeres egne forudsætninger, når den udløber? Hertil siger finansministeren: ja, vi påstår stadig væk, at den har den beskæftigelseseffekt, men vi tror ikke, den udløber før i 1980. Så sidder regeringen altså på sine egne præmisser og venter, at der ryger 40.000 ekstra ud i arbejdsløshed i løbet af 1980 eller måske frem til 1980.

Det andet punkt, finansministeren var inde på, var dette med svaret til politisk-økonomisk udvalg. Der blev lovet en redegørelse snarest om det spørgsmål: hvad betyder egentlig denne lønpolitik for beskæftigelsen? Man har jo den model derovre. Det kunne laves på 1 time. Men der er altså gået 8 uger, hvor man ikke har villet svare. Det kan da godt være, vi nu får det snarest, men det var altså lige præcis i situationen her, hvor man lægger op til en fortsat indkomspolitik, at det var mest relevant at få den redegørelse – for en gangs skyld – fra regeringen.

Vi vil selvfølgelig stemme imod den dagsorden, som er foreslået af regeringspartierne.

Jeg skal sige lidt mere om begrundelsen for vores eget dagsordensforslag. Jeg skal sige – for der er betragteligt flere mennesker i salen nu, end der var, da det blev fremsat – at det faktisk er fremsat på vegne af SF, DKP og VS. Baggrunden er, at den situation, som både overenskomstfornyelserne og økonomien befinder sig i, er et resultat af 4 års indkomspolitik. Om denne indkomspolitik er der en voksende erkendelse, ikke så meget i arbejderklassen, for den har såmænd hele tiden vidst, hvad det drejede sig om, men selv blandt de socialdemokratiske fagspidser. Jeg nævnte før konklusionen i SID's pjece. Vi kan fastslå, at indkomspolitik er en slags fordelingspolitik til fordel for ejerne af den »trængte« private kapital. Det er intet andet, end hvad vi hele tiden har hævdet indkomspolitikken var, og det er ikke et uheld ved den førte indkomspolitik, det er selve hensigten med den førte indkomspolitik. Men så bliver man også nødt til – og SID burde også have gjort det – at spørge sig selv: hvem er egentlig ophavsmand til den indkomspolitik? Det er lige præcis socialdemokratiet og den socialdemokratiske fagforeningstop. Det er dem, der har lanceret indkomspolitikken, det er dem, der har krævet indkomspolitikken hele vejen op gennem 1960'erne og endelig fik mulighed for at tvinge den ned over folk, da krisen kom raslende ind over os.

Der er supplerende vurderinger fra LO's økonomer og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på samme linje, og de må opfordres til den samme selvansagelse. Det kniber også på andre punkter med denne selvansagelse. SID skriver i sin pjece, at i debatten om vore økonomiske problemer fremføres det ofte, specielt fra de borgerlige partier og Arbejdsgiverforeningen m.v., at vore problemer skyldes et for højt lønniveau og dermed for ringe konkurrenceevne sammenlignet med andre lande. Denne opfattelse er ikke rigtig. Vi er enige i, at den ikke er rigtig, men det er da ikke kun de borgerlige, det er da ikke kun arbejdsgiverne, det er da først og fremmest statsministeren og finansministeren og den ene socialdemokratiske ordfører efter den anden i 4 år, der har fremsat denne påstand. Når SID skriver i sin pjece, at de borgerlige partier har været langt fremme med forslag, der sætter hele overenskomstsystemet ud af

[Wihjelm]

kraft og kriminaliserer fagbevægelsens legale kampmidler, så kan vi heller ikke være uenige. Bortset fra, at det jo ikke kun er de borgerlige partier. Hvem er det, der har kriminaliseret fagbevægelsens legale kampmidler? Det er den socialdemokratiske regering.

Hvad er det så, fagbevægelsen og den socialdemokratiske top bruger denne erkendelse til ud over at forsøge at dække sig ind og at pacificere kritiske medlemmer ved at skrive disse ting? Dels er det nogle superkapitalistiske konklusioner i retning af strukturrationalisering gennemført ved offentlige udviklingskontrakter og erhvervspolitisk råd og andre statskapitalistiske og korporativistiske skridt, som viser, at man stadig fundamentalt hylder klassesamarbejdsideologien trods alle erfaringerne med indkomstpolitikken. Dels er det de fortærskede ideer om, at lønmodtagerne skal forpligtes til at lade sig integrere i dette klassesamarbejde og forpligtes til at bruge en større eller mindre del af deres indkomst til at foretage de risikobetonede investeringer, som privatkapitalen ikke vil røre ved, i hvert fald ikke så længe finansministeren kan tilbyde dem 17 pct. for at være aldeles passive.

Først og sidst har den socialdemokratiske LO-top ved sin optræden op til overenskomstsituationen været i direkte strid med den gryende erkendelse af indkomstpolitikens funktion, som SID-pjecen ellers giver nogle eksempler på som nævnt. Den har lagt op til en overenskomstfornyelse baseret på en fortsat indkomstpolitik, som ikke er mindre præget af løntryk og kapitaltilskud end den hidtidige. Den har solgt ud af alle overenskomstkravene, og i et notat udarbejdet sammen med regeringen har den tilbudt real-lønsnedgang, udsalg af dyrtidsportionerne, afkald på SIDs krav om en genforhandling af overenskomsterne osv. Og den har ikke bare ved notatet sammen med regeringen, men helt tilbage til LOs repræsentantskabsmøde i efteråret, stilet direkte imod et regeringsindgreb og derved direkte bidraget til undergravning af forhandlingsretten, til skredet i retning af den korporativistiske stat, til nedbrydning af fagbevægelsen og til den kriminalisering af faglige kampmidler, som SID-pjecen taler om. Alt sammen noget, man ved højtidelige, men uforpligtende lejligheder har vendt sig imod.

Det er grunden til, at vi synes, dagsordensforslaget skulle tale lidt mere konkret også om notatets indhold, end der bliver gjort ved kun at sige: ingen indgreb.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg har ved en enkelt lejlighed i tidens løb været nødt til at korrigere i hvert fald i ord, hvad mit partis ordfører, hr. Brusvang, har sagt om forskellige legemsdele, men der er i hvert fald ingen brug for korrektion i dag. Det kunne aldrig falde mig ind at korrigere, hvad hr. Brusvang har sagt, i forhold til, hvad hr. Glensgård refererede. Så uebehjælpssomt og primitivt, som hr. Glensgård udtrykte det, kan ingen andre have udtrykt det og slet ikke hr. Brusvang.

Det, hr. Brusvang har sagt, kan jeg fuldt bekræfte. Centrum-demokraterne er det eneste parti her i folketinget, der vedgår, at vi ikke kan afskaffe arbejdsløsheden. Alle de andre kan. De skylder bare at bevise det, men det kan de altså.

Dernæst har hr. Brusvang sagt til regeringen: lad være med at lægge alt for stor vægt på de 6½ mia kr. eller de 8 mia kr. Det er ikke livet om at gøre. Det siger vi gerne, og det er da bl. a., fordi vi selv er kommet med tanker om, på hvilken måde man kunne risikere at få et noget større valutaunderskud, blot man samtidig kombinerede det med skattelettelser osv. Det skal jeg ikke drage frem nu, idet det vigtigste for os at sige til regeringen er: vi opfordrer ikke regeringen til at gribe ind, lad endelig parterne blive ved, men vi opfordrer sandelig heller ikke regeringen til under ingen omstændigheder at gribe ind. Tværtimod kan vi tilsige, at skønner regeringen, at tiden er inde, kan man regne med centrum-demokraternes støtte til et sådant indgreb.

Vi kunne selvfølgelig aldrig stemme for retsforbundets dagsordensforslag, for det ville jo betyde, at det værn, vi nu har mod blokade, mod fysisk blokade, ville ryge ved den lille fikse dagsorden. Det er vi så stolte over og så glade for, det værn, vi fik mod blokader her for et par år siden, så det skal naturligvis ikke væk.

Centrum-demokraterne ønsker ikke, at afgørelsen skal træffes i folketinget, men kan parterne ikke finde ud af det, så må vi da som før gøre det. Som sagt, det er regerin-

[Erhard Jakobsen]

gen, der skønner, hvornår tidspunktet er der, og om det er der, og derefter må vi andre leve op til vores ansvar – for regeringen har ikke ansvaret alene i en sådan situation – og det er vi parate til. Det er dér, vi gerne vil drøfte til den tid, om det skulle ske, om man kunne give alle mennesker 2.000 kr. i skattelettelse i stedet for at give dem 4.000 kr. i lønningsposen. Men det kan man vende tilbage til i politisk-økonomisk udvalg, hvis tiden er der. Det er den ikke nu.

Jeg synes, det er helt urimeligt, som fremskridtspartiet også i denne situation behandler tjenestemændene, og jeg vil gerne advare specielt i denne situation. Jeg mener og har altid ment, også baseret på min egen erfaring i det kommunale arbejde, at Danmark har et helt uvurderligt aktiv i en tjenestemandstand, der er arbejdsom ud over, hvad man kunne kræve af den, er loyal, så det ofte er svært for den, og er ubestikkelig, hvad der er en sjældenhed i den verden, der omgiver os. Derfor er det meget, meget vigtigt, at vi bevarer en tjenestemandstand. Det er ikke blot fremskridtspartiet, der udefra prøver at rende storm imod den; der er kredse inden for de offentligt ansatte, som har en langt farligere aktion i gang. De prøver nemlig indefra at bevidstgøre tjenestemændene om, at de er lønarbejdere, der skal aktionere og stå på deres rettigheder. Se, det kan kvæle tjenestemandsbegrebet, for tjenestemænd, der strejker, dem har vi ikke brug for. Folk, der skal holde fagligt møde, når samfundsinteresser står på spil, dem har vi selvfølgelig ikke brug for. Der må sættes en tyk streg under tjeneste, til tjeneste, når det offentlige kræver det. Men så skal de også have beskyttelse, og det skulle glæde os, hvis ministeren kan finde en udvej, som tjenestemændene synes de nogenlunde kan være tilfredse med i denne situation.

Glensgård (FP):

Ja, nu kan CD og kristeligt folkeparti og de radikale løbe sammen og forsøge at skælde ud på fremskridtspartiet. Det er vi glade for.

Vi har altså været med til at lokke socialdemokraterne til at gribe ind over for udviklingen i tjenestemandslønningerne. Kom så ikke i fremtiden og sig, at vi ikke har en vis indflydelse! Det har vi altså haft indflydelse

på. Det skoses vi nu for. Vi er selv stolte over det, og det vil vi altså have lov til at blive ved med, uanset om hr. Erhard Jakobsen kan tale sig aldrig så varm. Vi ser altså ikke nogen grund til, at der skal være folk i dette samfund, som skal have speciel beskyttelse. Vi tror sagtens, at det danske samfund kan drives uden tjenestemænd, ja, i visse situationer måske endda bedre.

Hr. Camre fik stillet en dagsorden. Dér, hvor der på denne dagsorden står: »af Camre (S):«, burde egentlig indføjes en ny parentes. Det er jo den tidligere så indflydelsesrige gruppeformand, som har foranlediget, at vi nu får denne afværgedagsorden. Det er en typisk reaktion fra den kamp, der foregår i socialdemokratiet, at hr. Risgaard Knudsen nu skal markere, at man sandelig da ikke kan stemme en dagsorden ned, som måske kunne tilfredsstille folk i LO-toppen. Det skal vi egentlig ikke være kedde af. Vi vil sige tak til venstresocialisterne, kommunisterne og SF, fordi de fremsætter en dagsorden. Jo mere lus i skindpelsen der kan komme hos socialdemokraterne, jo bedre. Og vi skal sige tak, når en fremtrædende socialdemokrat udtaler til en avis, at han forventer et valg. Det skal vi sige tak for. Vi havde selvfølgelig gerne set, at den fremtrædende socialdemokrat havde stillet sig frem ved navn. Vi skal også sige tak for de andre små stik, som hr. Risgaard Knudsen stikker ind i dette SV-samarbejde.

Vi er modsat fru Grethe Philip ikke enige i, at vi nu skal sørge for at hjælpe tjenestemændene op igen. Vi skal ikke give dem en fuld dyrtidsregulering, procentvis dyrtidsregulering. Kan vi komme til at skære taktreguleringen væk, så er vi tilfredse. Det ville være et led i retning af, at vi får en ens regulering til alle.

Hr. Ib Christensen rettede en tak til mig, fordi vi klart og tydeligt markerede vores holdning på dette punkt. Det gælder for øvrigt også fru Grethe Philip. Man skal aldrig være i tvivl om, hvad fremskridtspartiet mener. Man er altid velkommen til at få et svar. Det er muligt, man bagefter vil gå ud og sige: dér kan I se, hvor fæle de er, de fremskridtsfolk. Men det er vi ikke bange for. Vi ønsker at gå ud til befolkningen med en ærlig politik, ikke en politik, som socialdemokraterne kan lide, for så hørte vi jo til hos

[Glensgård]

CD eller hos de radikale, men en selvstændig politik, og den ønsker vi at tage ansvaret for.

Derfor ønsker vi også at tage ansvaret for at sige, at i den nuværende situation er det fuldstændig galmandsværk at igangsætte et kontaktmøde mellem regeringen, LO og DA. Det er klart, det bliver intet til. Der er kun folketinget tilbage. Vi erkender, at der ingen muligheder er for normale overenskomstmøder i den situation, vi står i. Der er folketinget tilbage. Men vi skulle da heller ikke være bange. Vi er jo alle sammen valgt til at tage et ansvar, og jeg går da heller ikke ud fra, at hr. Ib Christensen vil fralægge sig dette ansvar. Når det går i kaos, så er det os, der skal få samfundet til at fungere. Hvis hr. Ib Christensen vil fralægge sig det mandat, så synes jeg, han skulle fralægge sig sit mandat, for der følger et vist ansvar med at blive valgt til folketinget, selv for en retsstatsmand.

Flygaard (DR):

Jeg føler anledning til på nuværende tidspunkt at knytte et par personlige bemærkninger til noget af det, der er sagt her på det sidste.

For det første vil jeg gerne sige, at uanset om man taler om indkomstfremgange eller man taler om indkomstskattens sættelser for større eller mindre dele af befolkningen, så ligger det helt klart, at i spørgsmålet om real-lønnen for en enkelt eller enkelte grupper i samfundet er der sådan set kun 3 muligheder: en reallønsfremgang kan tilvejebringes ved en større produktion, eller den kan fremskaffes ved en anden fordelingspolitik. Her må jeg tilstå, at jeg havde egentlig troet, at den socialdemokratiske mindretalsregering og også socialdemokratiet i den nuværende regering havde været i stand til i højere grad at føre sine synspunkter frem om først og fremmest at se på de arbejdsfrie indkomster. Men det lader det stadig væk tilbage at ønske. Endelig kan man pege på den tredje mulighed, som vi vist næsten alle sammen kan være enige om vurderingen af: at basere en reallønsfremgang i den nuværende situation på fortsat optagelse af lån i udlandet er en i enhver henseende meget hasarderet politik.

Man skal ikke tro – som flere medlemmer har sagt til mig – at rettsforbundet ønsker en konflikt. Dette er ikke tilfældet.

Den gamle konseilspræsident J. C. Christensen brugte engang den vending: »Der sker immervæk noget nyt.« Det gør der vel også. Det har man fået bekræftet mange gange. Men man kan alligevel undre sig, når den nuværende regering fører den politik, som den rent faktisk har gjort over for tjenestemændene. Det får i hvert fald mig til at tænke på Madsen-Mygdal.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Det kræver vist ingen kommentarer, når hr. Glensgård på vegne af fremskridtspartiet, netop fremskridtspartiet, påkalder ansvarligheden og søger at appellere til andre partiers ansvarlighed. Derfor skal jeg nøjes med at replicere på det andet, hr. Glensgård sagde, nemlig at i den nuværende situation må folketinget og regeringen fastsætte tingene. Der er ikke andre til at gøre det.

Hvorfør mener fremskridtspartiet det? Det gør det formentlig, fordi der her er tale om lønfastsættelser. Hvornår giver fremskridtspartiet udtryk for en tilsvarende holdning, når det drejer sig om indgreb over for priser, over for avancer, over for udbytter, endsige over for de arbejdsfrie gevinster på jord? Der oplever man det ikke. Der skal folketinget altså ikke gribe ind. Når det drejer sig om at bestemme, under hvilke vilkår lønmodtagerne skal sælge deres arbejdskraft, så skal det ske ved statsdiktat, også i den private sektor. Man må nok konkludere, at dette afslører en grundlæggende konservativ holdning, der kun bliver camoufleret af fremskridtspartiets specielle vulgære form.

Poulsgaard (FP):

Jeg har faktisk mange venner inde i dette ting. Vi er politisk uenige, men der er mange af jer, jeg egentlig godt kan lide. Men jeg kunne egentlig også godt lide, hvis I somme tider læste lidt om, hvad det er, fremskridtspartiet vil, og ikke bare så overskrifterne i aviserne.

Mit partis ordfører har på en glimrende vis redegjort for partiets politik, men der er noget, som ikke rigtig kom klart frem, fordi det er så selvfølgelig, at I skulle vide det. Vi har aldrig nogen sinde sagt, at vi er imod den fri forhandlingsret. Vi har stedse sagt –

[Poulsgaard]

det er til hr. Ib Christensen – at i et sundt samfund er det selvfølgelig og rigtigt og so-lekklart, at den frie forhandlingsret skal gælde. Men patienten Danmark er syg, og hvis hr. Ib Christensen blev syg, så diskuterede han nok ikke alt for meget med lægen om medicinen, så spiste han den medicin, han blev tildelt.

Vi undgik heller ikke her i dag at høre fra fru Grethe Philip, at nu fører fremskridtspartiet hetz mod de offentligt ansatte. Må jeg spørge fru Grethe Philip: hvornår har fremskridtspartiet ført hetz mod de offentligt ansatte? Aldrig. Vi har ført hetz mod dette folketing, der har vedtaget en masse formynderiske love, så man skulle have en masse mennesker til at passe på os. Men vi har aldrig nogen sinde ført hetz mod dem, der udfører de mange gange fjollede love, vi har vedtaget herinde; de skal jo udføres, når de engang er vedtaget. Det er folketinget, vi har ført hetz imod, og ikke de offentligt ansatte. Men selvfølgelig skulle vi have den i dag også, det er klart.

Man kan da glæde sig over, at hr. Palle Simonsen nu tager tjenestemændene så varmt i forsvar. Der er selvfølgelig også efterhånden ved at være mange stemmer at hente i den sektor, man da han er i konkurrence med hr. Erhard Jakobsen, radikale og socialdemokrater, så bliver det såmænd ikke en så stor procent, der kan blive tilbage.

Hvad er det, vi har været glade for, som hr. Glensgård så ganske rigtigt har fremhævet? At vi er kommet den uretfærdighed til livs, der lå i, at generaldirektøren skulle have 5.000 kr., når arbejdsmanden skulle have 40 øre eller 40 kr., eller hvor meget det nu blev. Den uretfærdighed er vi kommet til livs. Men vi ønsker så sandelig ikke, at der skal ske en lønforringelse for tjenestemænd. All right, vi kan se bort fra dem allerøverst oppe i toppen, dér vil vi godt med til en lønudligning, men hvis det skal gælde postbude og jernbanefolk og andre, så har vi aldrig foreslået det.

Der bliver snakket om, at vi fører et vulgært sprog; jeg synes, der er andre, der fører et sprog, de ikke kan være bekendt.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Kun til orientering for hr. Ib Christensen, der vil have at vide, hvornår vi vil gribe ind over for avancer og den slags ting og fortjenester. Det ligger således, at det danske samfunds største problem i dag er, at der ingen fortjeneste er ved at producere. Derfor gider ingen producere. Hvis vi skulle komme i den mærkelige situation, at det var så godt at producere i Danmark, at der var mange flere, der ville producere, end vi havde brug for, så skulle man gribe ind over for det. Men samfundets velstand kommer fra, at der er nogle, der producerer, og derfor skal man være glad, hvis samfundet er således indrettet, at det er attraktivt at producere. Derfor haster det ikke med at gribe ind over for de fortjenester, som ikke eksisterer.

Jeg synes, hr. Ib Christensen skulle tage følgeskab med hr. Erhard Jakobsen. Man har det både i retsforbundet og i CD således, at man holder én slags taler ude i landets forsamlingshuse – taler, der kan tage en fantastisk masse vælgere – men når hr. Ib Christensen kommer herind, så støtter han den kommunistiske fløj, og når hr. Erhard Jakobsen kommer herind, så støtter han udelukkende det socialdemokrati, han er udsprunget fra. Jeg forstår ikke, hvorfor hr. Erhard Jakobsen ikke blev i det parti.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Det sidste udsagn fra hr. Askjær Jørgensens side vedrørende, hvad retsforbundet støtter herinde, var så oplagt tåbeligt, at det ikke fordrer nogen som helst replik. Enhver kan se efter, hvordan retsforbundet har talt og stemt. Det er endog sket, at vi har stemt sammen med fremskridtspartiet, om end ud fra andre præmisser.

De fortjenester, der ikke eksisterer, er det f. eks. det, at jordværdierne stiger 30 mia kr. om året? Er det noget, der ikke eksisterer?

Jeg synes ikke, hr. Poulsgaard eller hr. Askjær Jørgensen kan komme uden om, at fremskridtspartiet ved at tage til orde for en skrap indkomspolitik – for det er jo det, man gør – stiller sig fuldkommen på linje med socialdemokratiet og med de partier, der traditionelt støtter indkomspolitik. Man vil bare ikke have de andre elementer med. Det er jo sagen.

[Ib Christensen]

Af en eller anden grund minder hr. Poulsgaard mig ofte om molbohistorien om bønderne, der skulle jage storken ud af marken, skønt hr. Poulsgaard kommer fra en anden landsdel. Hr. Poulsgaard siger, patienten er syg, og hvad er hr. Poulsgaards medicin så? Jo, patienten skal have en patentmedicin, som han simpelt hen ikke kan overleve. Hvis fremskridtspartiet mener det alvorligt, at man er tilhænger af fri foretagsomhed og ansvarlighed og er imod statsformynderi, hvordan kan det så hjælpe på patientens sygdom i et overformynderisk samfund, som det jo er efter fremskridtspartiets mening, at staten også skal fastsætte lønninger i den private sektor?

(Kort bemærkning).

Grethe Philip (RV):

Hr. Poulsgaard spørger mig, hvornår fremskridtspartiet har drevet hetz mod de offentligt ansatte. Det har det i de stribevis af ændringsforslag, som man år efter år har fremsat til finansloven, hvori man både i forslagene og i bemærkningerne foreslår, at normeringerne skal nedsættes, at lønningerne skal forringes, og at uddannelsen skal forringes eller bortfalde. Dette kalder jeg hetz mod de offentligt ansatte.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Jeg vil godt sige til fremskridtspartiet, at jeg synes nok, deres udtalelser om retsforbundet er så hasarderede, at det var meget rart at få en dokumentation, helst her og nu. Det hører ingen steder hjemme.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Til hr. Ib Christensen skal jeg kun sige det, at indkomstpolitik er mange ting. Indkomstpolitik i socialdemokratiets ånd er en nedskæring for lønarbejderne. Indkomstpolitik i fremskridtspartiets ånd er en fremgang for lønarbejderne. Derfor må hr. Ib Christensen ikke i fremtiden slå de to ting sammen. Jeg ønsker ikke at sidde i samme indkomstpolitiske båd som finansministeren.

Til fru Grethe Philip skal jeg sige: når vi ønsker at skære en del af en institution ned,

aktiviteten i institutionen, eller hvis vi siger, at serviceniveauet i institutionen er for højt, så giver det sig selvfølgelig udslag i ændringsforslag til finansloven. Hvis 17 mennesker i institutionen skal fjernes, så er det ikke for at fjerne de 17 mennesker, men så er det for at fjerne det, som de 17 mennesker beskæftiger sig med. Hvis jeg nu mente i en almindelig erhvervsvirksomhed, at afdelingen for galvanisering skulle nedlægges, fordi arbejdet skulle udføres et andet sted, ville fru Grethe Philip så også kalde det hetz mod de galvaniseringsarbejdere, som var på den afdeling, der blev nedlagt? Nej, selvfølgelig ikke. Men her bliver det brugt, fordi fremskridtspartiet ønsker at skære det offentlige serviceniveau ned. Så kan man gå ud til sine radikale vælgere, som sidder på nogle poster, og sige: ja men nu fører de jo hetz imod jer. Nej, vi fører hetz imod systemet. Det bevirker altså også, at der smutter en enkelt radikal ind imellem, som sidder på et af de dér job. Det er der ikke noget at gøre ved. Det er ikke, fordi vi har noget imod den enkelte radikale, men vi har noget imod det job, som bliver udført.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Camre (S)* (se foran)

vedtoges med 89 stemmer mod 41; 11 stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af *Glensgård (FP)* (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af *Ib Christensen (DR)* (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af *Wilhelm (VS)* (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

[Formanden]

Medlem af folketinget *Kofoed* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke regelmæssigt vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 13. marts 1979 samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Forsvarsudvalget har afgivet:

Betænkning over:

Forslag til lodslov. (Lovforslag nr. L 93).

Forslag til lov om ændring af lov om skibsfartens betryggelse. (Lovforslag nr. L 94).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (8/3 79):

Udtræder: Askjær Jørgensen

Ny stedf.: Glistrup

Udtræder: Pilgaard Andersen

Ny stedf.: Jørgen Junior

Arbejdsmarkedsudvalget (8/3 79):

Udtræder: Ernst Schmidt

Ny stedf.: Nymann

Det energipolitiske udv. (8/3 79):

Udtræder: Kaj Hansen

Nyt medlem: Ib Nørlund

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 9. marts, kl. 11.00.

Angående dagsordenen henviste formanden til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.32
